

B 351

ԸՆՅ. ԸՄԿԸՆՆ

ՆԱԽԱՆՏՆԵՐ
ԵՆԵՐՈՒՄՈՒՄ

ՅԵՐԱԿԱՆ, Կ

ԱՅԵՄՈՒՅԻՆ

ԱՅՏՈՒ ՆԵՄՈՒ

ԱՅՏՈՒՆ ԵՐԿՆԵՐՈՒՄ, ՈՒՆԱԿՏՈՒՄ ԱՅՏՈՒՆ
ԱՅՏՈՒՆԵՐ, ԱՅՏՈՒՆ ԱՅՏՈՒՆԵՐ ԿՆԵ
Ա-III-ՅՈՒ ՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ԿՆԵՆՆԱ ՅՈՒՄ

ԱՅՏՈՒ

1989

ԱՅՏՈՒՆԵՐԻ ԱՅՏՈՒՆԵՐԻ ԱՅՏՈՒՆԵՐԻ ՅՈՒՄՆԵՐԻ

აგეოგრაფია

აკვინი ახუთა

აგეოგრაფიული, იხათიანაგ აგეოგრაფიული
აგეოგრაფიული, აგეოგრაფიული აგეოგრაფიული რგ
I-III-გონი აგეოგრაფიული რგნაგა შიგუ

აკვინი ათეგრა

აკვინიანი აგეოგრაფიული ბგგ. ჯანაგონი

აითაგა აგეოგრაფიული აგეოგრაფიული
იგეოგრაფიული

4B351

Д. ДОНДУА

ГЕОГРАФИЯ

ПЕРВАЯ ЧАСТЬ

УЧЕБНИК 3-х КЛАССОВ
НАЧАЛЬНОЙ, НЕПОЛНОЙ СРЕДНЕЙ
И СРЕДНЕЙ ШКОЛ

ПЕРВОЕ ИЗДАНИЕ

Перевел с грузинского БАГ. ДЖАНАШИЯ

*Перевод утвержден Наркомпросом
Абхазской АССР*

პლანი პარკი

ამა აუზბაბა

პარა ზეგდე იაბახეიტ აქთა მა აქალაქე, ახა აქეთაქუეი აქალაქექუეი რაციანე იზბახმოუგდე ჯუქუოლუბ. ირაციოლუბ აქეთაქუეი აქალაქექუეი პარა პქუ, ნას ეგდრთ ატიელაქუა რქუგდე. ატიელაქუა ზეგდე ეიტუშუმ. პარა პტიელაქუა ზეგდე აადრუაზაროლუბ: ურთ ატიელაქუა რქუ აფსაბარა იყოუ ზეიტუშროლუ, აუაფსერა ინხო ზუსთქუოლუ, ნხაშეანგდე უა აუა ირუმოლუ. ართ ზეგდე აგეოგრაფია იაპნარბოიტ.

ატიელა ადრრაზუ, აილკაარაზუ იარა უაკუშანე ეიმუდოზაროლუბ. უნჯუანე იანეიმუდოლუბ ატიელაქუა ანუბო, იანუწო. ინჯუოლ ამვა დაქუშეოზაროლუბ ჩთეიშეა. ამვა უაციხემუდაქუა უნლაქუშეამა რაციოლუბ.

იქა ილაბაიოლუ ალა ამა აუზბაბა

იახეუდრუა, უახმაშკლოლუ ადგელ აქუ ამვა აფუშაარა მაროლუბ. არუმარახე აქუუ, არულმარახე აქუუ, უაფხმაყა აქუუ, უშთახმაყა აქუუ,—უახეცო

უდრუაზარ. ახა ას ანჯუარა ესქმენაგდე უაკე იანიმუბოლუ ჯოლუბ, ამვა უაციხემარ ყალოიტ. უქუ ზლახოლუ ალა აქუხოიტ „არულმარახე“, „აშთახე“ უშეა ახერხარ-

თაქუაგდუ ზღაყალო, იშუხაზხო. ას ანუყუარაან ეიჰაგდუ
 ამჟა უაღუეხუდოიტ, ჯარა იახდუზემდღრუა დგდღლ
 რაკ აქუზ უნუყუოზარ.

ეროვნული

აგუათა: 1. აკლასს უათახ აქუზ აწავუ უბას დგდღლოჲ; ამჟა იახდუ
 ღმარახ იყანუ. აწავუ დნაპიეიტ. აში იარღმარახ ინხამა აშთახ-
 გდგ?

2. უხშუგვ აზუთ არი ასახაი. იზუალუეი, მ ასახაქუზ აწლა.
 ახუკე იარღმარახ იგვლანუ, მ ასახაქუზ იარღმარახ?

მრალა ამჟა აუშუარა

იგუათანუ იჰამოუბ, ამრა ესქმენაგდუ ზემვატიირახდ
 იშუგდღლო, ეგირახდ იშუთაშიო. შებუონ აზუ ამრა ზემ-
 ვატიირახდ იკედუბ; იარა იამარიაშთანუ იყოუ იარბან-
 ზაალაკჲ ზეგდუ ამიშერა ყარწოიტ.

ჰარა ჰაშუგულაზაალაკჲ, ამრა ახდგულაც ალა იგ-
 ღლოიტ, იახდთაშიაც ალა ითაშიოიტ. ამრი აყნუტი
 ამჟა ამრა ახურხართაქუა რულა იჰაფუშაალარ ეიჰა
 ეიღდუბ.

ამრა ახდგულო ავან ამრაგულართა ახდძუბ, ამრა
 ახდთაშიო ამრათაშიართა, აშუბუონ ამრა ახდკედუ—უი

ლადოუბ, შებენ აწმშრა ახ ახახო აგან ავადა მთ/ იაშთოუბ.

უშოგვლაზაალაკ, ამრაგვლარა ესქანაგვქუა აუბ იახეყოუ, ამრათაშოართაგვქუ იარა უბეს, ლადეი ვადეიგვქუ ჯარაკ-ჯარაკ. ანუყუავგვქუ აბართ ფსახოა ნქუმ აგანქუა რხერხართაქუა რულოუბ დეზლანუყო. ჰარგვქუ იარბან ხერხართალოუ ამრაგვლართახე, ამრათაშოართახე, ავადახე, ალადა უშოა ჰანლანუყო აადერერ, ამვა ენაკუზაალაკგვქუ ჰაცოხეყომ იახეაიგყოუ აკუმქუა ხარაკ აქოუ ჰაყახარგვქუ.

იყალარ ყალოიტ უბეს, ანუყუავ ავადახეტი ახერხართალა მა ამრაგვლართახეტი ახერხართალა აკუმქუა დარა რუბქარა დემნუყო ამუა იყახარ, უბესყან უს რჰოიტ ვადა-მრაგვლართატი ახერხართალა დნეიუეიტ ჰოა.

ავადეი ამრათაშოართეი რუბქარა ახერხართა ვადა-მრათაშოართატი ახერხართა ახეძუბ, ალადეი ამრაგვლართეი რუბქარა—ლადა-მრაგვლართატი ახერხართა, ალადეი ამრათაშოართეი რუბქარა—ლადა-მრათაშოართატი ახერხართა.

ამრაგვლართა, ამრათაშოართა, ავადეი ალადეი აგან ხადაქუა როუბ, ახერხართა ხადაქუა რუბქარა იაბქენაკუზ აგანქუა აბქარატი აგანქუა რუბეძუბ.

აგან ხადარაქუა იარკვაქუნე აბას ირუყეიტ: ამრაგვლართა—ამგ, ამრათაშოართა—ამთ, ავადა—ავ, ალადა—ალ.

აბქარატი აგანქუა იარკვაქუნე აბას ირუყეიტ: ვადა-მრაგვლართა—ვმგ, ვადა-მრათაშოართა—ვმთ, ლადა-მრაგვლართა—ლმგ, ლადა-მრათაშოართა—ლმთ.

აგუათა: ხეიფეშერთანე იყოუხეი ამრა მშეე? ახულბეჩხა? შებენონ? იპარბა—ურა უახეხხო თეფ აქოუ ამრაგვლართა, ამრათაშოართა, ავადა, ალადა ახეყაქოუ. უნუყუა ამრაგვლართა შოყოუ (ახერხართალა), ალადა შოყოუ (ახერხართალა).

აყაწათი: შებენონ ჯარა ამრა ახაქუფხო თეფ აქოუ ჰგვლანე აწმშრა ახეშთალო ახე ჰქოუ ნაჰარმეგ, ჰნაპქუა ნეიწაშეგ ჰაეივაქუა ირემარიიშთანე ჰაგარაქუა რახე ნაყ-აყ ირხანე: იარბან განუ აწმშრა ახერხართახე? ჰარლმა ნაპახე? ჰარმა ნაპახე? ჰანქუარახე? აგანქუა რხერხართაქუა შოყოუ ილა ადგაგლ აყნ მეღლა მა ლაბეწილა არლხაქუა ალადა აგანქუა რუბეძქუაგვქუ ანაწჰაპ იბრი ასახეაქოუ იშოარბოუ ეიფეშ.

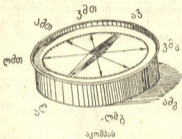
აკომპასი

ამრა ანფხო, ამშო ბზიანე აგანქუა რევდრაარა მა-
რიოუბ, ახა იზლოფვაადრაარი აგანქუა ამშო ანფხო-
გმოუ მა უახენლა?

იყოუბ აკომპას ჰია აკე, აგანქუა ესქენაგდე იბ-
ზიანე იაჰზერბო, უახენლაგდე ჩუნლაგდე, ამშო ანბზი-
ოუგდე იანეციგმოუგდე.

აკომპას ზახდეუ. ხეხე ასარკეა ზთასოუ კულათე
ხუქეკ აუბ; აკულათე აწან აგუთა ძად ხუქეკ ალარსუბ;
არი აძად ხუქეკ იმხლოდღზერკეუ ხეცეკ იახაგეჟუა იახოუბ.

ახეცე აზბეჟაკ შოკუაყოუბ ეგი აზბეჟაკ იაწიოუბ-
იიანფიანე იშოუ ახეცე აწეხეუა ავადა ჰნარბოიტ. ახეცე ეს-
ქენაგდე ეხმწესუა აძად აფენწა ამერხარც ახე, აკომპას-
არკეგა ხუქეკ ამოუბ; არი არკეგა უანვახალაკე ახეცე-
გდე აძად იახმახარშოუ ავადა იშთეწნე ასარკეა ინადგე-
ლოიტ იმწესუა; არკეგა უანნაქულულუალაკე ახეცეგდე
აძად ინახაშოიტ, ანაჰიააჰირა იალაგოიტ, ახეცე მწესუა-
ასარკეა იადნოუბ აკომპას შონეჟურგო. იანათახეუგდე
ახეცე აუს აჰარუეიტ.

კომპასლა აგანქუა რეილკეარა მარიოუბ იახაკუ-
ზაალაკეგდე, იანაკუზაალაკეგდე. აკომპას აფერფეიტა იაარ-
კეაქონე იანუბ აგან ხადარაქეჟეი აბეჟარატი ი აგანქეჟეი-
რეხმდექუა.

აკომპას უავ ზდა დხუართამ აკოუბ, ახარა ნეჟუა-
რან, ეიჰა მეცხე უავე იანითახეუ ამშონ დანხეუ აუბ,
მეზეკ, კემე უჰია ამშონ დეხნე აუაა ახმენხო ადგელ-
ქუა დერციგხარანე, დნათეშო-აფეშურ ძემხარ აკე
ანიმბო.

აგუთათა: 1. აკომპას ახეც ინაუშთინგ კუს არუ ნას აანგვლანა არაძა. იანანგვლა იაწილა იშოუ ახეც აწეხუა ახე აბახოუ? ეილკა იშუკუაქოუ ახეც აწეხუა ახე აბახოუ აგან იარბან ვანუ? ეგვრთ აგანქუა იაბაქუხოი?

2. ახეც ანანგვლააკა, აქულათ უბეს ინარპივ, იიაწიანგ იშოუ ახეც აწეხუა ავადა ახეძე აფერფიტა იიარკაძუნგ იახანუ აქოვ იანგვლარტი ეიდშო. უაქივშთა იმარიოუპ ეგვრთ აგანქუა რეილკაარა აკომპას აფერფიტაქოვ იიარკაძუნგ რგხაძქუა იზლარნუ რგლა.

3. აკომპას არწავგ ისტოლ იქუწიანგ აუს არუ. კომპასლა ეილკაა აკლასს უსთახ აქოვ აშიქუა, აფენგვრქუა ახეჭოოუი აკლასს-ლუ ახეკვდუი აგანქუა.

აგანქუა ჰზერბო აწიალუასთა

შებქონ ამრა ახეაქუფხო ათეფ აქოვ აგანქუა შაქუ-ჰარგვლთეიტ მარიალა, ართ აგანქუა რხერხართაქუა შოჯოუ ალა ადგვლ არღზაქუა ალიადეიტ; აბას აგანქუა ჰზერბო აწიალუასთა ჰაუიტ. უი აწიალუასთა აქმაად ახე იიაავარგვე ყალოიტ.

არი ახე უს ააურდუპ: აქმაად უბეს იაჰკვპ, აქმაად ხეხეტი აგან შებქონ აშიშრა ახერხართა შოჯოუ ალა ირხანე. ჰარა ჰანგვლოუ ათეფ ტოჩკალა იაჰარბაპ აქმაად აქოვ. არი ატოჩკა აყენტი ხეხეტი აგან ახე იანაჰწო არღზა ავადა ჰზერბო აკუხოიტ, წაყა იანაჰწო არღზა ალადა ჰზერბო აკუხოიტ, არუღმარახე იანაჰწო არღზა ამრავლართა ჰზერბო აკუხოიტ, არუღმარახე იანაჰწო არღზა ამრათაშიართა ჰზერბო აკუხოიტ.

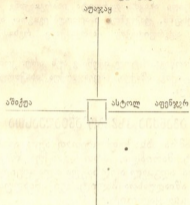
აგანქუა ჰზერბო აწიალუასთა.

აგანქუა ჰზერბო აწიალუასთა აყაწარაან აბას იფყარანგ იშთეხუპ: აქმაად ხეხეტიი აგან ახე ინა-შთუ არღზა შებქონტიი აშიშრა ახერხართოუპ იანანგო, დარჰაკალა იაჰჰიოზარ ავადა ჰზერბო არღზა აუპ, ეგვრთ აგანქუავგე აბრი იაქურფშუნე იარბოუპ: ალადა აქმაად აწაყატიი აგან ახე, ამრავლართა არუღმარახეტიი აგან ახე, ამრათაშიართა არუღმარახეტიი აგან ახე.

აკადემიკოსთა იანდუაქოუ ახრახათაქა ჩქე

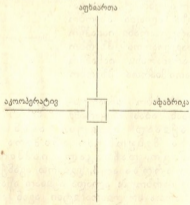

აკლასს უათახ აქოუ არწავუ ისტოლ ავადანდტიი ზუნ
 ახდ აუაჯაყ გყოუპ, ალადახდტიი აგან ახდ—აკლასს-ლოუ,
 ამრაგლოარახდტიი აგან ახდ—აფენჯერ, ამრათაშართა-

ხდტიი აგან ახდ აშექუა. ართ ზუნდუძ კვიაქუაზ დოუსუ
 ახდგყოუ კია იზლაპარბარუზეი აწიალუასთაქუ?

იშთაჰხუბ აქდაად, აგუთა ატოჩკა უქუჰარგლაპ; უი
 ასტოლ ახდგლოოუ ათუფ ჰნარბოიტ. აქდაად ავადატთი

აწკარ ახდ არი. იპარგულან ატორკა აყუნტი არღზა
აღაადამ; არი არღზა ავადატი ხერხართას იპატხდათა.
უს ანაკუხა აღადატი ავან აქდაად აწყატი აწკარ მუ-
ყოუ იყალოიტ, ამრაგულარახმტი ავან—არღმარახმ-
ტი აწკარ ახდ, ამრათაშიარახმტი ავან—არღმარახმტი
აწკარ ახდ. ამრი აყუნტი ამრედმეტქუაგდ აწილუა-
სთაქუ ათუფქუა ნერკლოიტ მტი ადაყდაქუ იმარ-
ბოუ ეიფშ.

ავუთა: არი იანუ აწილუასთა დაარა უხმუგ ახშთ, აწილუა-
სთა ავუთანე აუგდ დგელოუბ. ეილკა იარა დახმგელოუ აქუნტი
აქამრიკუფი, აკოოპერატიფი, აშკოლთი, აშყუფხმართეი ახმგელოუ
ავანქუა.

აწარმცვლაგა: დგელ ყდაყარაკ აქუ უგელანე, უნაფშა-აფ-
შონე ცქმა იგუათაქუა—იუბოზი ავადახმე, აღადახმე, ამრაგულარ-
თახმ, ამრათაშიართახმ. იუბო ზეგდ შიყულა იშთეხ აწილუასთა
აფშორა თანე.

აკში-აკში ირგბოუ აღჩაა, აიღვააგა

ჰაკუშა-მკუშა ადგელთუფ აილკაარახმ იზაკუ-
ზაალაკგდ დოუსე დარა ახმუშთოუ, ახმუყოუ აღღორა
მატარა აზხოში; ურთ დარა აკში-აკში ირგბ-
ყოუგდ აღღრუაზაროუბ.

უსყაკ ახმუბქამ იარა აილკაარა შა-
ქალაგდ იყალოიტ, ახა ზეგდ რშექა-
ქუა ეიყარამ.

აკრ ახმუბყოუ აზ ირჰიოიტ—საათქ
ნეყუა ბყოუბ, მუშონეყუაკ ბყოუბ ჰია, ახა
არიგდ დოუსე ინეყუაშა ზაყა ილასუ აღა
აკუხოიტ იმუჰყალო: აძი იმუშ ნეყუა
დაჩაძი იმუშ ნეყუა აწკდს მა ეიწახარ მა ეიჰახარ
ყალოიტ.

აკში-აკში ირგბყოუ იშიატიუბ აშიაგა იაშალა,—
დუკ ახმუბქამ მეტრლა, აკრ ახმუბყოუ კილომეტრლა.

აშოსსექუფი აიხამვაქუფი ირგვაწახმ აშაყაქუა არსუბ
თუფ აქუნტი ეგი ათუფ აქუნდა იბყოუ აილკაარახმ.

ადწა: 1. აშკოლ აიგუარა 100 მეტრკ აურა შიშია. შიუაძი
არი აურა დახესაიტი იშაქაქუა ფხაძო. ნას იარა უბეს იახესაიტი
არი აურა ეგდგრთგდ. იგუაშით, ზეგდ რშექაქუა რხუფხაძარა ეი-
ყარახმა?

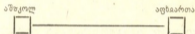
2. ასაათ გუათანგ შიუაძიკ არი აურა დახვსაიტი აშშეჰა. იგუაშით, ზაყა ამითა დადხალაზი ანგუარა? უაჟივ არი აურა ენა იაარეკა-კნგ დახვსაიტი. იგუაშით ფეხა ეიფშე, ანგუარა უი აყარა ამითა დადხალაზი?

კონსტანტინე

აკრი-აკრი იკვჩოუ აკბარა ანიალუასთაჰშ

ჰარა ჰაშეკოლთი აბიბლიოტეიკვი 30 მეტრ რუბ-ყოუბ. აწიალუასთაჰშ არი არბაშას იაჰთოზი? 30 მეტრ იყოუ არღზა აქჰაად იაკუთამ, ახა ჰარა ას ააურ ჰალ-შოოტი: ჰაიქუშეჰათნე არი იაბჰანაკვზ არღზა ხუქ ალა იაჰარბაჰ, იაჰჰიბაჰ, 5 სანტიმეტრკ იყო არღზა. ეს-6 მეტრკ რუმცხურას სანტიმეტრკ შთაჰხეიტი აუბ იყალა. უს ანაკუხა ჰარა ჰწიალუასთაჰშ სანტიმეტრკ აქშ 6 მეტრკ ეყოუბ ჰიოუბ იშეჰფხაძოუ.

აშოაგა დუ აცუნხურას იშთაჰხეიტი, აშოა-გა ხუქე ამასშეჰაბ ახეძუჰ. ჰარა ჰწიალუასთა ამას-

შეჰაბ შეჰყოუ აბასოუბ: 1-სმ აქშ 6 მეტრკ ეყოუბ ჰიოუბ იშეჰფხაძოუ.

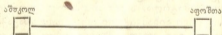
აწიალუასთა იარა ამასშეჰაბ აბას ალა იაჰაჰკვ-როუბ: სამტიმეტრკ აქშ ჰე-მეტრკ ეყოუბ.

ახა იარა უი ამასშეჰაბ აბასგე იაურბარ ყალოოტი: იანაჰწაჰ აქჰაად აქშ სანტიმეტრკ აყარა ზმოუ არღზა.

არღზატე მასშეჰაბ.

უი არღზა ახანე ნულ ანაჰწაჰ, აწეხუახე 6 მეტრკ. არი ალა ზეგე ეილურკააუეიტი სანტიმეტრკ არღზა აქშ 6 მეტრკ შეჰარბოუ. ეიღეუბ სანტიმეტრკ ეიჰა აურა

ამასშეჰაბ: 1 სმ-კ აქშ 20 მეტრ ეყოუბ.

ზმოუ არღზა შეჰეხარ; აბას იყალოოტი არღე ტა მას-შეჰაბ.

არღზატი მასშტაბ აყნე, ზოურა დუუ არღზა ზღარ-
ბოუ, არღზა ხუქე ამასშტაბ აშათა ანდძუბ.

აჩარშეღლარა: არი აწიალუასთალა ეილკაა აშეკოლღე
თეი ირგბეოუ.

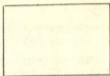
ასახეი აპღანი

ასახეაყნე აპრედმეტქუა რღღრრა მარიოუბ. აბარ
აპრედმეტ ასახეა. ინახუაფშეზ, იარაზნაკ ეილღიკაა-
უეიტ უი ასთაჩკა აკუალათ შეაკუუ.

ახა ასახეაყნე აპრედმეტ ზაყაროუ (იღუუ იხუქუ)
უზეილკააუამ. არაყა დაჩშაკალა აილკაარა ათახუქ.

ასღეჩკა აკუალათ ასახეა.

ასღეჩკა აკუალათ აპღანი.

ასღეჩკა აკუალათ აქეაად იქუწანე იარა იაწანაკეზ
ათეფ იააკურშეანე კარანდაშლა იაპწიალუაბ. უს ანე-
ყაპწალაკე, აწიალუასთა ჰაუეიტ; არი აწიალუასთა ას-
ღეჩკა აკუალათ აპღანი აკუხოიტ.

არი აპღანი იახუაფშეზ ჰარა ჰსღეჩკა აკუალათ
აურა ათბაარა ზაყაროუ იმარიანე ეილღიკააუეიტ.

ასახეა აპრედმეტ აქუფშეღღაროუბ იაპ-
ნარბო, აპღანი აპრედმეტ იაწანაკეზ ათეფ
უზერბო წიალუასთოუბ.

აკლასს ჟურნალ აპღანი. აკლასს ჟურნალ აპღანი
თესხერ სთახუქ. ახა იაბაყოუ აკლასს ჟურნალ დუუბ;
სტეტრად ბღეც იაქუწანე იაწანაკეზ ათეფ იააკურ-
შეანე ისწიალუარტი იყამ.

უსყან აბას ზეეიტ:

ისწიოიტ აჟურნალ არღმარახეტი იგან. უი აგან
აურა 30 სმ უყოუბ. 30 სანტიმეტრ აურა ზმოუ არღზა
აქეაად იაკოუამ, იანძალომ. ისეცსერხერააუეიტ ამას-
შტაბ—1 სმ 5 სმ ანაგო. არი ამასშტაბ ალა 30 სმ
იყოუ არღზა აკუნხურას ისწიალუატიხოიტ 6 სმ აურა

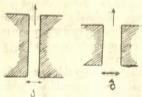
ზმოლუ არღზა. უი აშთახე ისშიოიტი აქურნალ აქაყა-
ტიი აგან. არი აგან აურა 20 სმ გყოუბ. უს ანაკუხა
სარა სმასშტაბ ალა 4 სმ აურა ზმოლუ არღზა-
ისწიალუო. არი ავბატიი ალაზ აფხმატიი ალაზ ანა-
რატიი ატოჩკა აყუნტი აქადად აყუნ უბეს იანღსწოიტი.
ართ ავლაზკ იანეიფულალოკე იაარბენაკუზ აკუაკე
იკუაკე იაშთანე იყალარტი ეიფშო. ეგდერთ აგანქუა
ეგდღსშოუამ, იზბან აკუზარ არღმარახეტიი აგან არღმა-
რახეტიი აგან იაყაროუბ, ხეხეტიი აგან წაყატიი იაყა-
როუბ. არღმარახეტიიი წაყატიიი არღზაქუა რეიფშო
არღღმარახეტიიი ხეხეტიიი არღზაქუა სწიალუოიტი.
აბას აკლასს ქურნალ აპლან ყალოიტი. აპლან იაწა-
ზკუეიტი იარა ამასშტაბ: 1 სმ 5 სანტიმეტრკ აანა-
გოიტი.

ანთარშეღლარა: ამასშტაბ ალა იყაწა აშეყუ აპლან, ალაშმა
აპლან, ასტოლ ხეხეტიი აყაყუარა აპლან.

იშშიაკუა, ლალა უნახუაფშონე აპლან აყაწარა. აპლან
აყაწარა მასშტაბლა აკუმქუა, ლალაგდე იყალოიტი.
იშთაპხუბ აშეყუ, აურეი ათბანარეი, ლალა
იშთანე აშთახე აპლან ყაპწაბ.

ლალა იყაწოუ აპლან იაშთაწიყდანე
იხეყალომ.

შეხეშეკ ახეშთნე შიახუაფშო არი
აწიალუასთა. გიეი კოტიე ლალა იყარ-

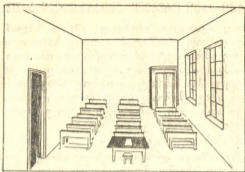

გიეი (ა) კოტიე (ბ) ლალა იყარწახ
აკორიღორ აპლან.

წეიტი აშეკოლ აკორიღორ აპლან. იშეკეიბო ალა გია
იპლან კოტიე იპლან აწკდეს იაუნე, ითშიანე იყალოფეიტი.

აკლასს უათახ აპლან. არა იარბოუ აკლასს ასახეი
აპლანი ჰანრეხუაფშოურ, იარახნაკ იაადღრუეიტი, იაა-
ბოიტი ურთ შეფიფშეშე.

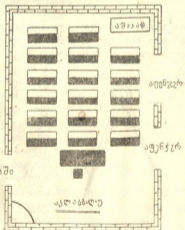
აკლასს უათაბ ასახაა.

ასახდაყნუ აფხდა იყოლუ აპრედმეტქუა აშთახდ იგ-
ლოლუ აპრედმეტქუა რწიახუეიტ, ნასგდუ აწუხუანუ
იყოლუ აპრედმეტქუა ახანუ იყოლუ აპრედმეტქუა რეიჰა
იხუქნოლუპ იშოუამხაბო. ასახდაყნუ აპრედმეტქუა რდუ-
რეი რხუქრეი ნასგდუ
აპრედმეტქუა ირუბყო-
ლი აშთარა აზალშოომ.

აპლან აყნუ აკუზარ
პრედმეტ ცუფხდაძა იბ-
ზიანუ იუბოიტ, იზბან
აკუზარ ართ აპრედ-
მეტქუა არაყა ხეხდენ-
ტიი პრუხუათეშოუაშთა
აუბ იშოარბოლუ.

აპლან აქსუ იმარიო-
ლუპ აპრედმეტქუა ზაყა-
როლი ნასგდუ ართ აპრე-
დმეტქუა ირუბყოლი აი-
ლქარა, იზბან აკუზარ
აპლან მასშტაბლოლუპ
იხლაყაწოლუ.

არი აუათახ აპლან
აპრი ამასშტაბ ალა
იყაწოლუპ: 1 სმ მეტრკ
ანანგოიტ.

ამასშტაბ 1 სმ 1 მეტრ

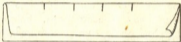
1 სმ 1 მეტრკოიტ
აკლასს უათაბ აპლან.

იიაშოოუ აკრი-აკრი ირზეხოუ აშოარა აპლან აქოუ. აპლან ზლოყაწოუ ამასშოტაბ აადღოუაზარქ იმარბოუბ აპლან იანუ აპრედმეტქუა როურეი რუთბაარეი მინოკაარა. იაპპიაბ აშოყუ იანუ აუათახ აპლან აქოუ 1 სმ აქოუ 1 მეტრქ ჰია მასშოტაბს იზმოუ აშოყუ იანუ აუათახ აპლან აქოუ იმარიანუ ეილაჰკააუეიტ აუათახ ადაშმა აურეი ათბაარეი, იარა უბგს ასტოლლ აურეი, აპარტა აურეი ათბაარეი უჰია იწაგდგდუ.

ამალა, აბას ააუროუბ:

იშთაჰხუპ აშოაგა ლინეიკა. უბრი აშოაგა ლინეიკა-ქოუ ზნუ ანულ ახდანუ ჰეშოააპ, ნას იარა უი აშოაგა ლინეიკა იშოატოუ არღზა, იაპპიაბ აპარტა აურა უბას

აშოაგა ლინეიკა აფაწარა.

იავაჰწაბ, აშოაგა ალინეიკა იამოუ ანულ იშოატოუ არღზა ახანტიი ატოჩკა იაქუშოო, ჰახუაფეშოუბ აშოაგა ალინეიკა: აპარტა აურა ზაყაროუ ააბაბ. აპარტა აურა 1 სმ ყალდეიტ. უს ანაკუხა აპარტა აურაწოყდა 1 მ ღყაზააბ.

აშოაგა ცირქულ.

აშოაგა ლინეიკა ჰამამზარ, უი აყაწარა მაროოუბ. აქდაად ბლდუც უბგს იჰარჩოუბ იახეუკუ იმანშოალახარატოუ. უი იადაჰკლაბ იწოაღუანუ იყოუ ამასშოტაბ აშოათა, ნას კარანდაშლა აკუზარგდუ აქდაადახე იიააგაბ ამასშოტაბ აშოათაქუა, იაპპიაბ უაჟოუ იარა უბრი აპარტა აშოარა ჰთახუუბ. ინადაჰშოალაბ აპარტა აურა ზლოყოუ ალა აქდაადახე

იიაგოუ ამასშოტაბ აშოათაქუა. უბგსყან იაბბოიტ აპარტა აურა ამასშოტაბ შოთაკ იშოაყაროუ. უს ანაკუხა აპარტა აურა 1 მ ღყოუბ, იზბან აკუზარ ჰარა ჰმასშოტაბ აშოათა 1 სმ აუპ იაანაგო.

აკობი-აკობი ირებჯოუ აშოარაზე აშოაგა ცირკულგა
რზე იადღრხულოიტი. ეიწაპზე აშოაგა ცირკულ ამას-
შოტაბ აშოთა იაყარანე. ნას აშოაგა ცირკულ აშოპუ იტუ
ჰარგულაბ აპლან იანუ აპარტა აურა იავაწანე. ამარი
ამთაზე აცირკულ აშაპქუა აპარტა არღზა ანაძარატიი
ატოჩქაქუა ინრეჭუგლოიტი.

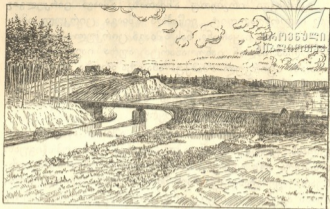
აპარტა აურა ამასშოტაბ აშოთა იაყარახოიტი. უს
ანაკუხა აპარტა აურა 1 მ ჯოუბ.

იხუახუოუ აკობი-აკობი რებჟარა აშოარა აპლან აქოე.
აკლასს უათახ აპლან აქოე აფეჩკა არბოუბ (იგუათ
ანბანქუა აფ); აფეჩკა აშაპე ხუოუბ. აფეჩკა აშაპე არ-
ხუარა უეილაიმგაკუა იუზშიომ აშოაგა ალინეიკალა,
იზბან აკუზარ ალინეიკა არღზა იაშოაქუა როუბ იამოუ,
არღზა იაშოალა არღზა ხუახუაქუა რშოარა უადავუბ.

იშოაპზე აცირკულ, აშაპქუაგე ნეიმაპთხაბ ამასშო-
ტაბ აშოთა იაყარანე, ნას აცირკულ აშაპქუა არი იხუა-
ხუოუ არღზა ინადაპშოალაბ; არღზა ხუახუა აცირკულ
აშაპქუა რებჟარა იაბჟანაკოუეიტი. უაჟოე აცირკულ
აშაპქუა ეიპა ეიწანე ეიმაპთხაბ, 1 სმ ათბაარა ათანე
აკუმკუა, მილლიმეტრე ათბაარა ათანე, უი ზახბძუ
ამასშოტაბ აშოთა ჟოაჯარა იშოანე ხუკ აურა ათანე.
ნას აცირკულ ალა არღზა ხუახუა ახე ინარკნე აწუ-
ხუნაძა იშიო ჰახესპ. არღზა ხუახუა 12 მმ ალწიტი, უს
ანაკუხა აფეჩკა იამოუ არღზა ხუახუა აურაწიყა 120 სმ
აკუხააბ, იზბან აკუზარ ჰარა ჰმასშოტაბ 1 სმ 1 მ აანა-
გოიტი, 1 მმ არაყა 10 სმ აანაგოიტი.

აჭრეიბეპი (УСЛОВНЫЕ) რეგეპუე აკანე აჭრე

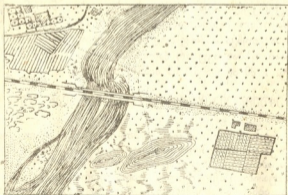
აპრედმეტ ხუქქუა — ამათია ხუქქუა, აუადა, ახებრა
უპია რედა აშოთეი იარა აკუშოა-მეკუშოეი, აქეთა ზეგი,
აქალაქე უპია რებლან ათეზრა ყალოიტი, ახა იშოთა?
არაყა აპრედმეტ ხეკ რაცია აპარბარ აკუხოიტი. ზპლან
თაპხოუა ათეფ აქოე იყალაბ ჯარა უთრაკ ჯუაზარ, აჩოა-
ჯარა აბნა, არახუ-ჰიორთა, იყალაბ აძე ეიასუაზარ,
აცპა, ამვადუ, აიხამვა უპია უბას იწაგეგე ჯუაქუაზარ.
აბას იანჯოუ აპლან აპრედმეტ იაწანაკოუა ათეფ მაცარა

ადგილ ასახა.

აპარბარ აზხომ. ხემადა იათახუბ აპლან, ართ აპრედ-
მეტქუა ხაზ-ხაზუ დარა ზაკუქუოუ შნარდერერც, აუთრა
ახდუოუ ათუფ აყნ აბნა ჯყოუბ ჰამჰიო, შა აბნა ახდუოუ
ათუფ აყნ აუთრა ჯყოუბ ჰამჰიო.

აბართქუა რყნეტო აპრედმეტქუა რთუფქუა აპლან
აქუ იაპციეილაძეაშარაცუ რეცუფხაძა—იუთრაზააიტ.

ამანშობა: 1 სმ აკო 20 მ უოლ.

იარა უი ადგილ აპლან.

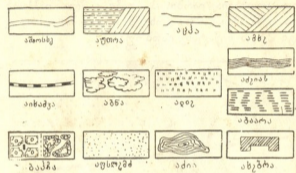
იბნაზააიტ, იმვაზააიტ, იძიასზააიტ, რხატი ქვეიბქ
 ჰია ღერგაქუა რღლა იარბოუპ. ასახდაქუა ა-16-ტი
 ადაყდაყნუ) იარბოუპ ადგმელ აქუფშოულარა ანავს
 იარა უი ადგმელ აპლან.

არი აპლან აქუ აქუფიბქჰია ღერგაქუა აბას იყოუა
 (იბა ა-17-ტიი ადაყდა).

აპლან ჰახშოუკ ახუშთნუ ეილაჰკააბ არაყა აძიას, აცჰა,
 ამვადუ, აიხამჰა, აძია, ამხუ, ახუბრა, აბაჰჩა, აუთრა,
 აფსლუმძრა, — იახმეყაქუოუ.

აპლან ახატი მასშტაბ აცუბ. იაჰშიაბ არი აპლან
 აქუ იარბოუ აცჰა აურა ამასშტაბ ალა.

AB 351

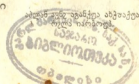

აპლან იამოუ აქუფიბქჰია ღერგაქუა.

იაჰჰიაბ, აცჰა აგუთა ჰაქუგელოუპ. ჰარა ჰახმეგლოუ
 აყნუტი განქუას იახუკუუ იახმეყოუ ამხუ? აძია? აბაჰჩა,
 აბნა?

ეიჰარაკ აპლან უბუს ირწიალოიტი, ავადა ხუხე იყა-
 ლარატიო, ალადა წაყა, ამრა-
 გლართა არღმარახმ, ამრათა-
 შიართა არემარახმ. აპლან და-
 ჩაქ ალა იწიალუაზარ, უსყან
 აგანქუა აპლან აქუ ახუჰაქუა
 რღლა იაჰღერბოიტი.

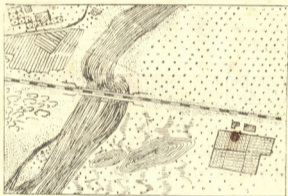
არი აპლან ახუჰა ალდოუპ.
 უს ანაკუხა არაყა აგანქუა არი
 ახუჰალა იუფშოააროუპ.

ამასუშტაბი დეი ამასუშტაბი ხუჭი

ადგმელ-თუფ აპლან აბრი ეიფუშ მასუშტაბლა იყა-
წანე იჰამოუპ: 1 სმ 20 მეტრ აანაგო. არი მასუშტაბი აქუ
აცჰა 2 სმ იყოუ არღხალა იარბოუპ. უს ანაკუხა, უი
აცჰა 40 მეტრ აურა ამოუპ.

ჰარა იჰალშოოიტ აცჰა ეიჰა ირხუქნე იაჰარბარ;
იშთაჰხუპ აბრი ეიფუშ ამასუშტაბ: სანტიმეტრე აქუ
40 მეტრ აანაგო. ფუხდა 40 მეტრ იყაზ აცჰა 2 სმ
იყოუ არღხალა იაჰარბეიტ, უაჟეო იარა უი აცჰა 1 სმ
იყოუ არღხალა იარბოუპ, დარჰაჟ ალა იაჰჰიოზარ
ფუხდა აცჰა აპლან აქუ ირხუქნე იზღარბაზ აასთა ადღ-
რვაგდ 2-ნტი ეიწატინე იარბოუპ.

ამასუშტაბი: 1 სმ აქუ 20 მეტრ ჯოუპ.

• ადგმელ-თუფ აპლან.

აბასალა, ეგი ქუტე იშთაჰხუპ ამასუშტაბ ფუხდატი
ამასუშტაბ აასთა 2-ნტი ეიწოუპ.

უაჟეო იაბაპ ნას იშთაჰხუპ ეგი ამასუშტაბ ალა იყა-
წოუ ადგმელ-თუფ აპლან იაწიადუაშახო.

შირუხუაფუშ ზემბახუ ჰამოუ ადგმელ-თუფ ავ-პლან-
კგდ. აფხდატი აპლან აქუ აძუიას ითბაანე იარბოუპ,
აძუიას აქუ ვ-დგმელ ბუახაჟ უბარტიე იყოუპ, აძუიას

აქვუქუან აძიაქუა, ამხე, აუთრა უპია უბას იწა-გდგდგ. ეგი აპლან აქვუ აძიას უიაყარა ათუფ ნკლანე იამამ, აცჰაგდგ ათუფ იამოუ ხუქუბ, ადგდგლბეახაქუა რა-ხდენტო აკე აუბ იააბო, აძიაქუა, ამხე, აუთრა, აბაჰჩა იხუქუქუახუეიტ, ახებრა ხუქუქუა ზენდაკ-გდგ იანნე იააბომ, იზბან აკუხარ ურთ აპლან იანამეხუეიტ. ჰიარა ათახუმა, ამასშობაბ არხუქრა, აპლან ეიწანატიიტ, აპრედმეტ ხუქუქუა ცჰმა უავკ იბომ, ზენდაკგდგ იჰამბაძაქუოგდგ ყლაქუოიტ.

ამასშობაბ: 1 სმ აქვუ 40 მეტრ უყოუ.

იარა უი ადგდგლ-თუფ აპლან ირხევე ამასშობაბ ალა.

ჰაზუაანი: აპლან ზლაყაწოუ ამასშობაბ ზაყა იდუუ აყარა, ეიჰა ეილანე ულაფშო იწაშეიარატიიე იუბოიტ აპლანქიანუ აპრედმეტქუავგდგ, აპლან ზლაყაწოუ ამასშობაბ ზაყა იხუქუ აყარა, ეიჰა ეიწანე უავკ იბოიტ აპლან იანუ აპრედმეტქუა.

აპლან ახარხუაშა

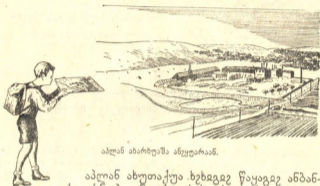
ანეყუარაან აპლან იზხიანე უხე იაურხუარც უთახე-ზარ, იუდგრუაზაროუბ აპლან ახარხუაშა.

ასახმაქვუ იშჰარბოუ ეიფშო, აპლან ყდაყდაძა უაფ-ხმა იკნე ამჰა, აულიცა, აძიას მა დაჩჰა პრედმეტ ხუ-ხუაკ უფშჰააროუბ აპლან აქვუ, ნას იარა უი აპრედმეტ უფშჰააროუბ უახმანუ, ზბლან უკუუ, ადგდგლ-თუფ აქვუ, ნას უნაპაქვუ აპლან უბას ინაურჰიე-ააურჰიეროუბ აპლან აქვუ აპრედმეტ ადგრგა იანუი ადგდგლთუფ აქვუ იყოუ აპრედმეტი ეიქუშეიარატიე, ეიზიანშახარტიე.

აპლან აბას უხე იანაურხუალაკე იმარიანე ეილუ-კააუეიტ ზებლან უკუუ ადგდგლ-თუფ ახმძ, ნასგდგ აპრედმეტქუა ახეყოუ აგანქუეი აკაკალა დარა ახეყა-

ქუოუ ათუფ აყუნდა იბჟოუი. აბას ალა იუთახუუ ამვა უაქუშოიტი, უახმანუ ადგაღლ-თუფ აქუზ.

აქალაქა დუ აპლან ახარხუაშა. აქალაქა დუ აყუნდ ამვა დაციუხუოიტი აპლან ახარხუაშა ზხემდღოუა. აქალაქა დუ აპლან უბეს იყარწოიტი, უი აპლან აყუნდ იუთახუუ აულიცა, იუთახუუ ახებრა იმარიანდ იყოუწარტი ეიფუშ. აბრი აზუ აქალაქა აპლან ხუთა-ხუთალა ირწოიტი.

აპლან ახარხუაშა ანუუარაან.

აპლან ახუთაქუა ხუხგაღ წაყაგაღ ანბან-ქუა რნუბ, აანდაქუა რახა ახუთაქუა რრიად-ცუხმადა აციქრაქუა რუმოუბ. აპლან არბაგა (указатель) აცუბ. არბაგაქუ ულიცა ცუფხმადა ნბანლაგაღ ციქრა-ლაგაღ იარბოუბ. იაჰჰიაბ აულიცაქუა რუაყ ახმდ აყუნდ იანუბ 2ბ; არი იაანაგო უი აუბ: არი აულიცა ანბან ბ-ი აციქრა 2-ეი ირუმარიამუხანდ იყოუ ახუთაქუ იუფ-შააროუბ.

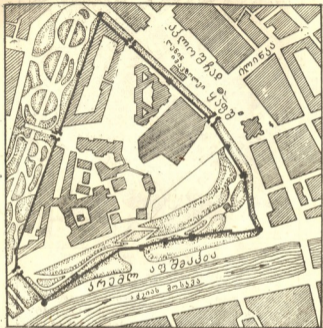
ახარშეცღლარა: 1. ქართ აქალაქა აგუთანტი აპლან ზნე ცქა-უახუაფმანდ იწა, ნას იგრა უი აპლან აქუზ ჭუეიბჰაი დგრაგქუა რგ-ლა იფუშაა მარკსი-ენგელსი-ლენინი რინსტიტუტ 1ბ, აიჰაბგრა ზოოუ ახან 2ბ, აკომმუნარცია რბაჰა 2ბ-ეი 2ბ, რუსთაველი იტე-ატრ 2ბ, აოპერატი იტეატრ 1ბბ, ჭავჭავაძე იულიცა 2ბ, აპიო-ნერცია რხან 2ბ.

2. იფუშაა არი აპლან ამასშუტაბ; ნას ეილკაა, აკომმუნარცია რბაჰა უაქუშარაზგ ზაყა მეტრ ანუყუარა ათახუუ. იბჟოუზი აოპე-რატი. ტეატრ აყუნტი რუსთაველი იტეატრ აყუნდა?

3. უჩარშეცღლ—იარბან ციქროუ, იარბან ანბანუ იბტიუ ეგაგრთ-აუჰაართაქუა აბაგყოუ აკლეტკა.

იუზმრეკაუ არმჯღ არზარა პკრან პღ

იზოპქიანზ ეიფშო, ანჯუარაან აპლან ალა ამჯა მარინე უაქუშოიტ. აპლან ახარხუაშა უღჯრუანჯო ახა იყალოიტ მჯახარაკ ახე უმცაკუანჯო უმჯოტიოუგდ აპლან ალა იუზმრეკაუ დგმჯღ-თუტ უღჯორ, ეილუქარ.

მოსკვა ავთა—კრემლ აპლან.

აქლოქე მოსკვა ამბახუ ზმაპაკუანე იყადა. ახა იზღრუადა მაქანა იუმბაცხარ. იუთახხეიტ არი აქლოქე, ზეგე აკუმზარგდ ხუთაკ, იაპქიან, ავთატიი ახუთა უღჯორც. მოსკვა აცარა უზეიქურშოიმ. ეგდაურგმ, უახე უმცაკუანგდ იარა ზაკუუ, იზლაყოუ ეილუქარ ყალოიტ.

უახუათშო კრემლ ახდუოუ მოსკვა ავუთატოი ახ-
თა ხნუ აპლან. იფშაა არი აპლან აქუ აპლოშინად
ყაფშ, ლენინ იმავხალეი. იფშაა არი აპლან ამასშო-
ტაბ (ამასშოტაბ აშათა 200 მეტრ გუოუბ), უარა ეილუკაარ
აღშოოიტ აპლოშინად ყაფშ ხაყა-
როუ, ეილკაა აგანქუა არი აპლან აქუ. ნას უარა ეი-
ლუკაარ ულშოოიტ კრემლ აყუნტი ლენინ იმავხა-
ლეი ახდუოუ აგანი, იარბან ძემკასუ კრემლ აქუქუან
იყოურ. აბასალა, აპლან, იარა ზებლანუ ახდუოუ უმ-
ცაკუა, აკრუნარდერუეიტ.

ა კ ა რ ა

იშაადერუა ეიფშო, აპლან აქუ იაურბარ ყალოიტ
აპრედმეტქუა ხაზხაზ, ადგელ-თუფქუაგე, ახა ზწყკ
ხუქუ ადგელ-თუფქუა—აქუთა, აქალაქე, ურთ ირუწა-
კუ ადგელქუაგე. ნასგე იადერუეიტ პლანლა ამვა
იარმარიანუ აკუშაშა, ჰამცაკუა-ჰმააკუა ჰავნუ ჰაშო-
ტიოუ იაპშემდერქუო ადგელ თუფქუა რებლანქუა
რულა რდერრა შოყალო.

იუტიუზი ჯარა დგელ ხარაკ ახე ჰცარანუ ჰან-
ყოუ ამვა ჰაციხემყარც აზ, მა დგელ-თუფ დუქუაქ,
იარბანხალაკე ტიულაკ, იაპჰიაპ, ქრთტიულა იყოუ-
ინუ უახე ჰამცაკუა იადერურც ჰთანეზარ.

არი აზ იყოუპ წიაღუასთაკ, ადგელ-თუფ დუ ხნუ
ჰზერბო, უი აკარტა ახდშუპ.

აკარტაყუნუ აპლან ეიჰა აწაკ დუ არბოუპ. აკარტა
ამასშოტაბ აპლან ამასშოტაბ აწკდეს ეიწოუპ. უბრი
აყუნტი აპლან აყუნ ზერბარა აღშოო ზეგდუწიყდა აკარ-
ტაყუნუ იუზარბომ. იშაადერუა ეიფშო, აპლან აქუგე,
იარა აპლან ამასშოტაბ ხუქუზარ, აპრედმეტქუა ზეგდ
უზარბომ; აკარტაქუ იუზამერბადო აპრედმეტქუა რა-
ციოუპ.

აბჟათუნუ აკარტაყუნუ აქუთაქუეი აქალაქექუეი აქოეი-
ბჰია დერგაქუა რულა—ტოჩკალა არღზა გექუა რ-
ლა იადერბოიტ.

ურბუუაფშო ართ ავ-წიაღუასთაკ: აფხმატი იწია-
ღუასთა ქართ აპლან აუპ, ეგი აწიაღუასთა იანუ ქართ
ახდუოუ ქრთტიულატი იხუთოუპ, ავბატი იწიაღუა-

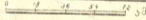
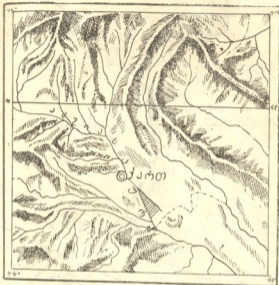
BRITISH MUSEUM
GEORGE ENGELMANN PAPERS

John Engelmann

სთა კარტოუმ. არი აკარტაქუ ქართ გეე ხუქუკ ალა
 იარბოუმ.

აკარტაყნუ აპრედმეტქუა, აპლან აქუ იშუგუყუ
 ეიფუშ, ხუხუხუტი ჰრუხუაფუშუაშიოუმ იშუარბთუ.

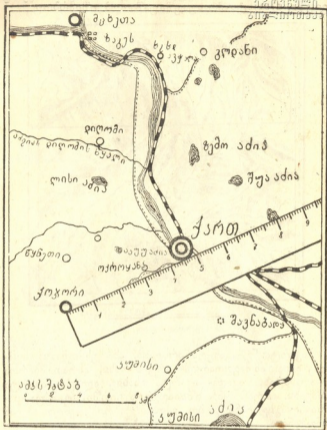
ქართ აკარტაყნუ.

აკარტაყნუ აგანქუა არბოუმ, ახა ესქმუნაგდუ ტყა-
 რაკ ალა: ამრაგულართა—არულდარახხ, ამრათაშიართა
 —არუმარახხ, ავალა—აკარტა ახახხუ, ალადა—აკარტა
 აწაყახხ. აპლან აყნუ, იშუაადრუა ეიფუშ, აგანქუა და-
 რთაკალაგდუ იანადურბო უყოუმ. აბრი აყუნტი აპლან
 ზნუ-ზუნდა, აგანქუა შხურბო ახქუა რუცუმ. აკარტა
 არი ეიფუშ ახქუა ათახუმ.

აპლან ეიფუშ აკარტაგდუ აქუეიბუჰიარტი ღრგაქუა
 ამოუმ. აკარტა იაცუმ აქუეიბუჰიარტი ღრგაქუა
 რეილკაბა (объяснение).

აგეოგრაჰიტი კარტა ალაგდუ იყოუმ ათოურუხტი
 კარტა. ათოურუხტი კარტა ზმითახუუ ათოურუხ აწა-

რაზოუმ. ამრი აკარტაქუ აქუეიბჰია დღრგაქუა რღლა იარბოუმ, ატიღლაქუეი აქილარქუეი იზხესხდოუ ათო-ურუზ.

აკარტაქუნ აქო-აკოი ირუბოუ აშინაია.

აჩხარშცღლაგაქუა: 1. ეიფშუმ ამასშტაბქუა რღლა იყაწოუ ტიღლაქ იატიუ, იაჰაიბ ქვრთტიღლატი, აკარტაქუა ჰბა ეიდკვლანგ, ეილკაა, ამასშტაბ ზაყა იხუჰხო აყარა იხუჰხოუ იხუჰემხოუ, ნასგდგ აკარტაქუა იადღრბაქუნუ იყოუ რქუნტი რუა ეიჰა ირაციანგ, იზ-

ნუ არბანუ, ეიპა ზმასშტაბ დუუ აკარტა აკუუ, ზმასშტაბ ბუტუ
აკარტა აკუუ.

2. იფშთაა აკარტაჰუგ შიარა შირაიონი აცენტრი ნიგუგუნი
აიფუარა იყოუ აქლაქქუა.

3. იარბან ქალაქჲ იუბო აკარტაჰუგ შიარა შირაიონ აცენტრ
აყენტი ამრათაშიარახჲ? ამრავგლარახჲ?

4. იშია აკარტაჰუგ, აკარტა იაკუ ამასშტაბ ალა არღზა იაშთა
იქუწანჲ ვ-ქალაქჲკ ირგბეოუ.

5. უახუაფშანჲ იბა ათოურგზ რწაგა შიყუ იაგულოუ ათოურ-
გზტი კარტა.

აღმდეგ აქუფშულაი

აჰრაჰა

აღმდეგ აქუფშულაი ზეხმენჯარა ეიფშუმ. ჯარა
 კარშორიუმ, ჯარა იჰარაკროუმ.

ჰრაკრა ცუფხადა იამოუმ აშაპ, ანაარეი
 აქუციი.

ანაარაქუა ვბანე იყოუმ: აქთაყეი ანაარეი;
 იქუყარსთანე იყოუმ ანაარაქუა ახლარა უადაკუმ,

აჰრაჰრა ახუთაქუა.

ზნ-ზნლა ახლარა ინამუქოგდე ყალოიტ. ანაარა ბა-
 შთა ახლარაზე ეიჰა იმანშიალოუმ.

აშა ეიბარდრა.

ჰრაკრა ცუფხადა ხმძე-ხმძე რხუმ, აჰრაკრაქუა
 აკოი-აკოი რეკდრაარა მარიახარც აზე.

ჯარა-ჯარა აჰრაკრაქუა ხაზ-ხაზე იგულამ, ჰრაკ-
 რაკ აშაპე ეგი აჰრაკრა აშაპე იალარსუმ, ეგი აჰრა-
 კრა აშაპე ღრვაგმუნ დაჩთა ჰრაკრაჰ აშაპე ალარ-
 სუმ, იარა უბეს აჰრაკრაქუა აკოი-აკოი ინეიფშუნე იყა-

ლოიტი. აბას იყო აპრაკრაქუა რეიტშირა აშხა-ვი-
ბარკრა ახდძუბ.

პრაკრაქ ქუციაკ აუბ იამოუ, აშხა-ვიბარკრა
აკუხარ, უი აპრაკრაქუა რაციანუ იამოუბ
აქუციქუაგგ რაციანუ იამოუბ.

აშხა-ვიბარკრა აქუციქუა რჰორმაქუა რაციოუბ:

აქუციქუა რჰორმაქუა.

იწარუ, იყდაყდოუ, იკუადღრფეშროუ უჰია
უბ. იწ.

აქუციქუა ზქუგდლოუ აშხა-ვიბარკრა აქუფშო-
ლარა აზქუა ახდძუბ.

აპრაკრაქ აშხა-ვი

აპრაკრაქუა ვიფშინუ იაპრაკემ, იაპრაქუოუგგ
ჯყოუბ ილაყუქუოუგგ ჯყოუბ.

იყალოიტი უბეს პრაკრაქ აშხა-ვი ინარკენ აქუცი
აყუნდა დაჩა პრაკრაქ აწკდეს ვიჰანუ, ახა არი, ვგი

აპრაკრა აშხა-ვი ამშუნ აქუფშოლარაყუნტი.

აპრაკრა ჰია ჰაზქუ აშხა-ვი პრაკენ იამაზარ ყალოიტი,
უბრი აყუნტი აფხდატი იწკდეს ვიჰა იაპრაკეზარ
ყოლოიტი.

აპრაკრაქუა რჰრაკრა ვილგრაკარც ანურთახუ,
ურთ რშაპქუა ინდრკენ რქუციქუა რქუნდა აკუმ
იშურშიო, ურთ რშიოიტი ირზეიფშოუ თუფკ აყუნტი.
ირზეიფშოუ თუფს ამშუნ აქუფშოლარა ფხდა-

ძოლ. ამშოზენ აქუფშოზლარა აქუნტი აპრაკრაქუა
 რშიარა იაშთანე იაპნარდღრუეიტ რუჟა ეიპა იაპრა-
 კუ.

ეროვნული

აპრაკრაქუა ივბანე იყოლუ: ამშოზენ აქუფშოზლარა
 აყუნტი 500 მეტრ აყუნდა აპრაკრა ზმოუ აპრაკრა
 ახუ ახდჷუ. ეგი ამშოზენ აქუფშოზლარაყუნტი 500 მეტრ
 ინეიპანე იაპრაკუ აპრაკრაქუა აშხა რუხდჷუ.

აშხა-ეიბარკრა აქუციქუა რქუნტი აქუციქუა
 რუაკე ეგდრთ აქუციქუა ზეგდ რაწყდეს ეიპახოიტ.
 აშხა-ეიბარკრა აქუციქუა რქუნტი ზეგდ ირეიპაუ
 აქუცი, აქუცი ჰრაკდა ახდჷუ.

აშხა ეიბარკრაქუა რუა ეიპა იაპრაკუ ეილაპ-
 კაარც ანაპთახუ, ზაა იაადღრუაზაროლუ ჸრთ აშხა-ეი-
 ბარკრაქუა ირუმოლუ აქუცი ჰარაკდაქუა რუპრაკრაქუა
 ზაყაროლუ. რეიპა აქუცი ჰარაკე ზმოუ აშხა-ეიბარკრა
 აქუხოიტ იაპრაკდოლუ აშხა-ეიბარკრა.

ადწა: იუდღრუა აძიე ილა ეილკაა შიარა შიეშხა-ეიბარკრა
 აქუცი ჰარაკდა აპრაკრა ამშოზენ აქუფშოზლარაყუნტი, ნას ეგდრთ
 იუდღრუა აშხა-ეიბარკრაქუა რუქუცი ჰარაკდაქუეი იარეი ეიქოზრ-
 ფშონე, ეილკლანე. იყაწა დარა რუპრაკრა ჰზერბო აღივარამმა.

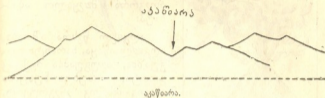
ა შ ხ ა რ ა

ეიპარაკ იშხარანე აღდგულ კარშირაქუა ჯარა-ჯა-
 რა, დარა ჸრთგდ მუცხუ ილუქუამქუა იზმანე იყოლ
 აღდგულ აშხარა ჰია იაშთოლუ.

აშხატილან ქეთაკ აყუნტი დარა ქეთაკ ახე აცარა,
 ანაბეჯსრა მარიაში. ამჟან აყუაფა-ქუაფარაქუა ირაციანე

პრეტენზიონი აყენტი ჰაფსოიტი. ზნ-ზუნლა აშხა-ეიბარ-
 კრა ულაფშო ახმეძო იაუუბ, უბრი აყენტი, აშხა-
 ეიბარკრა აქუფშოლარა იახმელაყუუ ჯარა აქუფშოლარა
 წუაზარ, ხეწმა ამამამ. აშხა-ეიბარკრა აბას იახმელა-
 ყუუ ათფ აკაწიარა ახმეძუბ.

იწაბერგუბ, აშხაქუა ანუყუარა დერუადაყუეიტი, არი
 ხუართამ, ახა აშხარაყენ იყოუ აჰიაა აიბაშრაან დაარა

იმათიახუუბ. იშხარანე იყოუ აჰიააქუ აიბაშრაან იქუ-
 ლო ალა იაიაირა მარიოუბ. აიბაშრაან აშხაქუა ახეხ-
 ჩარაზე დაარა იმანშოლოუბ.

აშხაქუა აკარტაქუ აქუფშოლარა დარბაქუა

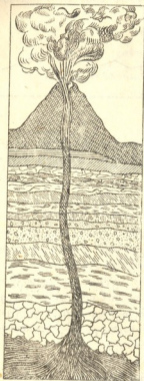
აშხაქუა აკარტაქუ კაჰუა ფშოთიელა იარბოუბ, ზნ-
 ზუნლა იყაფშენგე. აშხა აპრაკრა იამოუ იბზინე ეილ-
 ჰარგოიტი აკარტაქუ—იზბან აქუზარ აშხა შოაყა იაპრა-
 კუ აყარა იარა ზნუ აკარტაქუ აფშოთიგე იციიქუა-
 რახოიტი. აშხა ეიჰა უბრი ეიფშოტან აუბ იახმეპრაკუ,
 იარა ზლარბოუ აფშოთიე აკარტაქუ ეიჰა იახმეციიქუა-
 როუ. ასე ზქუუ აშხაქუა აკარტაქუ ეიჰან-გუფშოთი-
 ლატი იფშოთილოუბ იზლარბოუ.

აჰეცკანქუა

ადგმელ აცია აწაყა აბას ში-კილომეტრე აწაულარა
 ახმეყოუ ადგმელ იალოუ ჰია იყოუ იარბან მათიახუ-
 ზაალაქგე აჰეც ალა, იაარკმაქუნე ახკე ჰია იშოთოუ
 ირთიანე იყოუბ. აბას ირთიანე ეილაშოუა იყოუ ამასსა

მაგმა ახდებუბ. მაგმა ჯარა-ჯარა აღდგელ აცოაგვკ ია-
ცოელსუეიტ.

აღდგელ აცოა ხეხმენტი მაგმა იანაქულოფოფოფოფო, აღდგელ აცოა ვიყუფუფა იყაზარ, აიყუფუფარა ილღბეკერნე აღდგელ იქულოიტი, იქუთოიტი ლავაგაგ ახმძხოიტი. აბას მაგმა ათუწრა ავულკან ათუკრა ახმძუბ.

ავულკან აფუასთა (paapea).

ახე აყმაყმარა ათუქოშარა (Яма) მა აკრატიერ ახმძუბ.

ალოვა ანთუკრალოკე ავულკან კმათოიტი, იციოიტი. ნას ღაარა აკრანააწლოკე იარა არი ავულკან ალოვა

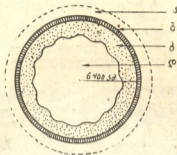
ავულკან ათუკრა აღდგელ წესრაგაგ აცუბ. ავულკან ათუკრა შუკალო აბას-ოუბ:

აღდგელ წესრა აშთახმ, აღდგელ აწაყა, ხარანტი იაკუაშია, აგუგუაშია ბექუაჯგოიტი... იხუხუა-ხუხუადა ახლკ-ფსლკ ჳწკრუეიტი, ნას აუაჯ იხე იყარაქუანი ბომბაწას, კაკანკ-კაკანკ იყარანი არაპაქუეი (ХОМКИ), წვაზმამაცუში თუკრუეიტი.

აქუარშუკ აქოლანახოიტი, აპირ ილოლოა აცუში იპიენწიახა წაყა ილანაგოიტი. იარა უს, ღუკ მერწკუა ავულკან ახე ამცა ეიფშო იყაფშხოიტი, ილამშოიტი. არი ყახწო ავულკან აგუაჯარა ალოვა ითუწუა აუბ. ავულკან აქოყდაქუა ლავეი აცუში ინარუხმძოიტი აურაზოუროუ; იანუხმშიაშიალოკე ალოვა ეილოლოიტი. ჯარა-ჯარა ავულკან აშხა ახე თუკა ინხოიტი, ამატრა ეიფშონე; ამატრა აფენწა ხარა აღდგელ აწაყა, აგუაახე ინაშთუბ;

თვრუა იალაგარ ყალოიტ. არი ეიფშო ავულკან იმჯ
ციაც (действующий) ავულკან ახდუბ.

ერკონული
ზიზლირთაქა

ადგილ აფყასთა: ა—ატმოსფერა,
ბ—აქია, გ—ართია-ფოლაშო, დ—ადგილ
აფუთა (აფნუწყა).

იყოუბ ვულკანქუაქ, აკე ზთემჯვრუა; ურთ იკმათა-
ხმოუ, იციახმოუ ვულკანქუოუბ. ქვრთტიოლან იმკმა-

იმუეაეც (იმკმათაეც) ავულკან.

თაც, იმჯციაც ავულკანქუა ჯარგმე იყამ, იციახმოუ
ავულკანქუა აკერჯარა იყოუბ.

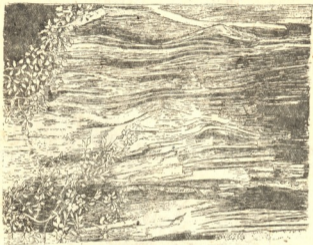
ავულკან იკმაკმოუ ახკქუა როუბ იზლზხუ.

ახკქუა (პორი) ჩხობი

ახკქუა ეგდა იკმაკმაზარგდ უი აამთა შოკო ვიფშ
ვიყუშიშია-ვიშიშია იცარ, იხუაშო-ხუაშო ფყალაშო
იშორპიო ვიფშო, იბგანუ იცარ ალშოიტი
მა იხუაშო-ხუაშო იყოუ ზეგდ, იაპიიპ, აფსლემდ, ან-
შიათშ იბგანოუ იკმაკმოუ ახკქუა როუპ.

ახკქ იარბგოიტ აძუ. აქუა ანაუა იყალო ავარი მა
აბჟაფუნგდ ინიეუა აძქუა — აქუარაქუა, აძიასქუა —

აილახაქუა ზმოუ აშხა.

იქურძიძიააუეიტ აშხა ანაარაქუა, აკარშირაქუა, ადგელ
თპიაა-თპიაანუ ინრუეუეიტ, ირბულგდო ირუმა იააუეიტ
ახაპიქუეი ახაპი-ქქაქუეი, თუფკ აყუნტი დაჩა თუფკახ
ვითარგოიტ აფსლემში ანუშიათში.

ახკქ აფშაგდ იარბგოიტ. აფშა ანსუა იალნარში-
შიოიტ ახკქუა, იალუშიშიანუ იკაფსო იარბანზაალოკდ,
ამჩ ანაქუხო, იშთფანუ დაჩაჯარა იაგოიტ.

ამურხუაგაგდ ახკქ არბგოიტ. აფსაბარაწარა აყუნტი
იაადრუეიტ, აფხარა ანასლოკდ იარბანზაალოკდ ამა-
თიანუ შიეიწქუა ახდთა ნასლოკდ იშოეიწალო. ამურ-
ხუაგა ახკქ იანაქუფხალოკდ ახკქ ზლუბუ ამათიანუქუა

ეიციფშონე იხეიწეწუამ. მათიახუქუაქ ეიპა ეიწეწუეიქ
ეგდრთ უსყაქ იხეიწეწუამ. ამრა ანთაშიალაქა, ან
იალოუ ამათიახუქუა ანრესლოაქა ეიფშონე ეიწალოქა.
მათიახუქუაქ ეიპა ეიწალოიქ ეგდრთ უსყაქ იხეიწეწუ
ლომ. ანქქუა აბას ეიციფშონე იახეიწეწუამ. იახეიწეწუ
ზეიწამელო აყენტი იშშიოიქ, ეიყუშიშიოიქ.

აპრაქრაქუა ზეგდე იბგანე იციოიქ, ჯარა ხუქ-
ხუქე, დაჩაჯარა ეიპა ლასსე.

ართ ეიყუფთა, ეიმეშიშია იკაფსაზ ამათიახუქუა აძე
აძია მა ამშონე აწა ითანაგალოიქ, უაყა ურთ ეიქუ-
ლოიქ ეილაზააქუანე—აფხაძა აძია მა ამშონე აწან
ეიპა იშშიპაქუოუ, იხამთაქუოუ წაატიელოიქ, ნას
ურთ ინრქუქტიოიქ ეიპა ისოუ, ილასსე.

ხეხეტი ილიაზაა ახანთარა იამოუ ზეგდრლა წაყა-
ტი ილიაზაარაქუა ირქულულუოიქ, უბრი აყენტი
წაყატი ეიმეშიშია იყოუ ილიაზააქუა ეილალოიქ,
იხაპიხოიქ. ანეშიათეშ ნეშიათეშ-ხაპინე იყალოიქ, აფს-
ლემე იფსლემე-ხაპინე.

აპრაქრაქუა ირაციანე ირემოუბ ახაპი-ნეშიათეში
ახაპი-ფსლემეში.

ადგდე იწოუ აპაღ

აეულკანტი ხეკქუეი ეიქულაქუაზ ილიაზააქუეი
რბეარა ადგდელ აცია აწაყა იხუართოუ, მათიახურა
ზლოუ ეიბეიფშონე ანქქუა რაციანე იყალოიქ. ართ
ანქქუა ატიელაზე დაარა იმაზარა დუუბ, იაპიპაბ, აიხა,
ამადენ, ახაპიტი რაცია. ამარგანეც, ახდე, აბარიქ,
აგუმბრინ უშია ეგდრთგდე.

ადგდელ იწოუ ამალ ეგდრთ ანქქუა რაასთა ეიპა-
რაქ იხეკ ხანთაქუანე იყოუბ; ურთ ადგდელ აქოე წაყა,
ხარა იყალოიქ. აუავე იხე აქრ იაფსოუ ანქქუა რეფ-
შოარეი, რხარხუარეი იხემარიახომეზტი, აშხაქუა ყამ-
ლოარ, ართ აშხაქუა ანეყალოზ აამთანე ანქქუაგდე ავადა
იხამლოარ. აბრი აყენტი ადგდელ იწოუ ამაზარა შხა
მაზარას იპაფხაძოიქ.

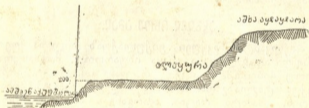
ასოვეტი მიქე შაქუგელთეიეთეი ჰარა შაშხაქუა რმალ
დუ ილქაარა, აფშოარა, ნას უი აუს აზურა იბზიანე
იშაქუგელოუბ. დუკ მტრეკუა, იხუქეზააიქ, იდუზააიქ
ადგდელ იწოუ ამალ ზმოუ აშხაქუა ზეგდე რქოე აშ-

ხატი პრომეიშლენნოსტ ქობარაც იყოუბ. არი ას-
 იშუკალო აგურა ჰზერგო ახაპიტი რაცია აწხრა ატეშ-
 ქუეი, ათფე ქუცქუა რქუ ახაპიტი რაცია აწხრეი,
 ზენდაკ იქუცქოუ აშხატი პრომეიშლენნოსტ ქუცქუა
 რქუიარეი როუბ. აშხა პრომეიშლენნოსტ ქუცქუა
 ირეიუოუბ გუმბრინი, ბარიტი, აცემენტ-ხაპი, ანდე-
 ზიტი, გრანიტი უპია უბას ეგდროთფე რპრომეიშ-
 ლენნოსტქუა.

ასოვეტ მჩე შაქუგელანდა ჰარა ჰაშხაქუა რქუ-
 რხე იადრხუოზ აბნეი, აფსშართა თფქუეი რაკუნ.

ადგმელ-კარშირა

ადგმელ აქუფშულარა იყდაყდარანე იყაზარ ად-
 გმელ-კარშირა ახმძუბ. ჯარა-ჯარა აძიას იარა-
 აქუცქუან იყაქოუ იაშხარამ ადგმელქუაგდე რბგანე
 იდგმელ კარშირანე. რხანე იყანაწოიტი. ამშუგდე იალ-
 შოიტი აქუცქუ კარშირანატიოზრ. ადგმელ კარშირაქუა
 ზეგდე ეიცეიფშენე იხაგალამ ამშუგნ აქუფშულარა-
 აყენტი. ამშუგნ აქუფშულარა აყენტი 200 მეტრ ეი-

აღაყურეი აშხა-ყდაყდარეი (плоскогорье).

ჰამქუა იხაგალოუ აკარშირა აღაყურა ახმძუბ; უს-
 აკუმქუა, ამშუგნ აქუფშულარა აყენტი აკარშირა-
 200 მეტრ ინეიჰანე იხაგალაზარ, ნასგდე იყდაყდამქუა-
 აპიეგურაქუეი ახუქუეი ამანე იყაზარ,—აშხა-ყდაყდარა
 ახმძხოიტი.

ადგმელ-კარშირა ყდაყდაქუაკ იახმენდა-ნაძაძო ეი-
 ყარანე, ეიცეიფშენე ინაშთუშია იააბოიტი, ახა აბას-
 იყოუ აკარშირა ყდაყდაგდე ჯარამზარ ჯარა ახენაარა-
 იამოურ ყალომ.

აქარშირა თუფქუა იშხუნააუ იბზიანუ იაჰნარბოლიტ
აძიას აცაშა. აძიას ახდცო ახდ აუბ აქარშირაგდუ
იანდხუნააუ.

აქარშირა ვჯარა-ხჯარა ალა მა ზუნდა იაკურშირანუ
აშხაქუა ირებთაკუნარ, უსყან უი არხა ახდძუბ. აშხა-
ტიულაქუა რქჷ არხაქუა ირაცოანუ იყოლუბ. არხაქუა
ჯარა-ჯარა ეიწჷიადანუ ინაშთუბ, ჯარა-ჯარახ მუცხუ
იხუქუბ.

აშხაქუი ახაქუი ანხაკაზ პუა რხ იშხარეხუ

ადგდელ აქუფშოლარა—იშხაზააიტ, ირხაზააიტ —
აუაა რხ იადღრხუოიტ.

არხაქუა, აშხაქუა რაასთა აქუთ-ნხარაზუ ეიჰა აქარ
იაფსანუ, იმათიახუნუ, იხარხუაგანუ იყოლუბ,—აცოალუა-
რეი ალაწარეი რხუ, აბაჰჩაქუეი, აძახუათრაქუეი,
აშლანტაციაქუეი რუყაწარაზუ ეიჰა იმანშიალოლუბ არხა.
აჰაბრიკაქუეი აშაუადქუეი რაცოანუ იყოლუბ არხა
დგდელქუა რქჷ, არა აპრომეიშოლენნოსტ ეიჰა იქოი-
ანუ იჰამოლუბ.

აშხა აქუნარ, უა იყოლუბ აშხამადენ მაზარა, მა
აჰიორთაქუეი; აბნაქუეი, აფსშართა თუფქუეი, აბნაქუეი,
აჰიორთაქუეი არხაქჷგდუ იყაქუოლუბ: მათიახურა ზლამ
ათუფქუა აშხაგდუ იყოლუბ არხაქჷგდუ იყოლუბ. აშხა ანხა-
რა-ნწურაზუ აქუ-იაფსამ ასი აწააი ანდქუუ ათუფქუა
რქჷ, აძუ იქუნადიძიახმოლუ მა უაჷ დახდხუმენიუა
ათუფქუა რქჷ. არხაქჷგდუ მათიახურა რუღლამ ადგდელ
ბაარაქუა. ანეიააირა აშხა აწკდეს არხა ეიჰა იმარიო-
ლუბ, იმანშიალოლუბ: არხა აიხამვაქუეი ამვადლქუეი
უყოლუბ, აშხა აქუნარ, ამვაქუა ეიჰა ითშიოლუბ, ირხუა-
ხუნუ იგოლუბ, ჯარა-ჯარა ეგდშიართოლუბ; აშხა ეიჰა-
რაჷ მვასუ იყოლუ ამვახუასთაქუეი აუარდენ-მვაქუეი
როლუბ. აშხა აიხამვა აყაწარაზუ აშხა ჯარა-ჯარა იკლ-
წიანუ ატუნნელქუა ყაწატიხოიტ; ატუნნელქუა რუყა-
წარა ახუ მცხუ აგოიტ.

აშხა აასთა არხა ეიჰა აუაა რაცოანუ ინხოიტ. აქა-
ლაქქუა რხუფხადარა არხა ეიჰა ირაცოლუბ, აშხა აქა-
ლაქქუა მაქუბ. აქუთა დუქუაგდუ ეიჰარაჷ არხოლუბ
იანდუყოლუ, აშხა აქუთაქუა იხუქ-ხუქქუანუ იყოლუბ, ურთ
რქჷ აუააფსურაგდუ მაქუბ.

აშხეი არხეი რქუ ხუართარა ზლამ ადგელქუა
უშია იფურხაგოუ იარბანზაალაკდ დეზღაღოდადქო
დაშთოუბ აუაჰჰ.

აშხეი არხეი ზმოუ ატიელა იფშოქოუბ, ფსაბარა-
ლა იბეიოუბ, აშხეი არხეი ახდუყოუ ატიელაქუ ან-
ხარა ხქქუა ირაცოანუ ინაპუ ალაკუბ აუაჰჰ.

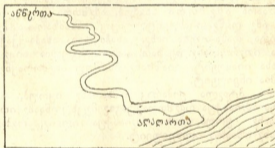
აკარშირაქუაგდუ აკარტაქუა აქეიბეჰია დერგაქუა

აკარშირაქუაგდუ აკარტაქუა აქეიბეჰია დერგაქუა
რელა იარბოუბ—აკარშირა ზაყა ილაყუუ აყარა იქი-
პანოიტ იარა ზლარბოუ აფშოთი. აკარტაქუა ალა-
ყურა ფშოთი იაწილოუბ იშთარბოუ, აკარშირეი
აშხა-ყდაყდარეი რაკუზარ ახუაფშოთიალა იარბოუბ,
ზნ-ზნლა კაჰუა ფშოთი წილალა.

აღმდეგ აქუზობულაჩაჭუზ იყონი აღმდეგ იწონი აქქუა

ა ძ ე ი ა ს

ძუიას ცუფხადაა ხ-ხუთაჲ ამოუბ—აწწერთა, ალ-
ლართა, აგუთა. აძუიას ვ-ქუჭუქუ ამოუბ—არღმა
ქუჭუქუი არმა ქუჭუქუი. აძუიას აქუჭუქუა არღვი არ-
მეი ეილკააშას იამოუბ: აძუ ახმცო ახმ უქუზ ნარპინე
უგგლოიტ უნაბქუა ნეიწუხნე—უარღმა ნაბ ახმ არღმა
ქუჭუქუ აკუხოიტ უარმა ნაბ ახმ არმა ქუჭუქუ აკუხოიტ.

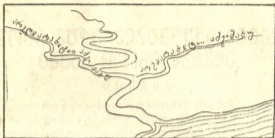
აძუიას ახუთაქუა.

აძუიას დუ იალალო აძუიას ხუქუ აძუ-მახუ ახმ-
ძუბ. აძუ-მახუ ივბანე იყოუბ: არღვი არმეი, აძუიას
დუ იზლალო აქუჭუქუ იარღღმოუ იარღმოუ, ზეიფშო-
როუ ეიფშო.

აშხა აკუარა ხუქუ ალაღმარა ითალტ. ილაკმ-ლა-
კუა ინეიუეიტ უი, იმარიანე იზლაცაშმა იაშთოუბ,
ახაპიქუეი ახაპიქუაქუეი ირღვკურააუა ითყმა ინეი-
უეიტ ახმხაპია.

აბარ აკუარა ინეიუაზ დაჩა კუარაჲ ალალოეიტ.
აბას ეილალაზ აკუარაქუა დაჩა კუარაქუაკუი დარეი
ეილალოიტ; აბას აუბ აძუიასქუა შოკუალო.

აძიას იალალოიტ ეგდერთ ეიპა იხუქუ აძიასქუა; იარა უბეს აუბ აძიას სისტემა ჰია იზუშთოლუ, აძიასქუა რეიბარკრა შოჯალო. აძიას ასისტემაქუ აბრა ჰტილუ აძიასკ აუპ, ეგდერთ ზეგდუ აძემახუქუა როლუ.

აძიას ამახუქუა.

აძიას ზლაცო, თეჟაარაკ იხუხუადა იამოლუ; არი ათეჟაარა აძეშთრა ახდუბ. აძეშთრა მუცხუ ინააზარ, აძე ღდნე იიასუეიტ, უსყაკ ინააზარ—აშუშჰია. აძეშთრა თაჰა-თეჟაარანე, ახაჰიქუეი ახაჰი-ჰიქაქუეი რულა ითურთიანე იყაზარ, აძე აგუგუაჰია აბჟ გო იშიახხა იიასუეიტ, იიაშთანე ინაშთუ აძეშთრაყნე აძე აშუშჰია ინეიუეიტ.

ჰარა ჰტილლა ეიპარაკ იშხარანე იყოლუ, აბრი აყნტი აძიასქუა რძეშთრაქუაგდუ მუცხუ ინაანე ითაჰა-თეჟაანე იყოლუ. ჰარა ჰძიასქუა იღდნე, რებექუა ციგდანე იშიახხა ილთეიუეიტ.

აშხა ძიას

აშხა ილბააყდანე იააუა აძიას აშხა ძიას ახდუბ. ჰარა ჰტილლაქუ აძიასქუა ზეგდუ რხე ახდუწუა აშხოლუბ. უს ანაკუბა ჰარა ჰქუ ზეხდენჯარა შხა ძიასქუოლუ იყოლუ. აწუერთა ინარკნე ალალართა აყნდა აშხაქუა რულა ილთეიუა აძიასქუაგდუ ჯყოლუ. ას იყოლუ აძიასქუა ირეიუოლუ აძიას არაგვა.

აშხა ჰარაკ დუქუა რქუენტო იააუა არაგვა აშხაქუა იშორქუეუ ირქუეუბ. არაგვა დაარა იღდნე ილთეიუა ძიასქუა. შთამახამხარ იუზუფშთააუამ აუაჰე იგუაღდნე დახდურშთა ფანკ; აძე უბესყაკ იღდნე იიასუეიტ, იუსკრ,

ენის, უამანე იცოიტი. არაგვა აძეშთრა ცეგაძა ილა-
 ღმარანე ინაშთუბ. იარა არაგვა აურა ში-კილომეტრე
 აყარა ეყოუბ. აბრი აში-კილომეტრე რქუე ახე ახდე-
 ერონესული
 ზიზლიქთიჯა

აშხა ძეიას.

ნაგო იაპრაკუბ ხ-კილომეტრე რელა იახმალალო
 აყუნტი. არაგვა აძეშთრა თაპარა-თეჟაარანე იყოუბ,
 აქუეკუქუა იბახუნე ინაშთუბ, ნაყ-აყ აძე აგუაქძია
 ახაპიქუა ირუქილანე, აგუგუა-ჩოჩაპია, აბუე ციგანე,
 იშიახხა ილთეიუეიტ აძეიას დუ—კურა იალაღანძა.

აქეზიქიანი (водопад)
აძხეპი (порог)

აშხა ძეიას აძეშთრა ჯარა-
 ჯარა იარაზნაკ ხეხენტი წაყა
 ხლანწე ითაღალოიტი. აძეიას
 აყნე აბრი ეიფშო ათეფ აძე-
 რშიერთა ახმძუბ. ჯარა-ჯარა
 აძეიას აძეშთრა მარდუანწას იღბააშთუბ, აბრი ეიფ-
 შურთან აძხემს ახმძუბ.

აძრწიერთა.

აძრწიერთი აპოროგოი ზმოუ აძრწიერთა ჰარა
 ჰქრწ ირაციოლუბ.

არხა აძრწიას

არხა აძრწიერთა ეიცეიფწმწნუ ინაწმთუბ, აკარწმირაყწ
 აძრწ აწმწჰია ირასუეიტ, აბჟე გომ, აწმიახ ხწლომ.

ჰარა ჰაწმბა ძრწიასქუა, არხახმ იანულობაალოკმ ირხა
 ძრწიასქუანუ იყალიოიტ, ახა იწმწმწბა ძრწიასქუოლუ მწაწმო
 იყოლუბ უსგმ. აწმბაქუა ირბჟყმანუ იღმწ იანააუახ ეიფწმ

აკუმულა ეიზა თუნჩ ინეიუეიტ, ახა უსგდუ აღმურა ამოლუპ.

პარა ჰვუ დუიასჯგდუ ჯყამ აწწრთა ინაწყნუ აღმურა ლართა აყუნდა, დანთა ჯალა იაჰჰიოზარ იანდუნჰანაშთუ არხა ძუიასეს იუფხდაძარტი.

აძურშორთა.

არხა აძუიას აყაზშაქუა ზეგდ რეიზა აძუიას ალაზან იამოლუპ.

არხა აძუიას.

ალაზან აწწრთაქუ შხა-ძუიასუპ, ახა აგუთახი წაყუეი აღიეიწჰია დუ ალა ინეიუეიტ ზუნდა აშშჰია. არაყა უი აძუშორა დუ ყდაყდა ითაგლანუ იააუეიტ ეილაგეყუა, ეილაბულგდო აკუმულუ, აბუ მგო, აშიახ ყამწაყუა, აშშჰია, თუნჩ.

აქუა ციგდაქუა რაანი მა ასე ანეშთუნუა, ლასსე
იანეძეთუა აამთახი, აძე ახპაუეიტ, აძეშორა
აქოქუქუა ირუქულოიტ; არი აძხეწრა ახმძუა.

ჰარა ჰძიასქუა რქოშ აძე იაარლასნე, მცხუ იახ-
პაუეიტ, იზბან აკუზარ აშხაქუა ირუღბააყმანე იააუა
ავარქუა აძეშორაქუა იარაზნაკ ითღრთიდაუეიტ. აშხა-
ქუა ირუბეყმანე იააუა აძე აკარშირაცუნე, აღიქუა ირ-
ქულოიტ აჩოვიწვიანე. ახა აძხეწრა შხამახამზარ აკრა-
მთა ინხომ. აძე იაგხოიტ, აძეიასგე აძეშორა ითატოიიტ
ვაფხმა.

აძხეწრა დუქუა რდღრუეიტ ალაზანი, რიონი,
ლიახვეი.

ასოვეტ შირა აძეიასქუა რქოქუქუა რერლულუა-
რაზე ადამბაქუა ყანაწოიტ; ართ ადამბაქუა რუბ-
ზოურალა ჰარა-ჰქოშ აძხეწრაქუა უსყაკ აფერხაგა დუ
რზეყაწომ. ქართ, აძეიას კურა აბაატი გუარაქუა ავარ-
წეიტ, ფეხმა აძხეწრაქუა რაან აძე ახმექულაქუოზ ად-
გმელ ციაჰიაქუა რქოშ უაჟიე აულიცაქუეი აბაჰიაქუეი
ყარწეიტ.

აძიას იყანანო

აძიას ადგმელ აქუფშოლარა ექუნადიდააუეიტ,
იაჟოუეიტ, იარბგოიტ. უი ახაჰიქუეი ახაჰი-ჰქაქუეი
იამანე იიასუეიტ, აწყუნე ეიზნაჰიჰიოიტ, აკოი-აკოი ეინ-
ნაყმოიტ, აწარრაქუა იამოუ ხნარქუშოოიტ, ყუარა
ხაჰიქუანე იყანაწოიტ. ახაჰიქუეი ახაჰი-ჰქაქუეი იყუარა
ხაჰიქუანოიტ, აძე აქოქუან აფსლემძი ალჰვი ექუნა-
ქუეიტ.

იიასუა აძე მცხუ იანეფშორატოე ეიჰარაკ აშხაქუა
რქოოუპ აშთა ახმუნაქუა; აშხა ანაარაქუა რქოშ ავარ-
შორაქუა, ათჰიარაქუა, ათაყდათასრაქუა ყანაწოიტ.
აბას აუპ იშოყალო ატეშოქუა, ათჰიარაქუა, ავხარა-
ქუა, აფსთაქუა.

არხაქოგმე იყანაწო რაციოუპ აძიას - ჯარა ადგმელ
აქუფშოლარა თნაჟთააუეიტ, დარჩაჯარა ადგმელ ეიყა-
რანატოეიტ, ირუბგოუ ამათიახუ იახანე იფსლემძნე,
ილჰმნე აღიქუა რქოშ იქუნაქუეიტ.

ჯარა-ჯარა აყუარა ხაჰიი აფსლემძი იახეიზნაჰიჰიო
ათეფქუა რქოშ აძიას ადგმელ-ბეჟახაქუა აანახუ-

ოიტი; იაკურშხანე აძე ზმოუ აღგელ აღგელ-ბუბა
ახეძუბ.

ათჰიაა. ათჰიაა ახეძუბ ითჰიანე იხუხუადა ენაშთუ
ათეჟჰაარა. ათჰიაა შუჰალო აბას აუბ: ათაჟჰა-თისრა
ხუქჰა ავარ თალა ცუფხადა იაცლოიტ, იოუხოიტ,
აიგუა-სიგუა აღგელ იყოუ ეიქჰხანაკჰუეიტ. ახე
ინარქნე იაჰა-იაჰა იწაულახოიტ ათჰიაა ნაჰ-აჰ იაქჰ-
გოუ აქჰქუქუა იქჰჰანე იყალოიტ.

აგუთანე ეიჰარაჰ აწუხუახე ათჰიაა აღამალა უაჰ
დუხთუჰამ. იყოუბ უბეს თჰიაა დუქუაჰ ეგგერთ ათჰიაა
ხუქჰა ზლოლო.

ათჰიააქუა აქჰთა ნხარაქჰუ დარა იფერხაგა დუჰუბ:
ამხუჰსთაქუა ფხასთარტიუეიტ, აულიცაქუა ეილარ-
გოიტ. ავქჰუა რუწაჰა ანეში რუწრჰჰააუეიტ უბ. იწ.

ათჰიააქუა რაცთანე იახამოუ აღგელ აქჰუ ამჰაქუ
ილაკდლაკდუა ნაჰ-აჰ ატჰშაქუა ავგანე ინეიუეიტ;
ას იყოუ ამჰაქუა რულა ახეჰუარაგგე უადაჰუბ.

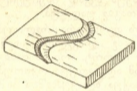
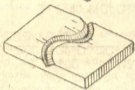
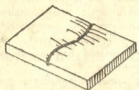
ათჰიააქუა აღრჰვაგგეხ დარა ფერხაგარაჰ რულოჰუბ,
ურთ ირუხჰანე ანეში კოიტ, აძე აღაგლომ. ანეში
ილოუ აძე ათჰიაახე იჰუჰუანე იცოიტ. არი ას იახე-
ჰალო ეიჰარაჰ ბნა ახეჰუგგლამ აღგელქუა რქჰოუბ.

ფსუხუა ზლომოუ აღა ათჰიააქუა ზლოქუჰჰეშა ჰაშ-
თალაროუბ. აბრი აჰუბტი აბნა ჰახმაროუბ. აბნა ახე-
ქურხხმოუ აღგელქუა რქჰუ, აბნა ქჰუც ჰაადაროუბ,
ეიჰარაჰ ათჰიაა ახანე. ათჰიაა აქჰაჰაქუა რქჰი, ათჰიაა
აიგუა-სიგუეი აღგელ ციალუატიემ, ირხატიემ. აჰას-
კდუქჰუეი აწლა შათაქჰუეი იდერლულოიტ ანეშირა,
ანეშიგგე აბგარა იაჰუწუეიტ.

ათჰიააქუა რქჰუხრა დარჰაკალაგგე იყალოიტ: ათ-
ჰიაა ახე აჰენი იახმენდანაშთუი აგუარაქუა რულა იხე-
წიწიატიუბ, ხექჰუ აჰუბტი დარჰა ხექჰუ აჰუნდა. ათჰიაა
აღამბა ათაზარ ჰალოიტ აძე თარახე. ახექჰუა ირ-
ქჰუწანე აწლაქუა ეითაჰატიუბ, ართ აწლაქუა ათჰიაა
ახჰარა აწუხუა ფერწოიტ.

ატჰშა. ატჰშა ათჰიაა ეიფშ ითეჟჰააროუბ. ამალა
ათჰიაა აასთა ეიჰა იდუჰუბ ეგგწაულოუბ. აშხაქუა
რქჰოუბ ავხაარაქუა ახეჰუოუ. ავხაარაქუა დარა აღგელ
დუ ეიმწხარკჰუეიტ. აჰარშირაქჰუ იანეჰოუ, ავხაარა-
ქუა აძე ანერთალო აქუა ციგმაქუა რაან აუბ, აბჰა-
ფნე ძედა იყოუბ, აძე ზქჰემ ᰄუარაჰ ეიფშუბ. ავხაარა

დუქუა ინხო-ინწო დაარა მუცხუ ირფერხაგოუბ. ავხა-
 რაქუა რქოვ აშხა კუარა ხუქქუა თესლოიტ.

აძიას ახრა შოკალო.

აუბ; დარიალ ავხაარა კავკაზ აშხა-ეიბარკრა აგან
 ალა ინხაწოიიტ. დარიალ ავხაარალა აძიას ტერეკ
 ლოფიუეიტ.

აძიას ახრა. აკუარაქუეი აძიასქუეი ესაიირა აღდგულ
 აქუფშოლარა დერწაულოიტ. აძეშთრა ნაყ-აყ აქოვ-
 ქუქუა იამოუ იბგოიტ, იაშთარახოიტ, აყუარა ხაჰი-
 ლოფი, ლეკლოფი იხყანე იყალოიტ. აძიას ზნე ქოვ-
 ქუე ახე ეიჰა აჩთაშოიიტ ზნე დაჩთა ქოვქუე ახე. აძიას
 ქოვქუე ანაშოი აამთაზე ეგი აქოვქუე ახაჰი, ალკე ლჰი
 ირბგანე იამანე იააუა იმბქუნაჟლოიტ. აბას აამთა
 აკრ ანწლაკე აშთახე აძიას არხა ყალოიტ. არი
 არხა ჯარა ითშოიუბ, ჯარაგდე ითბააუბ. აძიას არხა
 ალკე კუაზა ექუეუბ. ეიჰარაკ, არა აბნეი აჰასკედნ
 ზქუეიარაუა აღოქუეი ანახუოიტ. ინხო აუაა არაყა ირ-
 მოუბ აბაჰჩაქუეი, აძახუათრაქუეი, ამბქუეი, აუთრაქუე,
 აკრბეჟოთრაქუეი, აშხეკათრაქუეი, აპლანტაკიაქუეი.

ავხაარა. ავხააქუა აკო-
 აკო ანეიკულალოკე აშხა-
 ქუა რქოვ ავხაარა ყარწოიიტ.
 ავხაარა ვ-შხაკ რბეჰარა ია-
 ნახუოიტ. აშხა ამარდაქუა
 იანდაარბეჰანაკეზ ავხაარა-
 ქუა წაულანე, ითშოანე იყო-
 უბ. ავხაარა თბახოიტ აკა-
 რშირა იანაზააიგუახალაკე.
 იყოუბ ვხაარაქუაკ აშხა-
 ეიბარკრა იავგანე, იყოუბ
 დაჩთა ვხაარაქუაკ აშხა-ეი-
 ბარკრა აგან ახე ალა იალა-
 ლანე ეივზწო. აბას ალა,
 ავხაარაქუა ივბანე იყოუბ:
 იავგანე ინაშთუი ეი-
 ვზწოი.

ავხაარაქოვ აძიას თეს-
 უეიტ.

ჰარა ჰტიელოაქოვ ავხა-
 რაქუა ზეგდე რეიჰა ილუნე
 ზეგდე რეიჰა ზხედ ახეწია-
 ხმოუ დარიალ ავხაარა

აქვეშართა

აპრაკრა აძ ახრხართაქუა ხაზ-ხაზ იყანწოიტი.
 არა იანუ ასახდაქუ იარბოუპ აბრი ეიფშ აპრაკრა
 აბრი ეიფშ აპრაკრა აძ ეივშართა ახდაქუა

აძეივშართა.

აშხატილან აძეივშართა შია იყოუ აშხა ეიბარ-
 კროუპ, იახკარშიოროუ ატიულაქუ ბაშა პრაკრა
 ხუქვგდ აძ ეივნაშარ ყალოიტი.

აძიას აძშორა პუსახრა

ესეშუქუსა აძიას აქუქუ პრაკქუა ბგოიტი, იაშოიტი,
 აძ იარბგაზ, იაშიაზ ახაპიი ახაპი-ქქეი აძიას ეიპა
 იახდლაყუროუ იამანუ იყოიტი, იყალაპ ჯარა ქუქუა
 აყნუ იძუქუნაქლოარ. იარა უს, კრ-შუქუსაქუა ანწ-
 ლაკა აშთანხ, უფშორ აძიას ქუქუა აყნტი ეგი ეიპა
 ილაყუუ აქუქუ ახ იიასუეიტი.

აძიას კურაგდ აძშორა აფსახხაზააპ ქართ აი-
 გუარა. უი აჟიტიძან შაენაბადი შია იზუშთოუ ღგდლქ
 ახ იავაწიიუაზაარუნ, კუმის აძია ითუსნუ ნას იაშორანუ
 იდიქულოზაარუნ. უაჟი კურა არი აჟიტი მვა ნნაჟ-
 ზააპ. კუმის აძია, ანკდა იარა ძუშორას იამაზ აგანახდ,
 ზემვა ინნაჟიტი. კურა აძიას არღდატი აქუქუ ალუკი
 ახაპიი იძუქუნაქლო იაპრანაკზააპ, ახათა ეიპა ილა-
 ყუუ არღმარანხტი აქუქუ ახ იიასუზააპ.

აბას რძუშორა რუფსახხაზააპ რიონი, იორეი, ალა-
 ზანი. ართ აძიასქუა აჟიტი იზლაკოზ ადგდლქუა

ამას ახმეძქუაგმუ რხელაზაბ: ნარიონალო (რიონ ზლა-
ცახმაზ), ნაიორალი (იორა ზლაცახმაზ), ნალაზანი
(ალაზან ზლაცახმაზ).

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

აძიას რხა

დაარა ძხურა დუკ ანუალო აუბ აძიას არხა იან-
ქულო. ახა აძიას არხა ეიჰა ილაყუუ ახუთა, აძუშორა
იავაგალოძანუ ინაშთუ ლასსუ-ლასსუ აძუ გქულალოიტ;
აძიას ხუქძაკ ნაცლანუ აძუშორა იანაათუწ უი აზხოუბ,
ჯარა ლაყურაკ ავაზარ აყუფჰია აძუ ნექულალოიტ. აბრი
ეიფუშ იყოუ აძიას იავაგალოუ აღგმულ ციაჰია აძ-
იას-რხა ახმძუბ.

აძიას აძიას-რხა აკრაამთა იქუმლო ინნაჟერ აჰას-
კმენ გქუიააუეიტ, აბნაგმუ აანახუოიტ ზნუ-ზუნლა. აძ-
იას-რხა დაარა იდგმულ კუაზოუბ, აღუკე გქუუბ აყნტი,
ახა ანხარაზუ უსყაკ იმათიანუმ, აძიას შიართოუბ აყნტი.

აძიას-რხაქუა ალაზანი ეგმერთ ზქუქუქუა ლაყუუ
აძიასქუეი ნაყ-აყ დაარა კერ ირუვაწანუ ინაშთუბ.

აძიას ახარხუაშა

აძიას აუაჰუ იზუ დაარა აკერ იაფსოუბ. აჟიტი
აუაჰუ აძიას აძუჰირაზი აფსუქრაზი იზუ იაიმერხუოზარ
უაჰა აკე იმათიანუმეზტ. ნას აუაჰუ ხშუჰკლა, დურრალა
დანეილმა, აფსაბარა დუზლაქუფაშოზ მარუგალა და-
ნეიქუშია, აძუმვასგმუ ფუზმა აწკმეს ეილმენუ იზუ იაირხუო
დალაგუეიტ—აძუმვას ალა აბნალუზ ააიგო, მვასუ იზუ
იაირხუო დალაგუეიტ, აძიას მვალაგმუ აგარა-ააგა-
რაგმუ ახუ მარიანუეიტ.

იანმა აძიასქუა აუაჰუ ინაჰაქუ იაინუ იყოუბ, უი
აუაჰუ იზუ იზლაირხუო რაციოუბ.

აძიას ამჩ რაცია შუკუაქუანუ იჰამოუბ. იჰარგ-
ლოიტ გიდროელექტროსტანციაქუა (იარკაქუანუ იაჰ-
ჰიოზარ გეს-ქუა), იაჰგუალაჰარშიაჰ ჰარა ჰზაგეს, რიონ-
გეს, აბგეს, აწგეს; აძიას ალა ჰნეიააიუეიტ, იაჰჰიაჰ,
აძიას რიონ ალა ფუთ-ნტი იაქთა კოდორუნმა; აძ-
იასქუა რახმენტი იგოუბ ამხქუა რახმა, აბაჰჩაქუა რახმა
უბას იანმათანქუოუ რახმა აძუ ზლანარგო აჟურაქუა
(აკანატქუა)—იაჰჰიაჰ რიონ აყნტი, ალაზან აყნტი,
ლიახვა აყნტი.

ადენის ილაკე-ლაკეუა ინეიუა არღზა აღოლუპ აკარ-ტაქუ, იზღარბოლუ. ადენის ზღარბოლუ არღზა მკ. თიქუაჲ
წოლუპ მა იაწოლუპ.

ადენის ჰზერბო არღზა აწწერთაქუ ეიჰა იპოლუპ ნას აღალართა იაზაიგუხაბაცუფხაძა იაჰა-იაჰა იშობახოიტ. არღზა აშობარა უაშკლათშურ, ადენის აცაშაგდ ეილუ-კააუეიტ ცქა. ადენის აკარტაქუ აბას აუბ იშარბა-ტოუ: არბარა აწწერთა აყენტი უალაგაროლუპ, უნაცია-ლა (ეიღმუპ არბაგა ლაბა ზახმძუ იწირუფსოლუ ლაბა-პა ხუქკ ალა) ახუ ინარკნუ აღალართა შოყოლუ აქუზნაურ-ხარ, იარა-უს აღალართა აყენძა უნეიუეიტ.

ადენი

ადუ ზოოლუ, ზხალა იყალაზ ადგდელ ათუჟაარა დუ აძია ახმძუპ.

ჰარა ჰქუ აძიაქუა რაცოლუპ. აძიაქუა ზეგდ ეიფ-შოგმ. აძიაქუა აკო-აკოი ეიფშოგმ დურღლთეი, წაულა-რღლთეი, წაარალთეი, ადენის აღწოლუ აღემწოლუ აღთეი.

დურალა ძიაქუაჲ დაარა იდუუპ, იყაქოლუპ იხუქ-ქოლუგდ. ჰარა ჰქუნტი ამრათაშოარახმ იშოოლუპ ძია დუჲ; უი იაყაროლუ აძია დუ დუნეი აქუ იყამ; აღუ-ნეი აქუ აძიაქუა ზეგდ ირეიჰაუპ. უი აძია კასპიატი ი აძია, კასპიატი ამშოგნ ჰია იზუშოოლუ აუპ, იზბან აკუ-ზარ დაარა იდუუპ, უი ადაგდ ჟოტი მშოგნ დუჲ იაცენხაზ აკოლუპ ჰია იფხაძოლუპ. უი აძია აქუფშო-ლარა აწაკ უბესყაჲ იდუუპ (450000 კვ. კმ.) ქერთი-ლა იაყაროლუ ბე-ტილაჲ აკოუეიტ.

ახა იყოლუპ აძია ხუქქუაგდ. იაჰჰიაპ, ქართ აიგუა-სიგუა აძიაქუა აკემკუან, კბამკუან იყოლუპ—კუმსტიი, ლისტიი, აკუუატიი, ზემო ტბა, შუა ტბა უჰია. აბართ აძიაქუა რქუნტი აკუუატი აძია უბრი აყარა იხუქუპ, აკარტა აყენ უააყუწ აპლან აქოგდ უი არბარა უა-დევუპ.

აწაულარალაგდ აძიაქუა ზღთეიფშოგმ გყოლუპ; იყოლუპ ზწაულარა დუუ აძიაქუა, იშთაჰხუპ კასპიატი აძია: უი აწაულარა იახმრეიჰაუ 950 მეტრ გყოლუპ; ეგი, უს ძია-ქუაჲ ყალალოიტ ზწაულარა აარლა-აარლაჰია ხ-მეტრჲ ინაძო.

იყოუბ იწააუ, აჯჯაა ზმოუ აძიაქუეი ზძუ წაამ
აძიაქუეი. აძია იწაახო, აძუ მცხუ ხელკ-ფსელკუნ ია-
ხმცოი ააიგუა-სიგუა აჯჯაა ზლოუ აღდგელ იყოური
როუბ.

იყოუბ ძეიას ზლემწუეი აძეიას ზლემწუეი აძიაქუა.
ძეიას ზლემწუა აძია იახმძუბ ძეიას ზლემწუა აძია.

აძია აჩუბუასახუა

ამთა შოცო ეიფშო აძია დუქუაგდე რჩორფსა-
ხუეიტ. აძეიასქუა, აჯარქუა აძია ითარგალოიტ აფს-
ლემძი ანეშეიფში. აფშო ანსუა აძია ეისუეიტ, იცი-
ქურფოიტ, აციქურფაქუა აძია აქოქუქუა დერბგოიტ,
იბგან ნეშეიზ დაჩაკუხ აძია აწან იტიოიტ. ამრა იშოუა
აძია ითოუ აძუ ხელკ-ფსელკუნ იხანაგალოიტ. აძია
ესემშოაგდე აჩოფსახუეიტ, ახა აძია დუ აჩოშოაფსა-
ხუა ესემშოა იუზგუათომ. აშეშოქუესაქუა აკემქუა,
ჯბამქუა იანიასლაკა, ზნეკერ აუბ აძია უავჯ იბარატიო
იანეხუქხო აწაგდე ანაიგუახხო.

აძია ხუქქუა ლასსუ რჩორფსახუეიტ. აძია აქოქუან,
ეიპა აძუ ახმხუქუ აჩალთეი აშოცლაშეიში ანახუოიტ.
ართ აწიააქუა ირუზპაუეიტ ესააირა, აძია აგუახმდე ინას-
კო იალაგოიტ, აწუხუტიანუ ართ აწიააქუა აძია ეიმ-
ჩხანაკოუეიტ აძიაგდე ბაარახოიტ.

აღწა: შიპიგუარა იყოუ აძია იგუათანე აბართქუა ეილემეკაა.
ზეიფშორთანე იყოუნი აძია—აღი-აქო აკუუ აშხა აკუუ?
აძეიას ზლემწუა აკუუ აძეიას ზლემწუა აკუუ უი.
აწა ააიგუახონე, აძუ მიქხონე იბაარაბარც იყოუმა?
აკერახე აუა რხე იადგრხუომა: იხლანე ინეკუომა? აფსუდ რკუეამა
უა? აქოქუქუა რქო აძეკუტ იაშეიშეიარაცომა? უა არახუ რკუაბომა,
აძუ დღერეიუმა? აქორალა უსტიი აძუ ვანე ამბქუეი აბაპჩაქუეი უპაა
აძუ რეწარწომა.

აძთარჩუეი (იყუა) უკთი პუაა რხე იშოარჩხოი

აძეიე აძეიასი ახმეყამ აღდგელქუა რქოუ ინხო აუაა
აძთარჩქუა ყარწოიტ. აძთარჩქუა შოყარწო აბას აუბ:
იაალაგანე აქორა რეშუეიტ იათორგუაჯანე, უი ვარ-
ლა, მა ძეხმლა იდერთიუეიტ. ჯარა-ჯარაგდე აძეიას მა
ათშიაა იახეწიანე ადამბა ართოიტ; ადამბა აძუ აღჩე-
ლოიტ. აძთარჩე ითოუ აძუ რეეიტოეს, მათია ძეძეიგას,
აბულრა-რცეიგას, არახუ რხე ძერეიტის, აფსუდ ააძარახე,
აბაპჩაქუეი აუთრაქუეი რხე რხე იადგრხუოიტ.

აძია აკარტაჭუ აჭუფშულარა რეგა

მ¹ აძია აკარტაჭუ აბუაფუნე იარა ზეიფშუროუ გუა-
თანე უბრი ალოუბ იშუარბოუ. აკარტაყუნე იარბოუ
აძია აჭუჭუქუა, აძია აჭუფშულარა ფშუთიგ-იარბოა
იარბოუბ.

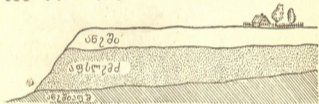
აძია აკარტაჭუ იშუადერბო აბას აუბ: აძია არბაგა
ლაბალა იაკუშთანე იაღერბოიტ.

ადგდელ ინოუ აძ

ა ნ ა ჯ

აძიასი, აძიგი, აბაარეი ადგდელ აჭუფშულარატი
ძქუოუბ.

აძე ადგდელ იალალოიტ. აჭუაძე მა ასურძ ადგდელ
აჭუფშულარა აყუნტი ადგდელ იალალოიტ, აჭუფშუ-

აძეა შუკალო.

ლარატი იილაზაარა (саош) აძე აღსუაზარ. აბა, წაყა
აძე ზღუმსუა იანაჭუშიალოაქა აძე ზალსუამ, აძე იილა-

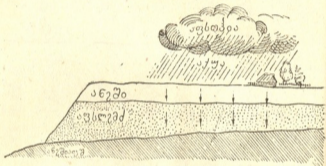

აძეა შუკალო.

ზაარა იალაჩუეიტ. ას იძელაჩუა აილაზაა აძე ზლოუ
 აილაზაა ახმძუბ. აღგმელ აწყა აძე ზლოუ აილაზაა
 იალოუ აძე აღგმელ იწოუ აძე ჰაა იაწოთოუბ.
 ჯარა-ჯარა აღგმელ იწოუ აძე ჯოუბ აძე აწეჯ.
 ეწაპხერ ყალოიტ.

აძეხე

აძე ზლოუ აილაზაა ინაანე იყამზარ, აღგმელ იწოუ
 აძე იარა უა იახმჯოუ ინხოიტ, ახა ინაანე იყაზარ,
 აღგმელ იწოუ აძე ანაარა შოჯოუ ალა იდოქულოიტ.
 იაპპიან, აღგმელ აქუფშოულარახე იანახკლსშოახ აამ-
 თახე აძე ეიმშიშიახმოუ ახკქუა ირექუშიეიტ, უბასყან
 აძე ართ ახკქუა კლნაძიძიააუეიტ იარგმე აქუფშო-
 ლარახე იცოერწუეიტ.

აძეხე შოჯალა.

აქუფშოულარახე იცოერწუბ აღგმელ იწოუ აძე
 აძეხე ახმძუბ.

აძეხე აღგმელ იანეწწოლაკე აშთახე, იძერვაშონე
 ილოფიუეიტ. აძერვაშოქუა ანეილალოლაკე აძეიას
 ყალოიტ. აძეხექუა როუბ აძეიას კურა ალაგართას
 იამოუ.

აილაზააქუა იანრელსუა აძე რაძახოიტ, იცქმა-
 ხოიტ. აბრი აყენტე აძეხე იკოეიკოფიუა იყოუბ. ზაყა
 აღგმელ წაყა იაგულალოანე იცო, ზაყა მვა ხარა იქუ-
 ხო აყარა აძეხე ეიპა იცქმახოიტ. ჯარა-ჯარა აქუარ-
 შოჯქუა რაან აღგმელ იალოლაზ აძე, აძე ზლოუ აი-

ლაზაა აყენდა ირლასნუ ინეიუაზარ, იახმეწუაგმუ აბრ-
გუაზარ აძე იშაქუნაგო არაძარა იახმომ აყენტი
იხუაშნუ იწუეიტ.

არქონსული
განმარტება

აძე ზლოუ აილაზაა ამრა იამერტხო იყაზარ, აძხმ
ხმშიაშიახოიტ. ამრი აყენტი აუბ ძხმქუაქ ციგდადა
იზხმშიაშიახო, დაჩა ძხმქუაქ უსყაქ იზხმშიაშიახო.

აძხმ.

აძე ზლოუ აილაზაა აღგმულ აქუფშოლარა იაზა-
აიგუაზარ, ამრა აფხარა, ეიპარაკ აფხენტი იშოლურა-
ქუა რაან, იხელვ-ფსელვნატიუეიტ, ითანარბოიტ,
აძხმგმუ იავხოიტ, აარლა-აარლა, ციკუბარ-ციკუ-
ბარლა ინეიუეიტ. ეგრი, დაჩა ძხმქუაქ ურგფშორ,
ესქმენაგმუ აძე რაციანუ ირგმოუბ.

ჰარა ჰტილლაქუ იხმშიაშიადა, იკფიკფიუა იცქანუ
აძე რაციანუ იზმოუ აძხმქუა ჯოუბ.

ჯარა-ჯარა აძე ზლოუ აილაზაა აიხა, ატკშა/მა დაჩა მინერალქუა ალაზარ ყალოიტ. ამინერალქუა ზლაძენე იყოუ ადგელ აწყატი აძე ამინერალქუა ჯარა-ჯარა იძხანე იწუეიტ. აბრი ეიფშ აძე ამინერალცი ძე ახძუბ.

ჰარა ჰტიელა ამინერალცი ძქუა რელა ახძ დუუბ. ბორეჟომი, წალვერი, უწერაი ამინერალცი ძქუა აგუა-ბზიარაზე დაარა ხუართარა ზლოუ ძხეჭუოუბ. უბეს მინერალცი ძეკქუაქ ჯყოუბ აუავე იჩალაიკუაბარ იხააქუა დრელზერგო, იაჰჰიბ, ქართტიი ატკშა ზლოუ აძქუა, ხრესილტიი ატკშა ზლოუ აძქუა, წყალტიუბო უბას იწაგგე.

ამინერალცი ძქუა რეიჰარაქ ხეშიაშოუბ. ახა ჯარა-ჯარა ადგელ იწოუ აძე იცოუ ძქუანე იწკრნე იაუეიტ. არი შუჰალო უი აუბ: აციაყნე მაკანა-იმხეშიაშიახაც ალავე ამოუბ, უი ალავე აიგუარა ინანავაზ აძგე იფხახოიტ, იცახოიტ. აძრფხაქუა ჰარა-ჰტიელაქუა ირაციოუბ ანკა ავულკანქუა ახეჰაზ ათეფქუა რქუა. იცოუ ძქუანე იწუეიტ ქართტიი ატკშა ზლოუ აძქუა, არაყა აძე 37—40' ატემპერატურა ამოუბ, ძხეშიაშიალა იუმბჰაქუა უჩუშალა-კუაბომ.

აბაარა

აძიას აშუჰა იახნეიუა ადიკარშირაქუა რქუა აძეწრაქუა რაან აძე ადიე იქულოიტ. ადგელ ნეშიაფშორანე იყაზარ, არი ინეწუზ აძე ეიხერლლანე ადიე იქუტიოიტ. აბას ეიხერლლანე აძე ახეჭუტიო ადგელ აბაარა ახძუბ. აბაარა ადრევაგენ იახნეშიაფშოროუ, ადგელ ლაყურაქუა რქუგე, ათაჰარაქუა რქუგე იახახუოიტ, აქუაურა მუცხუ იახთახაკლო. აბაარაყნე იბზიანე იყალოიტ აშუკლამში ეილთეი-ეგერთ აწიააქუეი.

აბაარა უავე იზლთეიფერხაგოუ რაციადოუბ, აშუძქუდ არქუოიტ აზე. ქართტიელან აბაარაქუა ეიჰარაქ იახეჯოუ კოლხეთ ალაყურეი ალაზან ადიე რქოუბ.

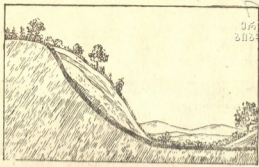
აბაარა.

ასოვეტ მირა პლანლა აბაარაქუა თანარბოიტ, აბაარაქუა ახდუაზ ათუტქუა ანხარა-ნწერაზ იბზიანე იყალოიტ, აუაგდუ იქულლა იქუნხო იყალოიტ.

აღგდღბგარა

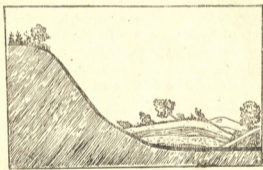
აშხა ეიტუშუმ აილაზააქუა ამოუბ, აკოი-აკოი ეიქუნე. ართ აილაზააქუა წაყა ჯარა ანუშიათუმ აილაზაა რუწოუბ. აქუადი ასერძი აილაზააქუა ირუღხნე იშუნეიუა ანუშიათუმ აილაზაა ინნაკლოიტ. ანუშიათუმ აძე ალაჩუეიტ, აძე ზლაჩუზ ანუშიათუმ იწიერწიერუა იყალოიტ, იწიერწიერუა იყალაზ ანუშიათუმ აილაზაა ხეხე იაქუუ აილაზააქუა იქუწიერნე. ინთალოიტ წაყა, რთუფ რუფსახუეიტ. არი ადგდღბგარა ახდუბ.

ადწა: ლეჩუმ ნეყუარა სეყან. სეშანეიუაზ აშხა აქუცი სნე-ქუგელტ. უა ნხავკ დსეტუშიეიტ. აფსშია ააიბაჰშიეიტ. ანხავკ, წაყა აშხა აშაბე აყნე, ადიგ აქუგ აძახუართა იყაზ ინაბე ნაქურხხანე უს სეიპიეიტ: აბნი, უაჟიგ ადიგ აყნე იუბო აძახუართა ფეხაა აბრი

ადგილ ბგანძა.

აშხა ანაარა იამინ. წაყა არხაყენ, უბრა უთრაჲ სგმან. ფხენრაჲ აზგ
 აშხა ანაარა აყენტი ანგში წგსგზ, აძახუათრა სუთრათუფ აქოგ

ადგელბგარა აშთაზა.

ინეიტ. სუთრათუფ სკივძიტ, აზა უი აცენხურას აძახუათრა ნხეიტ.
 იყალაზეი.

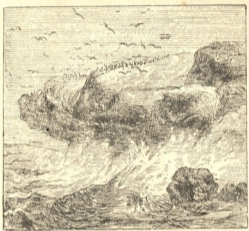
ა მ შ რ ზ ნ

დაარა ისირუბ, იბზიოუბ ამშოუნ ეიქუა. შიდაჲ ჯა-
 რა იამოუბ შიადგუ უგუ იანანგარემ, უბესყაჲ იღუუბ.
 ქერთტიელა იაყაროუ ატიელაქუა ჭბა აკოუეიტ ამ-

შშუნ ვიქუა აქუფშოლარაქუ. ნას ზაყა იწაულოლუზერ
 იარა! აქუქუქუა რქუნიტი (აგუახმუ) იაჰა-იაჰა იწაუ-
 ლახოიტი.

ეტიკონული
 1913

ქრთტილა იახდალუ ახმ აუბ იარა ეიჰა ეახდალუ
 ლოლუ, აქუქუ აყენტი ფუტყ უანუნასკდალაკმ, იარაზ-
 ნაკ ხუში მეტრ აწაულარა ახამოლუ ათუფ აყნუ უნა-
 ძოიტი. ამშუნ ვიქუა ზეგმ რეიჰა იახდალულოლუ იარა
 აგუაქოლუბ; უაყა 2.244 მეტრ აწაულარა ამოლუბ,
 აწაულარა ეიჰა იახდალუი იახმრეიწოლუი ნეიციწანუ
 იუბარ აწაულარა 1.200 მეტრ რაყარა ყალოიტი.

ამშუნ აქუქუ არბვიტი.

ამშუნ ვიქუა აურა ეიჰა იახეიჰაუ 11.600 კილო-
 მეტრ ჯოლუბ, ათბაარა იახრეიჰაუ 600 კილომეტრ
 ჯოლუბ.

ამშუნ ძე წააუბ, აძეიასქუა აჯჯა თარგალოიტი
 აყენტი, აძე ხელჯუ-ფსელჯუნე იანცო არი აჯჯა ახელჯ-
 ფსელჯ იაცკომ, ამშუნ აძე აყნუ იაანხოიტი.

დაარა იშოართოლუბ ამშუნ ამშო ციგდაზუ: აფშა
 ანსუა, აურთ ანკლყდო, აციგურფა დუქუა ეისუა,
 იბულგდო იანხლოლუ აამთაზუ. ახა, დაჩაქალა აღბა აკ
 ამუხმერ, აღბა რნეყუაყ ყაზა აციქურფაქუა ეიმგუჰიო
 აღბა. აპორტი ითაიგალოიტი.

უახუნლო აღბა რნეყუაჲ აპორტ ახმ დუზლანტიუა
ამჲა ინარბოიტ ამიაკ; ამიაკ აქუცი აყნ იამოუბ
ილულუანუ იზრლაშო აკ, ამიაკ არლაშთაგა ამშუნ
20 კილომეტრ აყნდა იარლაშოიტ.

ულა ახმდომ ამშუნ იგაზგო იკიიაწიამა ამუ ითოუ
აურეი ათბარეი, ახა ამშუნ ზუნდა ინსირძახო ამრა
ანთაშიო აუბ: ამერხუაგაქუა ახმშულუა ამშუნ ეი-
ლუბზააუა იანუყალო. ულაფშო უზახურდომ არი ეიფშო
აფშოძარა ცინისძირი აქუნტი მა ბათემტი ბოტანი-
კატი აბაჰა ავნუწყა იყოუ აპრაკრა აყნტი უფშოუა-
ზარ. უახუნლაგდუ ამზა კახხაა იანულაშო ციგადა
იფშოძახოიტ ამშუნ.

წვა-ზმამ აფსტიქუა თოუბ ამშუნ, ახა ამშუნ ეი-
ქუაქუ აქუფშოლაარა აყნტი ჳში კილომეტრ ამშუნ
აწახმ ახუაჩუგა მაზქუა ფსუ-ზხოუ ზეგდუ ნდურწოიტ,
ამშუნ აყნ აფსდუ ხკ-რაციავგდუ თოუბ. ზნ-ზუნლა, ამ-
შუნ ანთენჩუ დარა აფსდქუა აძუ იახდთოუ იუბოიტ
იბზიანუ. ახა ისირუბ ადელქინქუა ჰია იზუშთო, ამ-
შუნჰიაქუა, ამშუნ ატრემ-სრემჰია იფო იევაძესო იან-
თოუ.

ამშუნ ანეციქურფო ხარანტი ინაფშოუა ენაგდ სა-
ხუაფშოლანდაზ იჰიამ. თენჩ, იგაზგო ითოუ ამშუნ
უანნახუაფშოლაკმ, ჰაი, შერი ამშუნ ციქურფონდაზ
უჰიამ.

ამშუნ აკარტაჲ აჭრეიბჰია რეგა

აკარტაქუ ამშუნ იარა აფშოთიუ ალოუბ იშთარ-
ბოუ. აკარტაყნუ იარბოუბ ამშუნ აქუქუ არღზა. ამ-
შუნ იაწაკოუ ათუფ ფშოთიუ იაწიალა იშიუბ. ამშუნ
აწაულარა ეიჰა იახდლუუ ათუფ ფშოთიუ იაწია-
იარბოუბ, აწაულარა ახმხუქუ იააცეიწიანუ იშიუბ.
იაჰჰიამ, აქუქუ ინარკნუ აგუახმდუ ამშუნ აწაულარა
იაჰა-იაჰა იდუხოიტ, აკარტაყნგდუ აფშოთიუ იაწია
იაჰა-იაჰა იეჰახოიტ (ამშუნ, აკარტაქუ აძია შთა-
დურბო ეიფშო იადურბოიტ).

ადგმელ შუარ

ასტოლ იქუუ იარბან მათიახუზაალაკგმე იახმაბა-
ლაკე ულაფშო ახმეუგძოიტ. იაკურშოანე ნაპლა-
ეიტხეუშმააუეიტ, უბრი აყუნტი ართ ამათიახუქუა
ირეიქსარტიაშოუ, რჭორმა ზეიტშოროუ აილკაარა-
მარიოუბ, ადგმელ შოარ აქორმა აილკაარა უს იმა-
რიამ. ადგმელ დუუბ, იარაზნაკ ალა იაკურშოანე

ადგმელ შოარ.

ულაფშო უზახმეგძომ. ლალა იუბო ათუფგმე დაარა
იმაქუბ. ჰახუაფშოა ადოე იაგმა ეიწჰიანე ინაშოზარ-
გმე, ზეგმ-დარაროუბ ადგმელ შოარ ქოაცი ხუქდაკ
აუბ იაბო, არი იაბო აქოაცი ხუქგმე იყდაყდოუ
ჯაპშოიტ. აწია ახგეფაარაყნე სა-წალადაკ ჰიეზბალა
იამაჰზერ, არი ასა აცოახმე იყდაყდოუშია იაბოიტ, იზ-
ბან აქუზარ უი ასა აზქუა (აცია) იამოუ ახგეფაარა

აარლა უაჲ იგუეითარატიოჲ იყოუბ. იარა უბჲს ად-
 გმელ ამჲარ აზგჲ იყდაყოუბ უჰიოიტ უაჲს ილაჲს
 ზნდძონჲ იყოუ ადგმელქაჲცი დახდახუათჲსუა. იგჲმელთ
 აილქააშაქუა იყოუ უბჲ იანაუმერხუა. იწაბჲმელთ
 გმელ ყდაყოუბ ჰია უაჲს იგუ იანანაგოზ ანქაა ამ-
 თაჲგჲ ჯჲან. იახდა ზეგჲ რზ ეილქააუბ ადგმელ
 შარ ამჲელწას იშოგჲეჲუ, იშოჯჲუმჲლჲუ.

ა გ ლ ბ უ ს

ადგმელ ამჲარ აქუთშოჲლარა ზეითშოროუ ჰია
 ცქაა აგუთათარაზჲ, აილურგარაზჲ იყაწოუბ ამჲარ; არი
 ამჲარ იაქუთხუბ ადგმელ ზეგჲ იახდენძანაძაძო
 აქარტა. აბას იყოუ ამჲარ აგლობუს ახდჲუბ (აგლო-
 ბუს ლატინ აჲოჲუბ, იზახმძუგჲ ამჲარ აჲუბ). ამჲარ
 ჰარგეჲრ, იზხაგეჲუა ლჲრაჲ (ось вращения)
 ამოუშია იაბოიტ, ამჲარ, ჰიარას
 იათახუზეი, ალჲრა ამამ, ახა იარა
 აბასწიყოუბ ადგმელ ამჲარგჲ
 იშოაზჰიატიუ. ადგმელ ალჲრა ამამ,
 ახა იგეჲუეიტ აყნტი იზხა-
 გეჲუა ლჲრაჲ ამოუშია იაჰთხდაძარ
 ყალოიტ.

აგლობუს

ადგმელ ამჲარ იზხაგეჲუა ალჲ-
 რა აბრა აქუხაბ ჰია უაჲს იგუ ია-
 ხდაანაგო ათჲფ აქოჲუბ აგლო-
 ბუსგჲ ალჲრა ახდამოუ.

ადგმელ ამჲარ ზხაგეჲუა ალჲ-
 რა ანაძარაქუა აპოლიუსქჲა
 რზხდჲუბ. ადგმელ ამჲარ ჳ-პო-
 ლიუსჲ ამოუბ: აჲადაახდტიი
 ალადაახდტიი. (აპოლიუსქჲა
 არბატიუბ აგლობუს აყნ).

აჲ-პოლიუსჲ რყნტი იაჲკურშოანჲ იახდაბალაჲ
 იახმერზეითჲსუ, იახმერზეიყაროუ ათჲფ აგლობუს
 აყნ არღზა გეჲ ალა იარბოუბ. არი არღზა გეჲ
 აეკვატორ ახდჲუბ (იარბატიუბ აგლობუს აყნ).

ბაშოა შოარჲ აგუთა იახდაზეიყაროუ იფუყარ
 ჳ-შოარბჲჲაჲ ალწუეიტ.

აეკვატორტი ადგმელ ამჲარ ჳ-შოარ ბჲჲანჲ ეიკნა-
 შოოიტ: აეკვატორ აყნტი აჲადა აჲადაახდტიი ადგმელ

შპარ-ბეშა, აეკვატორ აყენტი ალადა—ალადახმტი
 ადგმელ შპარ-ბეშა (ადგმელ შპარ-ბეშაქუა იაპარბაპ/
 აგლობუს აყნ).

პახუაფშუპ აგლობუს. ადგმელ აშპარ ^{აგლობუსი} ^{აქუაფშუპა}
 ლარა აბეჟეფიპარა არაყა ფშთთიჟ იაწიალა იმიუპ.

იშაადგრაჟა ეიფშ აკარტაყნ ფშთთიჟ იაწიალა ია-
 დგმელ აძე აუპ. უს ანაყუნა, ადგმელ შპარ აქუაფშუ-
 ლარა აბეჟეფიპარა აძე ჟქუზააბ. ადგმელ აქუაფშუღლარა
 აიწურა დგმელუპ.

იღუძძოუ აძქუა აოკეანქუა რუბძუპ. ადგმელ
 აშპარ ფშ-ოკეანქ ამოუპ; ურთ აოკეანქუა ირეიპძოუ
 აოკეან თუნჩ ახძუპ. აოკეან თუნჩ აქუაფშუღლარა
 ადგმელ აშპარ აქუაფშუღლარა ხ-ჯარა იშპანჟ ხუკ აწ-
 კდეს ინეიპანჟ იყოუ. უსყაკ იღუუძქუა, ახა ეგმხუკქმ-
 კუა, იშპანაგარა იყოუპ ატლანტიკატი ი აოკეან; უი
 აოკეან ჳ-დგმელ დუქუაკ რუბჟარა იბეჟოუპ იხუხუაძა:

ატლანტიკატი იოკეან აყნტი ამრაგულარახე ამრაგულარახეტი ადგმელ შთოუპ, ამრათაშიარახე ამრათაშიარახეტი ადგმელ. ართ ეკვდგმელ დუკ რენაძარატი აქოქუქუა რულა აოკეან კლსუეიტ.

ახფატი იოკეან ინდიატი ახმძუბ; არი აოკეან ახმეყოუ ამრაგულარატი ადგმელ ალადატი აქოქუქუა რქუყოუპ. ინდიატი იოკეან აყნტი ამრათაშიარახე დგმელ ხუქუკ ჯყოუპ; უი ადგმელ ზეგდ შოფიბგოუ აეკვატორ ალადახმე იშთოუპ, უბრი აყნტი ალადატი ადგმელ ჰია იაშთოუპ. აფშბატი იოკეან—ავადატი აწაა იოკეან აუბ; უი აოკეან ავადატი აპოლიუს იაკურშთანე ინაშთუპ, ამრათაშიარატი ამრაგულარატი ადგმელქუა რვადატი აქოქუქუა რქოუნძა ინაძო.

ადგმელ აშთარ ალადატი აპოლიუს იაკურშთანე იშთოუპ ან ტარკტიკა ჰია იზეშთოუ, ალადატი აპოლიარტი ადგმელ.

აბას ალა ადგმელ შთარ აქოქ ფშ-ოკეანკოი ფშ-დგმელკოი ჯყოუპ. ადგმელქუა ზეგმე, ანტარკტიდა ალაძეუა აუაა ექუნხოიტ. აუაა ზქუნხო ატიღლა ხუთა-ხუთა დუქუანე იშოუპ. ტიღლა ხუთაქუოუპ: ამერიკა — ამრათაშიარატი ადგმელ აქოქ, ევროპა, აზია, აჭრიკა — ამრაგულარატი ადგმელ აყნე, ავსტრალია — ალადატი ადგმელ აყნე. ანტარკტიდა აყნე იყოუ ატიღლა, ანტარკტიდა უავ დქუნხომ, უი ადგმელ აურაზოუროუ იწაარშიგრანე იყოუპ, იახაუაჟირანძაგმე აუაა რხე ირზამერხუაცტ.

აწთარშცვლაგაქუა: 1. იაპარბაპ აგლობუს აყნე ავ-ტიი ალ-ტიი აპოლიუსქუა, ავ-ტიი ალ-ტიი აშთარბეაქუა; 2. რხეძქუა ჰიანე აგლობუს აყნე აოკეანქუა, ადგმელქუა აუაა ზქუნხო ატიღლა ხუთაქუა აპარბაპ; 3. იაპარბაპ აგლობუს აყნე აეკვატორ ნასგვ იგუაჰთაპ იარბან ტიღლაქუოუ, იარბან იკეანქუოუ იარა ზხესუა.

აგრაღუსუა ჩკაითა

აყმაყმარაქოუ აკოი-აკოი ირუბეოუ აილკაარახე ამეტრ ნეყურგოიტ. აშთარ აყნე ამვა გეჟუპ, აბრი აყნტი არაყა აკოი-აკოი ირუბეოუ აშიარახე აშიაგაგმე იხგეჟე-ანე იყაზაროუპ. აშთარ აყნე შიაგას ინეყურგოიტ არღზა გეჟ ხეშიი ხენვაჟეა ჯარა იშთანე ხუთაკ, (სკობა) გრადუს ჰია ახმეძწანე (ავგრადუს ლატინ

აქიოლუბ, აქთაყუარა (ступень) იახმძუბ). უს აკუზარ არღზა-გეჟ აქსუ, იარა შუფიბგოლ იშთაჰხუაზარ, 360 გრადუს ჯყოლუბ.

აიხამჰვი ამჰვალუი რქსუ ზაყა უნჯყუაზ აილქანოზ აჯრა ზნუ აშაყაქუა შთარსუ ეიფშუ, ეკვატორ აყუნ-გმუ უზხესუზ აგრადუსქუა რეიქუფხმადარაზ ამერი-დიან ნჯურგოიტი (იჰარბაჰ აკარტაქსუ). ამერიდიან არღზა გეჟ-ბჟთანუ ინაშთუჰ პოლიუსჟ აყუნტი ეგი აპოლიუს აყუნდა, აეკვატორ იამოლუ გრადუს ცუფხმადა ირხესუეიტი, ამრი აყუნტი აგრადუსქუა ზლარფხმადო ამერიდიანქუა რხუფხმადარაგმუ აეკვატორ იამოლუ აგრადუსქუა რხუფხმადარა იაყაროლუ, დაჩთაჟალა იჰ-ჰიოზარ ამერიდიანქუა 360 ჯყოლუბ. აფხმადარა მარი-ხარაზ ამერიდიანქუა ზეგმუ ახუფხმადარაქუა რნუბ. აფ-ხმადარა იალაგოიტი ნულ ზნუ ამერიდიან აყუნტი, არი აუბ ახადარა ზმოლუ ამერიდიან. აკარტაყუნ მერიდიან ზადეს ეიჰარაჟ იშთხუჰ გრინვიჩი ალა ინეიუა ამერიდიან (აქ. ლონდონ ააიგუარა).

აგლობუს აყუნ 360 მერიდიან ზეგმუ არბამ, იზბან აკუზარ ართესყატი ამერიდიანქუა აგლობუს იანნე იყალარ იჟიპაციახონ აძიასქუა, აქთაქუა, აქალაქ-ქუა ალაშალა უაჰუ იზანხუაშამჰტი. არაყა იარბოლუბ ა-10-ტიი მერიდიან ცუფხმადა კარტაქუაჟ რქსუ ა-5-ტიი, მა ა-10-ტიი, მა ა-15-ტიი მერიდიან ცუფხმადა).

ამერიდიანქუა რუაჟ, ატლანტიკატიი აოკეან ია-ხმაზეიყაროლუ იაგულგანუ ინაშთუ, ადგმულ შთარ იჰ-ბანუ, ეიყარა-ეიყარანუ ჰ-შთარ-ბჟთაქუნუ იაშოოიტი; არი ამერიდიან აყუნტი ამრაგულარახმ—ამრაგულარახ-ტიი აშთარბჟოლუბ, ამრათაშოარახმ ამრათაშო-არახმტიი აშთარბჟოლუბ (აგლობუს აყუნ იჰარბაჰ).

პოლიუსჟ აყუნტი ეგი აპოლიუს აყუნდა აგრადუს-ქუა რეიქუფხმადარაზ აჰარალელქუა ნჯურ-გოიტი (იჰარბაჰ აგლობუს აყუნ). აგრადუსქუა რეიქუ-ფხმადარაზ ინჯურგო აჰარალელქუა რხუფხმადარა პოლიუსჟ აყუნტი ეგი აპოლიუს აყუნდა აგრადუსქუა რხუფხმადა იყოლუ აყარა ჯყოლუბ, დაჩთაჟალა იჰჰიოზარ 180 პარალელ ჯყოლუბ. აგლობუს აყუნ აჰარალელქ-ქუა ზეგმუ არბამ, იზბან აკუზარ, ამერიდიანქუა რხუ იშთაჰჰიოზ ეიფშუ, აჰარალელქუა ზეგმუ აგლობუს იანნე იყაზარ იჟიპაციახონ აძიასქუა, აქთაქუა, აქა-

ლაქექუა ალამალა უაკვ იხეილკააუამუზტი; არაყა
ა-10-ტიი აპარალლელ ცუფხადა არბოუბ.

აფხადაძარა მარიახარაზ აპარალლელქუა აფხადაძარა რნუბ. აფხადაძარა ეკვატორ აყუნტი გოიტი, აბრი აყუნტი აეკვატორ ნულ ანუბ. ეკვატორ აყუნტი ავადატიი აპოლიუს აყუნდა 90 პარალლელ ვიქუფხაძოუბ, იარი უბას 90 პარალლელ ვიქუფხაძოუბ ალადატიი აპოლიუს აყუნდაგმ (იაპარბაპ აგლობუს აყნ).

ამერიდიანქუა ზეგმე ვიყაროუბ, აპარალლელქუა რაკუზარ ეკვატორ აყუნტიი აპოლიუსქუა რახე იაპა-იაპა იხუქხოიტი, აპოლიუსქუა რყნე ზუნდაკ იტოქია-ხოიტი (იაპარბაპ აგლობუს აყნ).

ამერიდიანქუეი აპარალლელქუეი აგლობუს აყნე კათაწას ვილაფანე იყოუბ, აბრი აყუნტი ურთ რუკათა-გმე აგრადუსქუა რუკათა ჰია იაშთოუბ.

პაკავი იარა აყაზმა ჭღაქუი

იშააბაზ ვიფშო, ადგმელ შოარ აკუმქლორა ზეგმ რეიპა იმანშიალანე გლობუსლა უაკვ იგუფითოიტი.

ახა ადგმელ შოარ აკუმქლორა აქმაად ყდაყდაქოგმე არბარა ყალოიტი. აბრი აზე იათახუბ აგრადუსქუა რუ-კათა აქმაად აყნე ფსეხუა ზლამოუ ალა იაშთანე იარ-ბაზარ.

აქმაად ყდაყდაყნე ადგმელ შოარ აკარტა მადა არბა-რაზე ადგმელ შოარბეშაქუა რკარტა ყარწოიტი-არაყა ადგმელ აშოარ ამრაგულარახეტიი ამრათაშია-რაახეტიი შოარბეშაქუანე იარბოუბ. აშოარბეშაქუა რკა-რტაქო აგრადუსქუა რუკათა აბას იარბოუბ: ეკვატორი პარალლელ ცუფხაძეი ივბანე იშოოუბ; აბეშაკ ამრა-გულარახეტიი აშოარბეშაყნე იყოუბ, ვგი აბეშა ამრა-თაშიარაახეტიი აშოარბეშაყნე.

ადგმელ შოარ ზეგმე შოვიბგოუ ადაგმე აქმაად ყდაყდაყნე აღუნეი ახუთაქუაგმე არბაზარ ყალოიტი, იაპპიაპ ვეროპატიი, ამერიკატიი უჰია ვეგმერთ აღუ-ნეი ახუთაქუაგმე. ჰიუნთქარაკ აკარტაგმე ხაზე იყა-ზარ ყალოიტი, იაპპიაპ ვიდგლოოუ ასოვეტი სოცი-ლისტიი რესპუბლიკაქუა რკარტა. იარა უბეს ხაზე იყაწაზარ ყალოიტი აპიუნთქარაკ ახუთა ხუქქე აკარ-ტაგმე, იაპპიაპ, ჰარა ჰაიდგულა ახუთაქუა რუაკე, იშ-

თაჰებჷ ქერთიელატიი ასოვეტ სოციალისტტი რესპუბლიკა. იყალოიტ იარა უბეს ტიელაკ ახუთა ხუტუა აკარტა ყაწაზარ, იაჰჰიაჰ, ქერთიელატიი არაიონქუა რუჷაკ ატიჷ—გორი არაიონ ატიჷ, თელავ არაიონ ატიჷ. უჰია უბას ეგდერთ არაიონქუა რტიგდჷ. ახა ათუფ აწაკჷ 100 კვ. კილომეტრჷ აწკდეს ეიწაზარ უი ზლარბოჷ აწილუასთა აკარტა ახდხომ.

იზბან?

აკარტა ახდჷჷ ადგდელ შარ ალგუგურა (выпуск-
лость) ჰზერბო აწილუასთა. 100 კვ. კილომეტრჷ
აწკდეს ეიწოჷ. აწაკჷ ალგუგურა აარლა-აარლა ჰია

ადგდელ შარბეჷქლა რკარტა.

იანუფშოჷეიტ; არი იაყაროჷ აწაკჷ ყდაყდაროჷჷ ჰია იფხმაძანჷ, იარა აწილუასთა აგრადუსქუა რუკათა ამთა-
კუა იყარწარ ყალოიტ. აბრი ეიფშო აწილუასთა აკარ-
ტა ახდჷხომ, უი აპლან აკუხოიტ.

აბასალა აკარტა ილგუგუ აქუფშოჷლარა
ჰზერბო წილუასთოჷჷ, აპლან იყდაყდოჷ
აქუფშოჷლარა ჰზერბო წილუასთოჷჷ. აბრი
აჷჷ იზლთეიფშოჷჷ აკარტიე აპლანი.

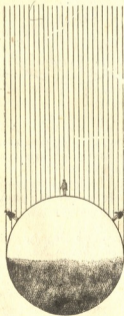
აკარტა რათხმაძა ჰანალა ციაჷიოზ უს ჰჰიეიტ, აკარ-
ტა აპლან აასთა ეიჰა აწაკჷ დუ ჰნარბოიტ ჰია. უაჷჷ
არი უსყან იაჰჰიაზ იწაგდჷ ეილდნჷ, იაცწანჷ იაჰჰიარ
ჰალშოოიტ: აკარტა ილგუგუ აწაკოჷჷ იაჰჰარბო, აპ-
ლან—ალგუგურა ჰნემფშოჷა აწაკჷ. აბრი აზოჷჷ აგრად-
დუსქუა რუკათა აკარტაჷჷჷ მაცარა იზანუ, აპლან აქოჷ
იზანურგმწალო.

აპარალლელქუა ჰზერბო ახუფხაძარაქუა აღგჷლ-
ბჷჷაქუა რკარტაქუ არუღმარახმტიი არუმარახმტიი
აგანქუა (pama) ირნუპ, ამერიდიანქუა ჰზერბო ახუფხა-
ძარაქუა ეკვატორ აქუ მა ავადახმტიი აღადახმტიი
აპოლიუსქუა რაიგუარა იყოუ, ა-მ-ტიი აპარალლელ-
ქუა ირნუპ.

ატეღლაქუა რკარტაქუ აპარალლელქუა ჰზერბო
ახუფხაძარაქუა არუღმარახმტიი არუმარახმტიი აგან-
ქუა ირნუპ, ამერიდიანქუა ჰზერბო ახუფხაძარაქუა ხე-
ხმტი წაყატიი აგანქუა ირნუპ.

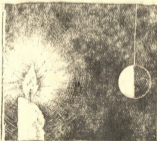
აჩარშცვლაგა: 1. აკარტა ალან იაქსერტეშნე რეუა იარბანუ
აგრაღუსქუა რკათა ზნუ; 2. უაფხაი აკარტაქუ აპარალლელქუეი,
ამერიდიანქუეი ჰზერბო ახუფხაძარაქუა.

აღგღე შუა უახში-ჩუნი აგეჩა

ამშიი აწუი.

აუათახ ლანშცაყნე აცე-
მზა აფხაი ამშარ ექუშწან,
აცემზახხ იხოუ ამშარ აზ-
ბჷჷაქ ილაშჷანუ ეგი აზ-
ბჷჷაქ ილაშცანუ იაბოიტი.
ამშარ ნაჰარჰილარ იგუაჰ-
თოიტი ილაშჷანუ აზბჷჷაქ
შუღლაშცანო, ილაშცან აზ-
ბჷჷაქ შუღლაშჷანო. ამშიი
აწუხში შუღლაშჷანო იარა
აბას აუპ. აღგღელ გეჷჷეიტი,
უბრი აყუნტი ამრახხ ზნუ

ამშიი აწუი.

შთარბეთაჲ ნანარჰიუეიტ ზნგდუ ვგი აშთარბეთა. ამრახდ
იხოუ აშთარბეთა აყნუ ჩუქნლოუჲ ვგი აშთარბეთა
აყნუ უახუნლოუჲ.

ფუხმა აუაა უს რგუ იანანგონ აღდგულ შთარბეთა
სუა ჯარა იგლანუ ამრა იარა იაკუ შოზშია, უაჟი
იფსახემკუა იდღრუბ, აღდგულ შთარ შოგგეთუა. აღდგულ
შთარ გეჟუეიტ ჰია ზჰიოზ აწარა ზმაზ აუაა აღინ მაწუ-
ცია რუშთან ირმეგდაკუა. აღინ მაწუცია დღღრგუაყვიტ
გაღღიღღი, ამცა დაქუწანუ ღრბლოჰიტ ჯორ-
დანო ბრუნო.

აღდგულ შთარ გეჟუეიტ ამრათაშთარახუნტი ი ამრა-
გლარახმა, ჰაღლაქუჲ უს იანანგოიტ, ამრა ამრაგლარ-
ახუნტი იგლანუ, იაჰხუნუ ამრათაშთარახმა ითაშიო-
შია. არაყა აუაჲ ილა იახუა აღიღბალა იცო იხ-
უოუჲ; აღიღბალა იცო უს იგუ იანანგოიტ, იარა
ჯარა დგლანუ აწლაქუეი აუნქუეი უჰია ეგდურთ იარ-
ბანზაღლაკჲ ზეგდ იარა დშოჲყოუ ეიბართრუნუ იფ-
ლოშია, ნასგდუ იყჲმანუ იცოშია. აღდგულ ანგგეთუა
იჰაზგუათომ, იზბან აკუხარ აღდგულ შთარ იქუგლოუ
ჰარა აუააფსურეი იაჰაკურშთანუ იყოუ ზეგდუ შთამოუ
იგეთუეიტ.

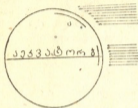
აგუათა: იშთაჰხუჲ აგლობუს, ჰარა ჰახუნხო აქეთა, მა აქლაქჲ
ახმაქუხო ათეფ აქოჲ, ბირაყ ხუქჲჲ აჰარკჲჲ. თუათახ ლაშცა აყნუ,
აცემშა აქოფხმა იჰარგეჲლამ აგლობუს ამრათაშთარახუნტი ამრა-
გლარახმა. უბესყან ლაბქუაბა იაბოიტ ჰარა ჰქოჲ აშეჲ შოგყალო
„იშოგბულო“. ჰარა ჰქოჲ შებტონრა ანგყოუ, ამერიკაქოჲ აწხ აგუ
ეივნაშოიტი, წხებტონუჲ, ამერიკაქოჲ იშოო იანაღაგო ამთაზჲ ჰარა
ჰქოჲ ახულარა ანთახნაკუეიტი. წხებტონშთახმა, აღდგულ გეთუა ხუქჲ-
ხუქჲ ალაშცარა იწწნუჲ ამრახმა აქოანენახლაკჲ ანი ჰარა ჰახგყოუ,
ჰახუნხო ათეფ აყნუ იარა ზუნდაჲ ამრახმა ინაჰიანმა, ზნუ იცეღლა-
შოიტი, ნას იაჰ-იაჰ ამრახმა ჰნაჰიუეიტი, აშოარა იაცნაწოიტი, აშეჲ
ყალოიტი, იარა უს ზუნდაჲ ამრახმა ჰნაჰიუეიტი, შებტონრა ყალოიტი.
შებტეშთახმა ხუქჲ-ხუქჲლამ ჰარა ამრა ჰაცეცო ჰაღაგოიტ, იზბან აკუ-
ხარ აღდგულ შთარ იყუემწიქუა აგეჲრა იქოჲ ამრათაშთარახუნტი
ამრაგლარახმა, ამრაგდუ აბრი აყუნტი ამრათაშთარახმა ინხოიტი, ამრა-
თაშთარახმა იიასუაშია, იცოშია აშთახმა იაიღლაშთიუეიტი, იხულფაზ-
ხოიტი, წხებტონრა ყალოიტი. აბას აუჲ აწუხ ამშო შოათსახბუა,
ნასგდუ ამშო აწუხ შოათსახბუა. აღდგულ შთარ ზნგკტი ი აგეჲრა ნამა
24 საათ იაღხალოიტი. აღდგულ შთარ ზნგკტი ი აგეჲრა უახგყო-ჩონა-
კტი იაღხალოიტი. უს ანაკუხა უახხი-ჩონი იამოუჲ 24 საათ.

აღაშუარა ადგმდე ამრა ადგმელ ამშარ აფხარაგმდე
ანათოიტ. ახა შარა იგუათანუ იპამოუპ შუგუნიანუ
ხულბეჩხანდა ამრა ადგმელ ამშარ ეიცეიტფმანუ. იშუაგ
ქუმფხო, იშუამერფხო. მუეი ხულბეჩხანფი შებჟონ აასთა
აფხარა ეიპა იპაქუპ.

არი ას იყახწოზი?

იგუაპთამ ამერხუაგაქუა ადგმელ ამშარ იშუაქუ-
ფხო. აბარ აბრი ასახაქუე იშუარბოუ ეიტფშ, ამერ-
ხუაგაქუა იაშუანუ იანწეიუა იბქუფხო აწაკუ ეიპა იხუ-
ქუპ, ინაანუ იანწეიუა იბქუფხო აწაკუ ეიპა იდუუპ.

ხაგუხა ინაშთუ ამერხუაგაქუა
(ბ) ეიცარანუ ინაშთუ ამერხუაგაქუა (ა).

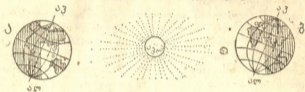
შარას იათახუზეი, ამერხუ-
აგაქუა აწაკ-ხუქუ აყნუ ეიპა
ამწ როუეიტ, ეიპა იდერ-
ფხოიტ, იბქუფხო აწაკუ ხუ-
ქუპ აყნუტი დარა ურთ ამე-
რხუაგაქუა აწაკ დუ აყნუ
რუმწ ეიპა იყუადახოიტ, უი
აყარა იახურფხო, იბბან
აკუზარ იბქუფხო აწაკუ ეიპა
იდუუპ აყნუტი. აიაშუაგმდე,
მუეი ხულბეჩხანფი, ამერ-
ხუაგაქუა ინაანუ იპაქუფხო.

ამთაზუ შებჟონ ამერხუაგაქუა იიაშუანუ ხაგუხა იპა-
ქუფხო აან ეიტფშ აფხარა ყალომ.

მუშუკუ ახაწუხუალა ამრა ეიცეიტფშანუ, ეიყარანუ
აფხარა შუაპნამთო ეიტფშ, ამუშქუსანგდე ამრა აფხარა
ეიყარამქუა იაპნათოიტ: შარა შქუე აფხანრა აძენ ეიტფ-
შუმ ზუნდასკგდე, ჩუკრაათაგალარეი ააფუნრეი ზუნდაკ
დაჩუაქალა იყოუპ. ამუშქუს ფშაამთაკ ამოუპ, დარა
ხაზ-ხაზნუ ეიტფშუმქუა: აკუ დარა იშოლოუროუ (აფხან)
ეგი აკ დარა იხმშიაშოლოუ (აძენ), დარა ჳაამთაკგდე
მუცხუ იფხამქუა, მუცხუგდე იხმშიაშიაშქუა (ჩუაპრაათა-
გალარეი ააფუნრეი).

არი ას იყახწოზი? არი ას იყახწო უი აუპ: ამუშ-
ქუსან შებჟონტი ამერხუაგაქუაგდე რწეიშაქუა ეიტფ-
შუმ—ზნუ ინაანუ ინეიუეიტ, ზუნგდე ხაგუხა, იიაშუანუ.
აფხან ხაგუხა, იიაშუანუ იპნააუეიტ ამუშჟონტი ამერ-
ხუაგაქუა, აძენ ეიპა ინაანუ, ააფუნნი ჩუაპრაათაგალანნი
რან მუცხუ ინაამქუა მუცხუგდე იხაგუხამქუა. აფხან

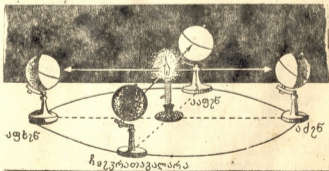
ამრა შებენ ეიჰა იაჰრაქნე იკედუბ. ამენტი ამრა ანს-
 თა, ამრხუაგაქუ ეიჰა ინაგუნანე, იაშთანე იჰაქუნარტუ-
 ხოიტ. აბას ალა ამოქუსან შებონქუა ზეგდე ერეშონე
 იტხომ. არი აილოზგარა მარიოლუბ აბართქუა აბარტუა
 ზარ: ა) ადგელ შოარ ალურა ინაგეეჟუა ამრა იაკუშოოიტ
 შოქუსეკ ალა; ბ) ამრა იაკუშთანე ინეჟუო ადგელ
 შოარ, ალურა იაშთანე იამამ, ალურა მაქკ ინაანე იაკუსჰ;
 გ) ინააუ ადგელ შოარ ალურა, ადგელ შოარ ამრა
 ინაგაკუშოო, ალმვანეკგდე აპარალლელორა აზუნხოიტ
 (არი ას შოაკუუ გლობუსლა იდერბატიუბ აბას: ინე-

ამრხუაგაქუა რაკუნარა აფხნი ამნი
 ა—ავადატი ამოარბეჟაყნე ფუნდოოლუბ, ბ—ავადატი ამოარბეჟაყნე ძუნროლუბ.

ნააუ აგლობუს ალურა ავადატი ამოლიუს ალა ავადა
 იჰარხაროლუბ ამრაგდე (ალაშოარაგდე) იარა აბას იმშ-
 ყოუ იმტსახეჟუა იაკუჰარშოალაროლუბ).

ადგელ შოარ ამრა ინაკუშოო ამთაზე ავადატი
 ამოარბეჟა ამრა იაზიანე აქუ ნანარჰიუეიტ (ამრი
 ამთაზე ჰარა ჰტიოლაქუ ფხნუბ), ამრა ინარქნე ამჰა
 აბეჟარა ინენახესლაკდ იარა უი ამოარბეჟა ამჰა უბეს-

ამოქუს აფშ-ამოთქუაჰ

ყაკ ინაანუ იაზგლოოიტ. ამრა შებჟონტი ამერხუაგა-
ქუა ზაწა ხაგუხა იიაშთანუ იაქუფხორა, ზენძაკ ინაანუ
იაქუფხო იალაგოიტ. (აბრი ამთაზე ჰარა ჰქუჲ ძენ-
როუბ). აძნი აფხენი რებჟარა აღგელ შარა ზნუ იაქა
აგუთანუ აღგელ შარა უბეს იგლოოუბ, ავადატი-
აღგელ შარბჟაა შებჟონტი ამერხუაგაქუა მცხუ
იხაგუხამქუა მცხუგდუ ინაამქუა იაქუფხოიტ (აბრი ამ-
თაზე ჰარა ჰტიოლაქუჲ ააფენროუბ). იარა აბასწყდოუბ-
იშუჲყალო აფხენი აძნი რებჟარა აღგელ შარა ამვა-
ინანქუჲ ამთაზე (აბრი ამთაზე ჰარა ჰტიოლაქუჲ
ჩაჲკრათაგალოაროუბ).

იაჰჰიამ (იღჰარბამ აგლობუს აცემზა იაქურშოო)
აღგელ შარ ამრა იაქუშოოიტ აღურა, ინაანუ აქუმ-
ქუა ხელანწუ, იიაშთანუ (პერპენდიკულიარლა) იამანუ.
არი ას იყახარ ჰარა ჰტიოლა ამშუქუსან ამებჟონტი-
ამერხუაგაქუა ესქემგდუ ზნუ იშაქუფხაჲ იაქუფხო
იყალონ, აფხარაგდუ ეიცეიფშენუ იყალონ, მა უს ჰჰიამ
(იღჰარბამ გლობუსლა) აღგელ შარ ამრა იაქუშოოიტ
აღურა ინაანუ იშამოუგდუ, ახა აპარალღელრა ყამწა-
ქუა, იარა აბას იანუყოუგდუ ამშუქუსან ფშამთაჲ ზყა-
ლომ, იყალოარუნ ამშუქუსან ამთა ზაწიჲყ ყალოარ, მა-
აფხენ, მა აძენ, ახა ას იანაკუხაალაკ იყალომ.

აზრონიქჲა

იშაადღრუა ეიფშო ჰარა ჰტიოლაყნუ აფხენ ეგდერთ-
ან-ამთაჲ რაასთა ეიჰა ხაგუხა იაქუფხოიტ შებჟონ-
ამერხუაგაქუა. ახა ხაგუხაწყდა ამერხუაგაქუა ჰარა-
ჰტიოლა იანაკუხაალაკგდუ იაქუფხოიმ. ჰარა ზნუ იადამ-
ზარგდუ ამრა ხაგუხა იაქუფხოზარ, შებჟონ ამრა ზენ-
ძაკ ჰხუ იამარიამთანუ იკდზაარუნ, წლაზააიტ ეგდერთ-
იარბანზაალაკგდუ ამიშურა რემამზაარუნ, ახა ამებჟონ
შიშურადა ჰარა ჰქუჲ უაჲუ იმბაცტ, იმაჰაცტ.

ახა იყოუბ აღგელ შარ აქუჲ უბრი ეიფშო ათუფ-
ამრა შებჟონ ამერხუაგაქუა ხაგუხა იანმენანაშთუა,
იანმექუხარფხო.

იამაყოუ არი ეიფშო ათუფ?

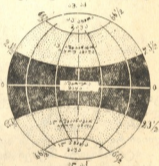
ხაგუხა ინეიუა შებჟონტი ამერხუაგა იაქუფხოიტ,
ეკვატორ აყნეი ეკვატორ ხაყ-აყ იადქუოუ ათუფქუა-
რქი — ავადახმუ 23¹/₂ გრადუს აყნდა (აპარალღელ-
აყნდა) ალადახმუ იარა უბეს 23¹/₂ გრადუს აყნდა (აპა-
რალღელ აყნდა). ამერხუაგაქუა ხაგუხა იაქუფხო ათუფ

ჰიდას იამოუ აპარალღელ ატროპიკ ახმძუბ. ატროპიკიკუა ვბა ჯყოუბ—აკვ ეკვატორ აყუნტი ავადა, ეგი ეკვატორ აყუნტი ალადა. შარა პტიულა ავადატორ ატროპიკ ითუგანუ ავადახმუ იშთოუბ, უბრი აყუნტი ამღონიუ გაქუაგმუ ხაგუნა, იიაშხანუ იაქუფხომ.

აუხარაჰი მყაქუა ხუბა

იშხაადღრუა ეიფშო ამრა ამღონიუგაქუა ხაგუნა იიაშხანუ იახმაქუნარფხო, ეკვატორი ეკვატორ ნაყ-ააყ ავადახმტიი ატროპიკიკი ალადახმტიი ატროპიკიკი იახმაარბუანაკუზ აუბ. აბრი აყუნტი აეკვატორ ნაყ-ააყ ინაეაწიანუ ინაშთუ ატროპიკიკუა იაარბუანაკუზ აციაჰია ატროპიკტიი მა აშოოურა მაყა ახმძუბ (იპარბაპ აგლობუს აყნუი აშხარბუშატიი აკარტაყუნუი).

ადგმულ შხარ აპოლიუსქუა რქუ ამრა ამღონიუგაქუა ციგდაძა ინაანუ იაქუნარფხოიტ, უბრი აყუნტი აპოლიუსქუა რქუ ნაძაძატიი ახმთა ჯყოუბ. ატროპიკტიი მაყაქუ აძუნ ინაკუზაალაკე იყალომ, ასე აშხა პრაქქუა რქუ მაცაროუბ იახმუშთოუ. უატიი ადგმულ კარშირაქუა რქუ ინხო აუაა რხუქქუა ინაკუზაალაკე ასეიგუღწა იმხუმარუკტი, უა აძე წააუამ. ესქენახმუ ფხუნროუბ; აპოლიუს აყნი აპოლიუს აქუშხა-მკუშხეი ენაგე ძუნროუბ. აპოლიუსქუეი აპოლიუსქუა რქუნტი

აფხარატი მყაქუა.

23¹/₂°-ლა (ეკვატორ აყუნტი 66¹/₂°-ლა) ინასკდაგოუ აპარალღელქუეი იაარბუანაკუზ ათუფქუა რქუ აპოლიარტიი ხმთა ჯყოუბ; არი აპარალღელქუა რუაკე ავადატორი აშხარბუშახმ იყოუ ავადატორი აპოლიარტიი გეჟ (კრუგ) ახმძუბ, ეგი ალადატიი აშხარბუშახმ იყოუ აპარალღელ ალადატიი აპოლიარტიი გეჟ ახმძუბ. აპოლიუს აყნტიი აპოლიარტიი გეჟ აყუნძა ახმთა მაყოუბ იყოუ (იღპარბაპ აკარტაქუა), ადგმულ შხარ აყნუ ახმთა მაყაქუა ვბა ჯყოუბ—ავადატორიი ალადატიიი. ახმთა ახმჯყოუ ატიულაქუა რქუ ამშუნქუა-

სამხრეთის პოლუსი.

გმდ იხწაალანე იყოუბ. აღგმდლ აშთარ აყნე აბას იხწაალანე იყოუ ამშონქუა ჳბა ჳყოუბ: აკე ავადატთი აპოლიარტი ატიელა-ქჳაცი აყნე, ეგი ალადატი იპოლიარტი ატიელა-ქჳაცი აყნე.

ატროპიკათი მაცუფი ახმთა მაცაქუფი რუბჳარა იახეფუხარაცთამი იახეფუხთაცთამი იშთაანაგარა იყოუ ამაცა რუბჳოუბ. არაცა აფუხარა იშთაანაგარა იყოუბ, ამშოქუესგმდ ფშამთაკ ამოუბ—აფუნ, აფუხუნ, ჩოავრათაგალარა, აძუნ. იშთაანაგარა იყოუ ამაცაქუა ჳბა ჳყოუბ: ავადატთი ამშარბჳოუბ ავადატთი იშთაანაგარა იყოუ ამაცა, ალადატი ამშარბჳოუბ ალადატი იშთაანაგარა იყოუ ამაცა (ილჳარბაპ აკარტაყნე).

აღგმდლ შთარ აყნე ამაცა ფუხაქუა ხუბა ჳყოუბ: ამშოუარა მაცა აკე, ახმთა მაცაქუა ჳბა, იშთაანაგარა იყოუ ამაცაქუაგმდ ჳბა. ჳარა ჳტიელა ავადატთი იშთაანაგარა იყოუ ამაცაქუა იყოუბ.

ამშრქუა ზაიშურკოუი აკაუაი

ამშრქუა ზაიშურკოუ

იგუაზმთაცდა ამშრ ესქმენაგმე აჩშრათსახშუა—
ამშრ. ბზია ამშრ ციგმა აცაიუეიტ, ამშრ ციგმა—ამშრ
ბზია.

ამშრ ციგმა აქეთა-ნხარა შარდა იათურნაგახალოიტ.

ზნე აათუნ ბზიანე იალაგაეიტ. აძენრა იიასიტ, იუხა-
რახეიტ, ასგმე ძეთუნ იშთეწიტ. აათუნრა ყალთეიტ.
დოი ბნეი რაწიახეიტ, აშორწლაქუა შითიტ, აჩაქუა
ახმელაზ იაწია-იაწიადა რეხქუა ეწერგაეიტ. აურაქუა
ბზიახარც იყან.

ახა იარახნაკ ამშრ აჩათსახშოიტ; იწიან, უახეკ
ალა აშორ-წლაქუა ინარუსუნ აშითქუა ზეგმე ნქონაბ-
ლააიტ.

ამშრციგმა ზნე-ზნლა ეიხმძახმოუ აურაქუაგმე
ფხასთანატოეიტ. აქუარშოკქუეი, ავარქუეი, აფშოატ-
ლაკუი (*suxps*), აურთი მა აკრცხი, აარვარეი დაა-
რა აკრ ირფურნაგოლუბ ამხქუეი, აბაჰაქუეი, აუთრა-
ქუე, აძახუათრაქუეი, აპლანტაციაქუეი.

ამშრციგმა აქუთარა ათახეუმ, ახა ქუთაშას ია-
მოუზი?

ამცხაწარა იატინატინე იამოუ აფშოკცია რჰიატოე
ხახწო უს იგუ იანანაგოიტ, ამხქუა, აუთრა-სუთრაქუა
დაარკუშთანე აფშო რნიდარ, აფშოაციგმაქუა რფურ-
ნაგახარუმ ჰია; მა აარვარაან აცუნეჰია ყაუწარ—აქუა
აუეიტ ჰია; მა აქუა-ციგმა ანაუა უბეს დაჩო ნეჰიარაკ
ყაიწარ აქუა ხგარაშია, უბეს იწაგმეგმე.

ჰიარა ათახეუმა, ართქუა რელა ამშრ ჰზეტსახშუამ.

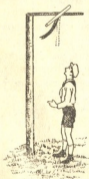
აუავე ამშრ ბაათსქუა წარალა, ნაუკალა დრაქუ-
ფოიტ. იახმა იაგმე-უადეკემ აუთრეი აბაჰეი აწია რა-
ციგნაჩარა; აფშო-ცყმაგაგმე ეყოლუბ, აქუაგმე აღერ-
უეიტ აუაა.

ამშო-ცოგდა ჰაქუფარც იანაპთანხა ამშოქუა ზეიფშრო-
როუ, ირუყაზმოუ ეილკაატოუპ ცქმა. ჯარქაქუა
აკუმქუა აწაკ დუ აყნე ამშო გუათალაზანუ ზეიფშრო
შოუნაბქოუ ამშო ზეიფშროახაშო აილკაარა, აღდროა
მარიახოიტ, ამშო ზეიფშროოუ ზაა იანაადდერ, ამშო-
ცოგდა ჰაქუფარაზე ჰიზაზეყაჰოიტ ქუნაგალა.

ამშო აგუათარაზე ჰარა ჰტიოლაქოი აპიანხეწი
აკრჯარა ამშო გუათაგა სტანციაქუა გყოუპ. ქრო-
ტიოლაქოუ მაცარა აბრი ეიფშო ასტანციაქუა 210 გყო-
უპ აბართ ასტანციაქუა რქოუნტი აღდროაქუა აბრი-
აბრი აუპ ჰია ესემშო აცენტრტი ასტანციაქოუ ინა-
რეშთუეიტ (ქართტიი აბსერვატორიაქოუ); არაყა აწარა
დუ ზმოუ აუაა ამშო აზე ართ იარეშთქუაზე აღდროა-
ქუა ააიდკლანე, ინეიქსარფშონე ზაა ირპიოიტ ამშო-
ქუა ზეიფშროახაშო უაწიე, უაწიაშთანხე უჰია უბეჰ
ეგდერთ ამშოქუა რზე.

აბსერვატორიაქოუ იარა იატიუ ასტანციაქუა რქოი
ამშო აგუათარა იაქოუპ აშოქუესან ესემშო ირზეიფ-
შოუ საათქუაჰ რზე—ამეჟ ასაათ 7 აზე, შებქონ ასაათ
1 აზე, ახულბეჩხა ასაათ 9 აზე. აბერეიე იააზქულაზე
იფშოგოეიტ აგუათარა ახულთაზტიი ასაათ 7 აზეგდ.
აბართ ასაათქუა რზე ხემფადა იგუათალატიოუპ აფხა-
რეი აფშო ახერხართეი. აღეშეშოაქუა ანგუართოზე
შეჟლა ასაათ 7 აზე აკუნ, უაჟიე იაა-
ზქულაზე დარაზნეგდე იგუართო ია-
ლაგოეიტ—ახულთაზტიი ასაათ 7 აზე.
აგუათარაქუა შოყაწატიუ ჰია არწა-
რაზე აშოკოლ აქოუ აფსთჰიაქუეი
აქუეი რგუათარა ჩონაკ ალა ზნე-
ზაწიეჰ იყაწალაზარ აზხოიტ—ჩოუნლა
ასაათ 1 აზე.

აბელიგერ ბანოა.

აჰირ ატემპერატურა აგუათარა. ჩონაკ
ალა ატემპერატურა აკრუნტი აჩო-
ფსახოეიტ: აფხარა ზნე ეიჰაუპ, ზნე
ეიწოუპ. ახა ატემპერატურა ზეი-
ფშროოუ ჰია ეიჰა იანგუათალატიუ
ჩონაკ ალა ზნტი აუპ—ამეჟ, შებქონ,
ახულბეჩხა. აფხარა ეიჰა იანმაქუ
ამეჟ აუპ, ეიჰა იანეიჰაუ შებქონ აუპ,

ახულბეჩხან იშვანაგარა იყო. ჩინაკ ალა ატემბერატურა აჩაფსახუეიტ, ახა ჰარა ეილაჰკარ ჰალშოიტი ჩინაკტიი აბჟარატიი ატემბერატურა. აბრი ახუ აბას ააუროუპ: ატერმომეტრ იახეშეშროუ ჯარა იყაჰაროუპ (ავადატიი ათამც აქუ), ჰახუაფშუპ უი აშუე, შებეონ, ახულბეჩხან, ატემბერატურა იაჰნარბახ იანაჰალაპ ნას ეიცაჰაჰ, იჰაუხ ხ-ჯარა იაჰშაპ. აბას ჰარა ეილაჰკარუეიტ ჩაქნლატიი აბჟარა ტემბერატურა.

ჩაქნლატიი აბჟარა ტემბერატურა მუჰკ ახა-წებუა ეიზაგარ ნას ეიცაჰანუ უი ამხ ზაყა მშუე ამოუ ახუფხაძარალა იაჰშარ იჰაუეიტ ამხტიი აბჟარა ტემბერატურა.

ამხტიი აბჟარა ტემბერატურაქუა ეიზაგარ აშუექუსან ნას ეიცაჰანუ ეთავა ჯარა იაჰშარ (აშუექუს 12 შხა ამოუპ აყუნტი), იჰაუეიტ აშუექუსტიი აბჟარა ტემბერატურა.

აფშა ახუშა აფუათარა. აფშა ასუშა აფუათარახ იყაჰაჰ აქლიუგერ, აქლიუგერ ჰამაზარ ჰარა იყაჰარ ჰალშოიტი აბრა ასახაქუე იშვარბოუ ეიფშა-აქლიუგერ იაჰნარბოიტი აფშა ახეძნატი-სუა. აფშა

აქუა

აეივან ცქლოუპ.

ასუ

აეივან შიშუპ (აეივან აფსთია ეილაჰქუა რეღა იხულოუპ).

აკვრცხ

აეივან შიშუპ (აეივან აფსთიაქუა იწალახე, ეილახხე იხუპ უბ. იწაგგეგუ).

ახეძნატი-სუა უბრაატიი ახეძ ახეძუპ. ავადახეძნტი-სუა აფშა ავადატიი აფშა ახეძუპ.

ამხ ახეწილაკე იაბოიტი: ავადატიი აფშა ზაყარაან ისუხ, ალადატიი აფშა ზაყარაან ისუხ, ამრაგულარახეტიი აფშა ზაყარაან ისუხ უბას ეგეგროთ აგანქუა რახეძნტიგეგუ შვაყანტი ისუხ.

აბრი ეიფშო ახერხართა ამოუბ ქართ — ავად-ამრათი
შოარახმენტი ალადა-ამრავლაარახმ).

აფშო ამი მზლა აჩათსახუეიტ (იპპიაპ, ქართ
ზეგდ რეიპა აფშოა ლულუანუ იანსუა მარტ მზახმ
აფხმატიი აზბეჟაჟ აზი რზოუბ, ეგდერთ ამბქუა რაან
აფშოა ეიპა იკუადოუბ, იმჩდოუბ. აფშოა ამი ჰხე იაპარ-
ხუარ ყალოიტ. ჯარა-ჯარა აფშოა რხე იარხუანუ აფ-
შოა-ძლაგარაქუა ყარწოიტ, ამშოანი ამიპჟი ფშოალა-
აკანჯაქუა აფრაქუა რუთახუ იდღრნეჟუოიტ.

ასოვეტტი ტიელაქუ პლანლა იშოთხუბ აფშოა ჰხე
იშოპარხუაშოა: აფშოა ამი ჰხე იარხუანუ იაპხუეიტ
ამქუა, იფაჟყოიტ აჩაზ, აძუ ახმთაქუოუ ითტანუ აარ-
კარა ზფურხაგახო აღდგლქუა ირუქურთოიოიტ, აელექტ-
როინესტვო ალაპხუეიტ აქუთ-ნხარაზუ, აჭაბრიკაქუეი
ახუადქუეი რხე, ავხქუა რურლაშოარაზუ.

აბას აუბ აჯაფილარ აფსაბარა რხე იშოადღრხუო.

აფშოა

აფსაბარა აწარაქუნტი იაადღრუეიტ აპირ აქულუ-
ლუარა (давление) ჳჯარა ეიფშოშქუა, იხაზ-ხაზხარ,
ჯარაჟ ილულუანუ დაჩთაჯარა იკუადანუ, იმაქნუ იყა-
ხარ, აპირ იფსახმქუა ათუფ აფსახუეიტ, ეითაწუეიტ-
აპირ აითაწრა აფშოა ახმძუბ.

ამცხაწარა იატინატოზუ, აფშოუკუა რპიატიუ ხაზწო
აუაჳუ იგუ უს აანაგოიტ, აფშოა შოჟყალო აბას აუბ
პია: ეი-შხაჟ რუნხეწუ ჟორა დუკ ჳყოუშოა, არი აჟორა
თაკუაჟიჟ ლკალთ ახარფანუ ილკუაშოა. ათაკუაჟი
დანგუალო ამთაზუ ლკალთ დვახანუ იანლურშილაჳ
აფშოაციგმაგდუ უბასყან იწჳკრუაშოა.

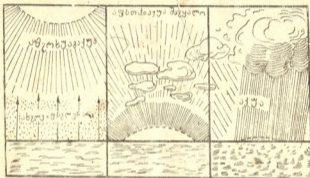
წარალა, ნაუკალა ეილკაანუ იზლაყოუ ალა აფშოა
შოჟყალო აბას აუბ: აპირ აქულულუარა ახმჯ-
ლულუოუ ათუფ აჟუნტი ეითაწუეიტ აპირ
აქულულუარა ახმჯუადოუ ათუფ ახმ.

აგმოსტერატი აღმომიპაჳა

აფსაბარაწარა აქუნტი იაადღრუეიტ, ამშოან აჟუნტი
იხლჳ-ფსლჳნუ იხალაზ აძუ ჳაფხმა აღდგლ იაზხუნ-
პიუეიტ იძნუ, ამშოან იალალოიტ. აბას აუბ აძუ შოეი-
კუშოა აფსაბარაქუა. აბრი ეიფშო ალუშიშოაქუა ატმო-
სტერატი ალუშიშოაქუა რუხმძუბ. ატმოსტერატი

ლუმიშიაქუა ხაზ-ხაზუბ: აქუა, ასუ, აძაძა, აძაძა-წია, აკრცხ.

აქუა-ნხარაზუ აღუშიშიაქუა დაარა აქრ^{ნი} რაფხანუ იყოუბ. აღუშიშიაქუა იმცხუმკუა, იმაქემკუა სამთალო რანლოფი ილოუწო იარბანხაალოკუ ატეხნიკატი კულტურაქუა იზიხბოიტ დაარა. აფუზ იარზარახარ მა იძსაამთახარ აკოაღუარეი აღაწარეი უადავბოიტ. ამბქუა იზიხბო იშააიუა, ილაწოუ იარბანხაალოკუ იანრუზბაუა, აარზარა იქუნაკრ, აარუზრა ფხასთახოიტ, მა აჩუკრაქუა ნთარგალო აქუა ციგდაქუა აულოარ, აარუზრა ფხასთახოიტ. ასუ ანუშთოუ აჟიპარაგდუ დაარა

აქუა შუჯალო.

აკრაწანაკუა იყოუბ აარუზრაზუ—ასუ იშთოუ შუაყა ირაციახო, იჟიპახო აყარა უბრი აყარა ანუში, აწაა-ციგდაქუა ირციეხმხოუბ. ანავსან ასუ ძუთნუ იანცო აამთახუ ანუში ძულაჩუეიტ, აფხუნრაზუ აკოააკრა აწიახუეიტ. ზაყა აშუშუპია, იარაზნაკ აკუმეკუა იფხარახო უბრი აყარა ასგდუ აშუშუ-შუშუპია იძთუეიტ. უბრი აყარა ასურძ რაციაანუ ანუში იალალოიტ. აქუაგდუ ზაყა იფსატანუ, აამთა-აამთალა იაუა აყარა ანუშიგდუ აზხარა იფსააუეიტ, იძულაჩუეიტ, აქუარშუკუ აკუზარ ანუში ჯქუნადიძიდაუეიტ, ილაწოუ ზეგდუ ფხასთახატიეუეიტ.

აღუშიშიაქუა შუაყა ლოფიუა, ურთ იშაქუნაგო უპია იანაამთოუ რღოფირა, უბრი აყარა აკრრუწარკუა იანუყალა, ჰარგდუ ზაა იშაქურგულანუ, ეილკაანუ იპამახაროუბ აღუშიშიაქუა ანაუშა აამთაქუა. აბას

მეტრკ აქვთარა ამანუ იქუტიოზაარუნ აძუ: 1) იხელვ-
 ფსელვუნ იმ(ვარ, 2) ანუში იალამლოარ, 3) ივარუნ იმ(ვარ.
 ეილკააუბ მილლიმეტრკ აქვთარა ზმოუ ალუშიშია
 გვეტარკ აქუ 10.000 ლიტრ აძუ შთაანაგო. ^{იხელვუნ}
 უს ანაკუმბა, ალუშიშიაქუა რუქიპარა ^{შთაანაგო} შთაანაგო
 მილლიმეტრ ჯყოუ აყარა უბრი აყარა 10.000 ლიტრ აძუ
 აანაგოზაან გვეტარ ცუფხადაყუნ.

ასუი აკრცხთი ვეგურთ ალუშიშიაქუეი ლიტრლა
 შთაყა ლთეიზ ეილურკაარ ყალოიტ, აქუა-ზაგალა იაა-
 ზოიტ. აქუა-ზაგა ათაჩუღლარა ითათსაზ — ისუზააიტ.
 იკრცხზააიტ ზნუ ირძუთნუ აწა ზმოუ აშუშა ითაპთიპა,
 ნას აქუაძუ ანააზოზ ეიფუშ იააზაპ.

აღუშიშიაქუა რუბჟარატი ხუფხადაყა

ალუშიშიაქუა რუბჟარატი ხუფხადაყაგუ იღურუაზა-
 როუბ აუაკუ, ნაყ-ნაყ აზუ აბრუგუ-აბრუგუ ამზახუ ალუ-
 შიშიაქუა ზაყა ყალოარანუ იყოუ ზაა იღურურ ითახუზარ.
 იშთაპხუბ აბრი ეიფუშ აქურფუშუგა: ჰარა ჰქუთან მა
 ჰაქალაქე აქუ მაი შუა იამოუ ა-31 მშუ რულა ილთეიზ
 აქუა აქუა-ზაგალა იზოუბ. აშოყუ იანწანუ იჰამოუბ
 შთაყა მილლიმეტრ ალუშიშია ლთეიზ მაი მზახუ. ახა
 ესუშუქუსა აქუტთან უშია ჰაფხადაყაგუ, არი აყარა ალუ-
 შიშია ლთეიუაზმა მა ილთეირც იყოუმა არაყა მაი
 მზახუ! შუქუსუკტიი მაი აზუ აქუა რაცთანუ იაურ ყა-
 ლაუეიტ, ვეი აშუქუსტიი მაი აზუ აქუა უსყაქ ამურ
 ყალოიტ. დაარა აკრ შუქუსა იგუათალატოუბ მაი
 მზატიი ალუშიშიაქუა, ნას აუბ მაი მზატიი ალუშიშიაქუა
 რუბჟარატი ხუფხადაყა აილკაარა ანჰალშო (ინეიცაპ-
 წოიტ მაი შუა ცუფხადატიი ალუშიშიაქუა რუბჟარატი
 ნას იშთაპხუბ მაი მზაქუა რუბჟარატი იაპშოიტ.
 ამუქუა რუცუფხადაყა ალუშიშიაქუა ბჟარატი ხუფ-
 ხადაყა ეიზგანუ იჰამაზარ ალუშუქუსანკ, ნას აკრ შუ-
 ქუსქუა რუტიი აგუათარაქუა ჰამაზარ, შუქუსუკტიი
 ალუშიშიაქუა რუბჟარატი ხუფხადაყა ჰჰასაბერ ალუშოიტ.

აპაუა)

ამუშ ზეიფუშროუ აკრაამთა იგუათო ეილურკააიტ,
 ამუშ ესუშუა აჩუშთაფსახუა, ზნუ-ზუნლა ჩუნაკ ალაგუ
 აჩუშთაფსახუა.

ამუშ აჩუშთაფსახუა ზნუ-ზუნლა აკრ-შუქუს (შუ-
 ქუსუ 20, შუქუსუ 30 ინეიჰანგუ) იგუაპთარ, იააბოიტ,

ეილაპკააუეიტ ამხქუაგდუ შოეიფშოუმხო. (იშოპია აფო-
ლარ ამხქუა ირხერპიააუა აჟია ფყაქუეი, აჟია-ფინრა-
ლაქუეი—იანვარ ახმთა, აწა-ცოგდა შოჯალო, მარტ
შხა ლასსუ-ლასსუ აჩოშათსახოუა უბას ეგდურთ ამხ-
ქუაგდუ).

იპპიაპ, პარა ჰქოუ ოკტიბარ შხა ზეგდ რეიპა იბზიოუ
შხოუპ: აფშოა აზდრუამ, ამრაგდუ მუცხუ იფხომ.
ნოიბარ შხა ინარკნუ იხმთახოიტ. დეკაბრ შხეი იანვარ
შხეი რხუ ასგდუ ლოფიუეიტ. მარტ შხა ეგდურთ ამხქუა
ზეგდ რეიპა აფშოა აღდრუეიტ. იიულ შხეი ავგუსტ
შხეი რხუ დაარა იშოლოურახოიტ, ააფუნრა აჩოანეივნა-
შოი აძუნრა აჩოანეივნაშოი მუცხუ იბარახოიტ.

იარა აბას იყალოიტ ამშო გუაპთარ ამთა კდაქოქ
აზუ, იპპიაპ საათუ ავნუწყა, მუშოკვ ავნუწყა, იყალოიტ
აღდრუაგდუხ ამშო ზეიფშოროუ აბჟარატი იყაზშაგდუ
გუაპთარ. ამშო ზეიფშოროუ აბჟარატი იყაზშა აპაუა
ახმძუპ.

ამშო ლასსუ-ლასსუ აჩოათსახოუეიტ, აპაუაგდუ აჩო-
ათსახოუეიტ, ახა აპაუა აჩოათსახოუაზარგდუ ამთა დაარა
აკრ ანბჟსლაკდ აშოთახდ აუბ აჩოათსახოუხ უაჰუ იანეი-
ლოიკააუა. აპაუა ამშო ზეიფშოროუ აბჟარა-
ტი იყაზშაგდუ. ამშო ლასსუ-ლასსუ აჩოათსახოუეიტ,
ახა აპაუა აბჟარატი იყაზშა უს ლასსუ-ლასსუ აჩოათ-
სახოუამ.

აგოზენ აპაუა იოზანუგოზუა

ამშოზენ აძუ ლასსუ იფხომ, იფხარ ლასსგდუ იხმშოა-
შოახომ, ამშოზენ ფხახარც აზუ შუჟუ ინარკნუ ხულაანდა
ამრა ამშოზენ იაქუფხოზაროუპ. ამშოზენ-ძუ რეიპა იანფხო
შუბჟუშოთახდ აუპ. ახულობჟოზხა ინარკნუ შუჟუნდა ამშოზენ-ძუ
ხუქ-ხუქუ იხმშოაშოახხო იალოაგოიტ. აბას, ამშოზენ აძუ
ჩოუნლა შუბჟუანდა ეიპა იხმშოაშოოუპ, შუბჟუშოთახდ იარ-
კნუ ეიპა იფხოუპ, უახუნლა, ჩოუნლა აასთა ეიპა იფხოუპ.
აღგდულ ამრა ანაქუშოუა იარახნაკ იფხოიტ, აღგდულ
აქოუ იყოუ აპაირგდუ ფხოიტ. ამრა შოუნთაშოალოკდ
ეიფშოწოყდა აღგდულ ირლასნუ იხმშოაშოახხო იალოა-
გოიტ, აპაირგდუ ახმშოაშოარა იალოაგოიტ. უს ანაკუნა
აღგდულ ჩოუნლა იხმშოაშოოუპ. აპაირგდუ ამშოზენ აქუფ-
შოულარაყნუ ჩოუნლა ეიპა იხმშოაშოოუპ უახუნლა იფ-
ხოუპ, აღგდულ აყნუ აკუზარ, —აპაირ ჩოუნლა იფხოუპ,

უახუნლა ეიპა ინდშიაშიოუბ. იშთაადღრუა ეიფშო აპირ
 ხდშიაშია აქულულუარა, ახანთარა ეიპა ეიპაუბ აპირ
 ფხა აქულულუარა ახანთარა აწკდს. უს ანაკუხა, ჩიუნლა
 აფშოა ამშუნ ახდენტი ადგდელ ახდ ისუეიტ. უახუნლა
 ადგდელ ახდენტი ამშუნ ახდ. ამშუნ ადგდელ აყნე ჩიუნლა
 ამშოურა იყოუ ხნაჩუეიტ, უახუნლა ახთა. იარა
 უბასწიყდოუბ ამშუნ ადგდელ აყნე აძენ ახთა-ციგდა
 შოუხნაჩუა, აფხენ ამშოურა-ციგდა. ახა ამშუნ ხარა-
 ხარ მა ამშუნ ახდენტი იააუა აფშოა აშხაქუა იანერ-
 კლოხარ უსყან ამშუნ ადგდელ აპაუა უსყაკ იაზუფსა-
 ხოუამ. აპაუა აყალარაგდ ამშუნ ალახუნე იანყალა,
 უი აპაუა ამშუნ შაუა ახდქუბ. აპაუა აყალარაზ ამშუნ
 ალახუმქუა იანყალა, უი აპაუა ადგდელ შაუა ახდქუბ.

ადგდელ აპაუა

ადგდელ აპაუა ზეიფშორიოუ შია აილკარაზე ქურ-
 ფშოუგას იშთაპხებე ქართლი აპაუა—კურა აძიას აგუთა
 იახდაზეიყაროუ აქოუ იყოუ.

აფხენ ქართლიტი იკარშირაქოუ ამრათაშიარახდენ-
 ტიი შოამახამხარ აფშოა სუამ. უბასყან ეიპა ამრავე-
 ლარახდენტიი აფშოა სუეიტ. ამრაველარახდენტიი ისუა
 აფშოა აფსთპიაქუა აანავომ, აბრი აყნეტი ქართლიტიი
 აკარშირაქოუ აფხენ აჟივან აფსთპიაქუა ხემ, ესქდენავდ
 იცქდოუბ, ამრა ფხოიტ. აფსთპია ადგდელ შოარ თუახრა
 აზნაუეიტ. ქართლი აკარშირაქოუ ამრა იანექუნარციეიუა
 აამთახე, აფსთპია ამრა იზაუაფურავდლახოუა—აჟივან
 იხენ აყნეტი—ამცა-შოურავდგ ხეჩოუა უაპა ეგდუყამ.
 აბრი აყნეტი ქართლი აკარშირა დაარა იშოუეიტ.
 უბესყან ციგდადა იშოურახოიტ, ანეში ვოიტ, ეიყუმ-
 შოიტ. აბას ადგდელ აპაუა ახდუყოუ ათეფ
 აქოუ, აფხენ ციგდა იშოურახოიტ.

აძენგდე იხთა-ციგდანე იყალოიტ ქართლი აკარში-
 რაქოუ. ამრათაშიარახდენტიი აფსთპიაქუა აახვალლო
 აფშოა შოამახამხარ ისუამ აძენგდე, აფხენ ეიფშო, აბრი
 აყნეტი ქართლიტიი აკარშირაქოუ აჟივან აძენგდე აფსთ-
 პიაქუა ხელომ.

აფხენ ადგდელ ფხოიტ, აძენ იხდშიაშიახოიტ. აძენ
 აფხარა ავალა იხალოიტ, აჟივან აფსთპია ხემქუა იანე-
 ყალა, უი აფხარა ნეჩკლო უაპა ეგდანეყამლა, აფხარ-
 ავადგ იაპა-იაპა ხარადა აჟივან ახდ იხალოიტ. აბრი აამ-

თაზე ქართლი აკარშირაქუ ახმთა-ცოგვი აწაა ცოგვი
 ღყოუბ. არაყა შთამახამზარ ასგდუ აუამ, იზბან აკუზარ
 აჟივან აფსთპია ხემ, აღუშიშიაქუაგდუ ლოგიუა
 არაყა ახმთა ზეცოგმაძახო აღურუაგდუ აკუ ღყოუბ
 თლი აკარშირა აკურ იაპრაკუბ, უბრი აყუნტი არაყა
 რეიპა იახმღლაყურაქუოუგდუ ხმთოუბ, აპრაკრაქუა
 რქუ უსგდუ ეიპა იხმთა ცოგმახოიტ; აბას აღგდულ
 ჰაუა ახმღყოუ ათუფ აქუ აძენრა დარა
 იხმთახოიტ.

აშხა აჰააა იშთაგუშთაა

ამშენ აიგუაზაარადაგდუ, აღგდულ ჰრაკუ ილა-
 ყუუ, იზეიფშოროუ ეიფშო აჰაუაგდუ ხაზ-ხაზხოიტ.
 მხეი რხეი რქუ აფხარეი აღუშიშიაქუა რხეფხაძა-
 რეი ეიფშუმ. იშთააღურუა ეიფშო, იაპრაკხა ცუფხაძა
 აჰაირ იაჰა-იაჰა იწალახოიტ (*разрежается*) იხმშია-
 შიახოიტ. ეს 100 მეტრკ ალა აღგდულ აყუნტი აჟივან
 ახე ეიპა იაპრაკენე იშთოუ ათუფ აქუ ატემპერატურა
 აკრი-აკრი რქუ გრადუსტეჟაკ ალა ეიწოუბ, იხმშია-
 შიოუბ.

აღუშიშიაქუა რაკუზარ ურთ დანშაკალა იყოუბ:
 აღგდულ ზაყა იპარაკუ აყარა აღუშიშიაქუა რხეფხა-
 ძარაგდუ უბესყაკ აზჰაუეიტ. იაჰჰიამ ქართლი აკარში-

აშხა აფსთპიაზე იანაგო.

რაცნე შოქუსკტი ი აღუშიშიაქუა რგბჟარატი ხეფხა-
 ძარა 500 მილლიმეტრ ღყოუბ, იარა უი აკარშირა
 იაღუ კავკაზტი ი ამხაყნე შოქუსკტი ი აღუშიშიაქუა
 რგბჟარატი ხეფხაძარა 1700 მილლიმეტრ აყუნდა ინა-
 ძოიტ.

არი ანეკსან ალემშიაქუა ეიპა მკცხუ იახლოფიქუა-
 ამშუნ ახდ ზქოუ ხოუ ანაარაქუა, აქოაყდაქუა რქოროქუა.
 აშხაქუა აფშოაქუაგდ ეიყურგოიტ, ირშოლოიტ
 აბას კავკაზ აშხა-ეიბარკრა პარა ჰტიოლახდ იანააშ
 თუამ ავადახდტი იააუა აფშოა ხდშიაშიაქუა.

ნაქაქაჰი ასე

ჩოავრათავალარაგდ ცოიტ, არხაქუა რქოუ ახდთა-
 ყალოიტ, იარა უს ასგდ აუეიტ, სულა იხყოიტ ზე-
 გდ. ახა არხაქოუ ასე აუაანდა, ზნე აშხაქუა ასე რქოქუ-
 შაუეიტ; უააგდ ზნე აშხა პრაქქუა რქოოლუპ ასე ახდა-
 უა, ნას ეიპა ილაყუქოოუ აშხაქუა რქოუ, აწეხუტიანე

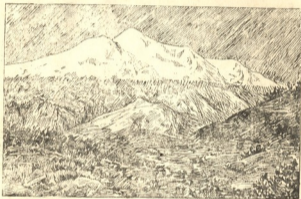
ასე აშხა.

ადგდელ ლაყურაქუეი არხაქუეი რქოუ. აძენ ახდთა-
 შოაყალალოკდ, აშხა ასე აუზააპ რქოოიტ არხა-უაა. იწა-
 ბერგნე, უნაფშოურ აშხაქუა ასე შოკუაქუადა ირქოქუნე
 იუბოიტ. არხაქუა რქოუ ასე აძენ აუპ იანაუა. ააფენრა
 ააინე აფხარა შოაყალალოკდ ეიფშოწიყდა ასე ძეთუა
 ილაგოიტ, ახა ზნე არხოლუპ ასე ახეშოწუა, ნას ხუქე-
 ხუქე აშხაქუა რქოგდ, ახა ზნე აშხა ლაყუქუა რქოუ,
 ნას აშხა პრაქქუა რქოუ, ზნე აშხა-შაპ აყნე, ნას აშხა
 ადაყდაყნე, აწეხუტიანე აქუცია აყენგდ.

ახა პარა ჰტიოლაქოუ ჯარა-ჯარა უბრი ეიფშო
 თეფქუაქ, შხაქუაქ უყოლუპ, ასე ფხენგდ ძენგდ ირქოქუმ-
 დააუა იახდეყო, ასე აუა. აკესგდ უა აქუა აწკდეს ძეც-

ხუ ასე აუბ იალა, აბრი აყუნტი უაყა ესქმუნაგდუ ასე
 ზქუჟუბ. აბრი ვითმუ ასე ნაძაძატიი ასე ახმდუბ.
 იაბჯუჟუ ჰარა ჰქუზ ნაძაძატიი ასე ახმდუშოლუ.
 რას იათახუზუხვი კავკაზ აშხა-ვიბარკურა ვითმუ, ზუნ-
 დაკ აშხა ჰრაკდაქუა რქუზ, კავკაზ აშხა-ვიბარკურა ნაძა-
 ძატიი ასე ზქუჟუ შხა-ვიბარკუროლუბ.

ჰარა ჰქუზ იყოლუბ შხა-ვიბარკურაქუაკ უსყაკ იაჰ-
 რაკემყუა; ურთ რქუჟუციქუა ასე აშოქუსან იშოთმშუდა-
 კუაწოყდა ირქუზხომ, ახა ართ უსგდუ უბუსყაკ იაჰრაკოლუბ,
 ვგდურთ ვიჰა ილაყუჟუ აშხა-ვიბარკურაქუა რათხდა ასე

ასე-აჰიაა.

რქუჟუჰაუვიტი, ნას არი ასგდუ ღაარა აკრაამთა, აფხუნრა
 აგუ ანგუნაშოლ აყუნდა იშოთწოლამ. ნაძაძატიი ასე ზქუჟუ
 აშხა-შაჰუ ინარკუნ აქუცი აყუნდა აკუმ ასე შოაქუჟუ.
 კურტმუშუგას იშოთაჰხუბ აშხა კაზბეკ.

კაზბეკ ამარდაქუა ჰნურკოლაარ, ზნუ იიაწოყაყარადა
 აშოათუჯაფი აჰასკდენი უბოიტი, სუკ ჯარა იუბაშოამ.
 ჯარაზაწიუკ ვიწჰია იკაჟუ წაარში ღუძდაკ უნაღგ-
 ლოიტი.

ავადახმდ—აქუციახმ აშხა ანაარაქუა ნაძაძატიი სუ-
 ლა იხყდოლუბ. აბრა კაზბეკ აშხაყუნ უბრი ვითმუ თუჟკ
 ჯყოლუბ აშხა იაკურშოანუ ჰიუნწოიანუ ასე იახმღლაჟუ. ანუ-
 შიი ასი ირუბყოლ აჰიაა ასე-აჰიაა ახმდუბ.

აშხა ასუ-აჰიაა აწყდეს იაჰრაკუზარ უი ნადაძატიი ასუ ზქუუ შხახოიტ.

კახბეყ აშხა ასუ-აჰიაა აწყდეს ხარაძა იაჰრაკუზარუმი. აბრი აყუნტი იარა ალაყა ანაარაქუა, აქუცხეღუ ასუ-აჰიაა ხუნდ ნადაძატიი ასუ რუქუუბ.

ასუ-აჰიაა აყუნდა იზუპრაკემ აშხა, ნადაძატიი ასუ ზქუუ შხანგდუ იზუყალომ ბზანწგდუ.

ნადაძატიი ასუ ზქუუ აშხაქუა აკარტაქუ შივანგუთ-შოთიღლა იარბოუბ.

ასუ-ბგარა (СНЕЖНЫЙ ОБВАЛ)

ნადაძატიი ასუ ზქუუ აშხა აყნუ აშოეშოქუსაქუა. იჰავსხმოუ რზუ წვა-ზმამ ასუ ეიქულოარ ყალონ, ამთა-ამთალა ასუ მძეთუა, იაგუმხო იყახარ. არი იშოთა-ყალორი?

ნადაძატიი ასუ ზქუუ აშხა აყნუ ქოუც იაუზ ასუ იეი-პაძა იქუწაანუ იწოერ-წოერუა ფხხატიი ასუ იანქუქა-ლაკე, ფშოა ხუქდაკ აზხოუბ არი ქოუც იაუზ ასუ წაყა, ალადა, ალაყურაქუა რახხ ილბაანაშოერც. არი ასუ ფსთჰია ეილაჩკ ეიფშო იქუწოერუა, იბუღგმო იააუეიტ. აშხა ანაარალა, აღმვანქ ასუ იშოთუ შთნაკააუეიტ, იაზჰაუეიტ, იაზჰაცფხაძა იაჰა-იაჰა იხმანთანუ, იღმნუ, ხლანწუ იააუეიტ, ამვან იააფხმაშო ზეგდუ ახაჰიქუა, აწლაქუა, ახუბრა ეიზჰიჰიჰო იამანუ უბას იბუღგმანუ აშხა ასუ ილბაავრუა ასუ-ბგარა ახმძუბ.

ანაყუ (ანააკოი)

ნადაძატიი ასუ ზქუუ აშხა აყნუ იახყდაყდაროუ მა იახმთაჰაროუ ათუფქუა რქოუ ასუ ეიქულოიტ ესუმშოა, ესუ-შოქუსა. არაყა ასუ ხუქუ-ხუქლა, უაჰუ იზგუამთო. იძეთუეიტ, უიგდუ ჩოუნლანუ, ამრა მუცხუ იანფხო ამ-თახუ, ახა შუბუ ხუშითნუ ამრა ამრათაშოიარახხ აქოანუ-ნახალაკე იარახნაკ ახმთა-წაა ააყალოიტ, აჩონუ იძთუ-ასუ აუხატიი ახმთა იწაარშოერახხ იყანაწოიტ.

აბას უახოი-ჩოინი ამამქუა, იააყუმწდაქუა ასუ ძეთ-ლაპ, იწაალაპ. ასუ შოაუც იაუეიტ. აბას იწააზ ასუ იაჰა-იაჰა იეიპახოიტ, ასუ-ეილაზააქუა იააყუმწდაქუა ეიქულოიტ აზუ.

იწააზ ასუ წაყატიი აილაზააქუა ხუხტიი აილაზაა-ქუა ნაქულოლუალაკე ეილალოიტ, იწაარშოერახხ იყა-

ლოიტი. აბას ასე აწყა იყალოიტი იფიანგუფშოთი-
 ლოუშია იყოუ აწაარში. არი აწაარში იაპა-იაპა
 იფიანოიტი, იხმანთაოიტი ქუც აწაარშიერა არლოზა-
 ქუა აცლოიტი აყენტი.

აბრი ეიფუშ აწაარში ახეჭუეუ, ახთაეუ აშხა
 ანაარა იქუაყდარანე იყახარ, აწაარში ეიპა-ხმანთა

ანაეუ.

იწესნე იდიეჭულოიტი, წაყა ალაყურაქუა რახე ილბაა-
 შიანოიტი. აწაარში აშუშჰია ილბააპიანოიტი ილაკე-
 ლაკეუა, შოაყა იქუაყდარანე იყოუ აყარა იღმნე. რა-
 ციაკ იახეჭუყდარამ უაკე იხეუათომ აწაარში ნეიუოუ
 იმნეიუოუ. აწაარში იწესნე იააუა უს ახერპიანეიტი,
 აშხა აწაა-ძიას ყალხეიტი შია. აბრი ანაყუ (აწაარში)
 ახეძუპ.

კაზბეკ აშხა ანაარაქუა რუაკე აქუე იყოუბ დევ-
 დორაკტი ი ანაყუ შია იხეშთოუ წაარში დუე. არი,

აბზ ეიფშო იხუხუაძა ილაშთუპ ანაყუ, უბესყუკ ანაყ-
 ჰია ილბააჰიაზორი, 13 შოკქუსა რგლა 220 მეტრ აუპ
 ალბაარა იყანაწახმოუ.

ანაყუ უბრი აყარა იხდანთანუ ამჩ ამოუბნაჰა
 ნელბააჰიაზო აცაყდაქუა, ახრაქუა არბგორი, იფეხხაა

ანაყუქუა ხმოუ აშხაქუა რგოუ.

იარგორი იახდრუდჰიაზალო; აბახუქუა, ახრაქუა, აცა-
 ყდაქუა ირუდვრუზ ახაჰი დუქუა უჰია მა ირუმჰქუაზ

ახაპი სსაქუა იარა იაქუშაუეიტ, იაქუფსოიტ; ანაყუ
წაყა იამანუ იააუეიტ ართ ზეგმუ. ანაყუ ამარდა იპი-
ზო იანულოთალოლაკა ართ ახაპიქუა ანაყუ ინქუქურნუ
ინქუქუბულგმანუ ავხაარაქუა ირთაპაუეიტ, ირთაფსოიტ
აგუგუა-ხმხმაპია. აბას ანაყუი ასუ-ბგარეი აშხა-ხქქუა
დვობგოიტ. ანაყუ აქუფშოულარა ეიყუფფა-ეიყულდუ
იკაქუბ, იპიაზანუ იახმააუა აწა ახეიყარამ ახუ.

ასუ-ბგარა ასუ იანაგნარხო ზნუ-ზუნლოუბ, ანაყუ
აკუზარ, უი იაყუშოქუა ფემკრუდა იაგნარხოიტ ასუ-
ანაყუგმუ უამაშია იაზპარა იყან ხუქ-ხუქ იმძთუა იყა-
ზარ. ასუ-აპიაა ინარკნუ წაყა ანაყუ აძთრა იალაგოიტ,
ახა ასუ ეიფშოწიყმა ლასსუ იზძთუამ, იზბან აკუ-
ზარ აწაარშოუ ეიპა იფიპოუბ, აძთრაგმუ აფხარაგმუ
ეიპანუ იათახუბ. აბრი აყუნტი ანაყუ ასუ-აპიაა ინახუნუ
წაყა აკრ იცოიტ, ინასკოიტ. დევდორაკტი ი ანაყუ-
გმუ ასუ-აპიაა დაარა აკრ ინახუნუ ილბაანუ იყოუბ.
ახა წაყა ილბაასკმა ცუფხმაძა აფხარა აზურპაუამ, ანა-
ყუ აბზ აწუხუა აწაძთაანუ იპაფხოიტ, არი აპაფუ აძ
ღწუკრნუ იააუეიტ; იაწუკრუა აძუ შონეიუა იაზპაუეიტ
ხუქ-ხუქუ, აძქუა ალალოიტ, ნას ილუნუ, იძიასნუ იყა-
ლოიტ. აბას ანაყუქუა რქოუ რხუ ღწურგოიტ ჰარა ჰქოუ
ჰძიასქუა: რიონი, ტერეკოი, ეგრუი უბ. ეგმ.

ანუააუა აშხა ანააკაჭუზ (არაყმაჭუზ)

აშხა ჰრაკუ ანაარა ადაყმაქოუ აწიიააქუა ხაზ-ხაზ-
ხოიტ, ეიფშოხომ დარა აწიიააქუა ახუქუიიააუა ათუფ
აპრაკერა ზეიფშოროუ ეიფშო. იშოაადერუა ეიფშო
აპრაკერალოუბ აპაუაგმუ აწოშოაფსახუა, უს ანაყუხა,
აწუიიააქუაგმუ ზაყა იაპრაკერახო აყარა უბრი აყარა
ეიფშოშქუა იხაზ-ხაზუბ.

აშხა-შაპ აყნუ აბლმუ ზქოოუ, ზებლმუ კაფსო აწლა-
ქუა როუბ იყოუ—აჯ. ახმაცა, აში, ათია-წლა უბ. ეგმ.
უი ანეკუს ხეხმ, იახმუპრაყოუ აბლმუ ზქოოუ აწლაქუეი
აგურ ბლმუ ზქოოუ აწლაქუეი ეილაფსანუ ეილაგუ-
ლოუბ. არაატოი აბნა ეილაფსაქოუ იყოუბ აში, აშხა-
წლა, აფსა უბ. ეგმ. იწაგმუ ინაპრაკნუ აგურ-ბლმუ ბნა-
ქუა მაკაროუბ იყოუ—აფსარა, ამზარა უპია. ზუნძაკ
იაპრაკძანუ ასუ-აპიაა იახმადლუ აქოუ წლა-ყამ, აპასკემნ
კუაზო იგელოუბ; ზუუახკუ უთახუუ შიოთი კაკაქი რულა

იქუწოლჳ ჳბრაატოი აშოშარაქუა. ეიჰა იახჲჳირაქუ
ასჲ შოთოლჳ.

აბას იხაზ-ხაზუბ, ეიფშოჲმ აწიიაქუა ჰარა ჰაჲშაქუა
რქოჲ აშაჲჲ ინარჲნჲ აქუცი აყენდა.

სიხელოთიჲ

ა ბ ნ ა ზ უ ს ო უ

დაარა აკრ იათსანჲ, იმათიახუნჲ იყოლჳ აბნა აუაჲჲ
იზჲ; აბნა იალწუეიტი (ამქოჲ, არაცია), ახბრა-მათიახუ
(ალუ უჰია ეგჲ.), აჩჲს მათიაქუა უჰია ეგჲერთ უაჲჲ
იითახქუოლუ (აჯამქუა, ასაარაქუა, ამჰაწოქუა, აკალათ-
ქუა ჳბ. ეგჲ.). იბნარანჲ იახჲჲყოლუ აკუარაქუა, ამჲხჲ-
ქუა აფხჲნ ითაბომ, იაგხომ, იზბან აკუზარ აბნა იამოლუ
აშოშორეი ახჲშოაშოარეი იახჲოიტი ურთ. ნასგჲჲ აქუა-
რშოჲჲქუა რაანი ასჲ ანჲძთუეი იბნარანჲ იახჲჲყოლუ აძ-
ხჲწრა უსჲყაჲ ამაშოჲრ აზჲყაწომ, იბნარანჲ იახჲჲყოლუ
რქოჲ აქუა ლასსჲ-ლასსჲ იაუეიტი. აბნა ახჲჲყამ აარჲა-
რა ყალოიტი. აბრი აყენტი აბნა უაჲჲ იხჲჩალოროლჳ,
იფხასთემტილოროლჳ.

ბნალა ჰარა ჰტიოლა ბეიოლჳ.

ჰარა ჰტიოლაქოჲ აბნაქუა ჲ-ხჲჲკენ იყოლჳ: აგურ-
ბლჲჲ ჰქოოლუ აწლაქუა რტიი, აბლჲჲ ჰქოოლუ აწლაქუა
რტიი. აგურ-ბლჲჲ ჰქოოლუ აწლა ბნაქუა ეიჰარაჲ ია-
ხჲხჲშოაშოაროლუ, იახჲფსლჲმძოოლუ ათჲფქუა რქოოლჳ
იახჲბზიახო. ჰარა ჰტიოლაქოჲ იყოლჳ აწლა-ჲილა
ბზიაქუა შოამახამზარ დაჩა ტიოლაჲ აქოჲ იყაქუამ;
ას იყოლუ, აწლაქუა რჲხუგჲჲ ღუუბ აჰიიანხჲყაგჲჲ ია-
გოიტი თიტიჲს.

აბნა მათიახუ ჰარა ჰქოჲ უაჲიაზ ბელტიჲსი რგჲ-
ლარა მათიახუსი ჰხჲ იაჰარხუოიტი, ახა არი აბნა მა-
თიახუ აუს აზუზარ იალწუა რაციოლჳ. ზაუადლა აუს
აზუზარ აბნა მათიახუ, ეიჰა კრაანაშოთუეიტი ეიჰა
იჩჲეიდოლჳ. ამქოჲ აქჲაად ალზრხოთუეიტი, ეგროჲ აფსთა-
ქოჲ აუს აუა იგლოლჳ აქჲაად ჰაბრიკა.

აკაუნადა ეიუნივოზა ავოზდაქუა

აკაუნა ხდვიახუთა ავოზდა

ანენცხია ავოზდაჭრასი

ჰარა ჰტივლა ავადახმე იაზრიაშაძანე, ხარა, ავადატოი აწაა ოკეან ჯყოუბ. არი აოკეან ინავაწანე ინაშთუბ შოვცლამშივზარ უაჰა აკ ახმეჭურშივმ აღი-ყდაშორა დუ, ინალარშია-აალარშიანე ჯარა-ჯარა იგვ-ლაქუობ რშაბქუა ციაშეკ აწკეს იშიპამქუა ილაჩა-ლა-

ანენცხია რქიალა.

ჩაძა აბღღქუა ზეჰოუ აწაა-წლაქუეი აფსლგშქუეი. ნაპულა უნახარ ჯაბაა მბაკუა იწუუჟოიოიო ართ აწლა-ლაჩაქუა.

ართ აწლაქუა ჯარა-ჯარა აშოვრ ისსანე იზქალო აქუნწირე უჰია ეგდერთ კუკუმდრაქუაგმე რულაგვ-ლოუბ.

აბას, შოტლანდში იმყოფებოდა ახლახანადაა აღიარებული ატუნდრა ახდომი.

აწლად ლუქუვი აჩქარებდა პრაქტიკულ ატუნდრაში ინტეგრაციას, ახდომი-ციგმა ახდომი აყენებდა. ატუნდრაში აფხენ ანუში აქიპარა მეტრ-ბეჟაკ აყარა იფხოიტ, აწაა ძეთუეიტ, მეტრ-ბეჟაკ აწაა ესქანგდუ ფენგდუ-ძენგდუ ანუში წაანუ იყოლა, იზბან აკუზარ ამრა უა აფხარა იამოლ იალსნუ იზნეილა ადგდულ რაციაკ იაზრფხომ, იზალსულა წააა. არი ეიფშო ანუში აყენ აწლა აფაშიქუაგდუ ახკოლა, იზწალომ.

იწაარშიზრახა იყოლ ანუში აძგდუ ზალსულა, აბრი აყენცი ატუნდრაყენ წვა-ზმამ აშიაქუეი აბაარაქუეი ანახუეიტ. ატუნდრაქო იყოლა ალადატი იამთალა, აფხენ აზ იააქულა აბენ-კუატაქუეი აბენ-ყუბქუეი.

აშოტლანდში ზქუშო იყოლ აღიქუა რქო აბენჩააცი გუართაქუა იპილა იქულა. აბენჩააცი ჭატიუს იამოლ აწილა იაგელ ჰია იზშოთოლ აბლდქუა სსანუ, იწალაფსმა იყოლა.

ატუნდრაყენ, ზხუ ციგმოლ ახუფშოქა ზქუეი აშიარახქუა ჯოლა, იაპპიამ აპოლიარტი ბგახუქუ; აშიარაცაცია ციგმა ირეშოთოლ ართ აპოლიარტი ბგახუქუა; ატუნდრაყენ ირაციაანუ იყოლა ავადატი ი აბენჩააციქუა.

აბრი ეიფშო, შოამახამზარ ეგახდუამლო ადგდულ აქო ინხოიტ ანენცია. ანენცია ავადატი ი აბენჩააცი იბენუ ირემოლ რახუს, იაოა უი ალოლ რუბგდუ ზლანჯურგო; ახააძარა ახდუციგმოლ ატუნდრაქო: აბენჩააცი კრიქანაწოიტ, დეილანაპიოიტ ანენეც; აქალაქქუა ზლაყარწო, ავნემათაგდუ ზოჯრხუა აბენჩააცი აუბ; აბენჩააცი წარკოეიტ (ასანკა იაწარპიოიტ); აბენჩააცი აბავ შიპაქუა რულა ანუშ ყარწოიტ; აბენჩააცი აბავ სსაქუა გურუსგდუ ინჯურგოიტ; აბენჩააცი აქალტეიქუა არახუცქუა რულჯრხუეიტ უბ. იწაგდგუ.

ანენეც იქალა უბუს აუბ იშოფიბოთოლ, საათკ ალა იაიმიხნუ ეითეიბითოიტ. აქალა-ვნუ ბავუა ჰია იამოლ 20-ყა წაა-წლა მახუქოლუბ (აწაა-წლა ამახუქუა ალადატი იაარგოეიტ); აწაა-წლა ამახუქუა იაკურშოანუ იაღრსუეიტ, ხუბ რუბქუა ეიდქარპილოიტ. აფხენ აქალა აქუაციფშორა ამოლა, იაკურშოანუ აწაა-წლა აცია აქურწოიტ, იაკულდრშოიტ, აძენ აბენჩააცი

ცაქუა რღლა ეივშთანე ეიქუნე, ციაკ ახუ ავუნუქა
ირხანე ეგი აცია ახუ აღიახე ირხანე. აქმალა ჯარაკ
ავნალართა ამოუბ, არი ამი აძენ აბუნჩააცი აცია
რაცნაპაუბ. აქმალა ავუნუწყა მიტიეკ იზლახორი
ყამ—ავგუთა ახუშთაარაყნე ამცა შიეიქუე ეიქუუბ,
ხეხე აქუაბ ახეკნაპაუბ. დამმას, წაა-წლა ბეცალა იშო-
შოუ აჩალტ ნეყურგოიტი, აჩალტ აციაქუა ექუუბ.

აბას აუბ აქმალა ავუნუწყა იზლახორი აძოუგე. აქმალა
თშიოუბ ციგეადა, აღვა ანეკნაჩლაკე იამცელამ აუაკ
ღეკნაგელომ.

ატუნდრაქუ აფხენრა ეყოუბ ვ-მხე-ხემხ, ნას იარა-
ზნაკ აძენრა ყალოიტი; აძენრა ინეშეიძო ქიბა-ქიბა
შე იცოიტი. ამრი აყუნტი ატუნდრა ეიპა ძენრა ტი-
ლას იუფხეაძარტი იყოუბ. ანენც აბუნჩააცი აცია
დელაპიოუბ იფხადა—წაყატიი მათიას ჰია აბუნჩააცი
აცია იშიუბ ახუ ავუნუწყა ირხანე, ხეხეტიი მათიასპი-
გე აბუნჩააცი აციოუბ იშიუ, ამალა ახუ აღიახე ირ-
ხანე; აქლაფადი აიქუეი ეიხაფსანოუბ იშოიშოუ, ახელ-
ფა ფხეგე იჯემშქუა რყუნდა დეხნავო იხოუბ.

აბუნჩააცი აშაპხეკქუეი აფეშიი რღლა ასე ეიმერტ-
ტანე იბლათნე იაფშააუეიტი აქატი—იგელ.

ანენეც აბუნჩააცი ანეკს იმოუბ ზდა ღეუართამ,
ავეზარა იზეზუა აფსტიე—ალა. ზნე-ზენლაგე ასანკა
ალაქუაგე აწიიპიოიტი. უი აღაგე იბუნჩააცი გუარ-
თეი იქმალთეი ახეჩოიტი.

აძენ აფშააციგეა, აურთ ანსუა ანენც ილაქუა
რეკპაშანე იქმალა იკნეიგალოიტი.

ასოვეტ მჩე შაქუგელაანმა ანენცცია რეტსთაზაარა
დაარა იციგეან, იბააფსუნ. უაქიე რეტსთაზააშა ხარადა
ეიღმხეიტი: ანენცცია რხუქქუა აშოკოლქუა რახე
ინეყოიტი წარა აბუნჩააცი ააძარა—ანწარა უპია აფსე-
კრა აუს ეიწერხეიტი დაარა; ჰეპბრიკაქუეი ჰზაუად-
ქუეი იყარწო, ითრეჟუა იარბანზაალოკე დარა ირთა-
ხნე, ირემათიახუნარანე იყოუ რეზნეიუეიტი, დეგელ-
ხარაკ აქუე იყოუბ, ახა რქმალაქუაგე ეიღმნე იხო-
იუბ. ას აფსთაზაარა ქუც იროუბ რეუ იახუნე
იყოუბ დარგე. ანენცცია ეიპარაკ ინეითანეითაწუა
ინხოზ ქილარუნ. ფხენლა რბუნჩააცი გუართაქუა რემა
ჰიერთაკ აქუნტი დარა ჰიერთაკ ახე ეითაწუან რთა-
ციქუაგე დარგე. უაქიე ანენცცია ასოვეტ მჩრა
აბოურალა, ასოვეტ მჩრა აცხერაარა ირნათო ალა

ინეითანეითაწუა ანხარა იაყუწუნ, ნხართა თუტუქუა
კლხნუ ანხარა იალაგუეიტ.

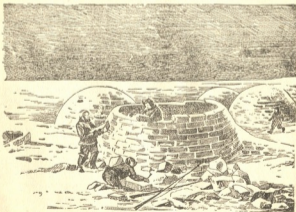
ანენცცია ახმუნხო ატიულა ქერთიულა აყარა ხუა
გუოუბ, ახა არი იაყაროუ ატიულაქუ 23.000 ატუა-
ფსურა როუბ იყაძოუ. ასოვეტ მჩ აცხურაარალა ანენცცია
რტიულაქუ ააგლზხრა ქუიოიტ—ახაპიტი რაცია ჳურ-
ხუეიტ, აფსთეი, ატსეი, აბჳეი, აჯახი რმადენქუა
ღწხნუ აკრ რულღრხუეიტ, აწიაა ააძართა ფხაქუა რქუ
აუთრათუბ აადრუხუეიტ, უაჳიუ იაახქულაბ ატრაქ-
ტორგდუ აუს ადღრუა იალაგუეიტ. აბუნჩუაცი ააძართა
სოვხოზქუა გუოუბ ურთ რქუ იმაქემკუა. ანენცცია
ირუმოუბ არადიოი, აშუკოლქუეი რუხხარა.

აბას ზუნდაკ აჩუაფსახუნ იბზინუნ, ეიღმუნ იშაქუგულტ
ანენცცია რუფსთახარა დარა რქუგდუ ასოვეტ მჩ ან-
შაქუგულა აშთახუ.

პაპლეიი აპოლიუს ააუშუა-მეკუშუა

ავადატოი აპოლიუს იააკურშუანუ აწაა ოკეან გუოუბ.
არი ოკეან აწაა-ჳიბა ხშიულა იყოუბ ესქმუნაგდუ. აფხუნ
ზნუ აფხარა ეიპა იანგუოუ ადგმულ იახმახაიგუოუ
აოკეან აწაა ძუთუეიტ.

აწაა ოკეან ადგმულ ბუახაქუა ამოუბ. ართ ადგმულ
ბუახაქუა რქუ უაჳ ღუნუნხო იყამ შუამახამხარ; ეიპარაკ

ესკიმოსქუა ასტიღ ჳნუ ყაროოიტ.

უაკ დახეზნეშხადონე იყოუ, აღგელ მეცხუ იაცეხა-
როუ აღგელბეხაქუა როუპ.

აპოლიუს აკუშა-მეკუშა ჭემე ინეიტუნე ილაშ-
ცაროუპ, იწხუპ. ჩუკრათაგალახტიი აძენტინი აშ-
ქუა რხე ამრა ზნეხაწიკგდე იაცეგრწნე იაკელფხომ
ჯარა. აათენი აფხენი, ჭემე ინეიტუნე ილაშაროუპ,
ჩუნლაგდე ამრა იშუფხო იფხოიტ, ზნეშარ-ზნე ითამ-
შიადო. აპოლიარტი აწეხ ახგარა ციგდა იუადეკუპ, ახ
აპოლიარტი მეშო არა შარა ჰკუჲ ჰამშქუა იყოუ
რეიტშო გუახუას იყოუწარტი იყამ—ამრა ფხოიტ, ახ
აკუშა-მეკუშა აკე აზრფხო იყამ. აწაა 50 გრადუს
აყენძა ინადოიტ, იანეიჰახოგდე ყალოიტ. აძენ მეში
შოქუაქუამზარ ფსუზხოუ აკ-ზაინქუასუამ უა.

ატოულენ.

აფხენ აწაა ოკეან აქო აწაა ამორეჲქუეი ატიულენ-
ქუეი რციაქუეი აშოშა ირეჲქუეი დაარა აკო მათი-
ხურა რულოუპ, რეხუგდე ციგდოუპ. ატიულენქუეი
ამორეჲქუეი იბზინე ირეშთაშიარაცო აესკიმოსქუა
როუპ. აესკიმოსქუა აწაა ოკეან აღგელბეხაქუა
რქოუპ იახეზხო, ეიშარაკ ამერიკა აყნ. ფუთუკ ასო-
ვეტტი ვიდგელა იატიუ აპოლიარტი აღგელბეხაქუა
რქოგდე ინხოიტ.

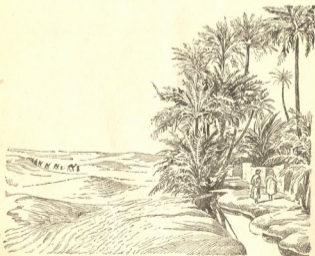
აესკიმოსქუა ატიულენ რხე იზლადრხო რაციოუპ:
აყნ მათიახუი აყნ მათიეი ახე, აჭატი ახე, აშიწატი
ახე. აყნ იბუკოუ ატიულენ ციალა იხბუპ, ციართას
ირეწოუგდე ატიულენ ციაქუა როუპ. აჭატი ზლაყა-
რწო, იზლარეიუა, იზლარძუა—აჩანახ გუაჲა ფშარა
ზმოუ ალამპაქუა რულოუპ. ართ ალამპაქუა იახეაგდე-

უახვადე იარკუბ. აღამმა ზლოდრკუა ატიულენ ამშ-
შალოუბ. ასაგურეიგდე ამშკლამში აუბ იართო. აეს-
კიმოსქუა ირშიორწო ატიულენ ციოუბ იზლხუუ. ატიუ-
ლენ აკმატიქუა ირზლხნუ ამშ-ნუჰიაქუა რანს ირშიორ-
წალო, ამათია-შუკუაკუაგდე ყარწოიტ. ამორქუქუეი
ატიულენქუეი ირშმაშოარაცარც აესკიმოსქუა ანუშ-
ქუა რლა აოკენ იხლოიტ. ართ ანუშქუაგდე ატიუ-
ლენ აცია იალხუუბ. ამერიკატიი აესკიმოსქუა რნუ
იზახუოზარ იახუეიტ აკუმზარ უაჰა ირცხრააუა ჰია
უავ დუყამ, ამერიკატიი აბურქუაზიატიი ეიჰაბერა ურთ
ირცხრააუაჰია იყამ; აბრი აყუნტი აპოლიარტ ფსა-
ბარა ბაათსუ იამთახაზ აესკიმოსქუა აგუაყრაქუა ირ-
მოუ რაციოუბ.

აკაუა ახდშოუკოუ ახოზღა

აბოჰოზღა

ჰარა ჰტიღლა ავადახდე იყოუბ არავია ჰია იზშ-
თოუ ატიღლა. არავია აგუთაწიყუა იახუსუეიტ ავადა-
ტიი ატროპიკ. არაყა ამრა ამრზხუაგაქუა ხაგუნა იია-

ავმაქრეი თახისი,

შთანე იაქუფხოიტ აყენტი უბეს იშოუროუბ, ალშო-
ქუსანკგდუ ფხენროუბ; არი ძენრა ახდუყამლო ტუნრო-
ტილოუბ. არაფია აქუაგდუ შთამახამზარ იაუამ, მზორი
აყენტი არაყა აწიააქუაგდუ ზღდაცომ, უახდუნაფშოლაკდ

ამახხო.

აფსლეშიდი ახაპიი რციპიორაქუა როუბ იყადოუ, აძე შთამა-
ხამზარ ჯარგდუ იყამ აციპიორაქუ ჯარა-ჯარა იყოუ
აწიააქუაგდუ, ჰარა ჰწიააქუაგდუ ირეიფშოშმ ზენდაკგდუ
ღანთაკალა იყოუბ: ბღდუ რქოამ, იქუცხა იგლოოუბ.
აწიააქუა რფაშოქუა ხუხუაძა, იოუნუ ანუში წაყა იახდ-
ნდა რულშო იალაღანუ იყოუბ, იზბან აკუზარ აციპა-
კრა ანუში წაყაძა ჯარა იამამზარ არახუ ააიგუა აღდგდლ
აქუფშოშოლარახუ ეგდუყამ.

ართ აწიააქუა აძღდარა აკრ ირგზაუეიტ. აბას
იახდუყოუ აციპიორაქუ ახაპიქუეი, ახაპი-ქქაქუეი, აფს-
ლეშიდი რქოუ აძბა ზგზაუა აფსტიქუა როუბ იყოუ—

აიხციეშ, აკუუა, აშჰამ ზმოუ ამარიალ უპო ეგდროთ-
 გდ. აციპიერა წიააქუეი აფსაატიქუეი, აფსტიქუეი
 ფშოთიელა აციპიერა ხაპიქუეი აფსლემძი რეიქუეი,

აღმ.

უბრი აყნტი ურთ უს იაარლასნე რეიკდრაარა
 მარიაძ.

აციპიერაქუა რქუე ააიგუა ხარა იზლანეუო ამახჩ-
 ქუა რელლოუბ.

აციპიერაქუე ჯარა-ჯარა აძხექუა ახდუნუა ჯყოუბ.
 ართ აძხექუა იაკურშოანე აპასკდენ, აშიაფუჯათ იიაწი-
 ყაყარადა იგდლოუბ. აციპიერაქუე აბრი ვიფუშ ათუფ
 ოაზის ახეძუბ. ოაზის აქუე ჰაზნეინდაზ ჰია რუფსე აზ-

ცოცხალი აცობიერაქუ ამვა იანუ ანუყუავცია, იზბან აკუ-
 ზარ რაზის აყნუ აშიშრა ინუწათიანუ რუტსუ რწოციტ-
 აძუხდგდუ რუიუეიტ. რაზის აქსუ იყოლუ აჭინიკტი პალმუ
 აჭინიკტი პალმა იქსალო იხდუფშთიალოუ აშიშრ

სტრაუს.

ჭატიუს იზიოუბ დაარა, უავგდუ იხაპაუეიტ, აძუშთა
 არტიოციტ.

აცობიერა აშიარახქუა იყოუ ზეგდუ რეიპა ილუ-
 ლუოუ, ზეგდუ ზეციშოინუ იყოუ აღუმ აუბ. აღუმ იანუ-
 შიარაცო უახუნლოუბ. უი ახუაბუქუ ზაპაზ აფსტიქუა
 ზეგდუ ჳნუ იდოქულოციტ იშუზახუო, ხუწიახურთაქ ჯარა
 იაბაბარინშ შია.

აცობიერაყნუ ანუყუარა იმარია უსუმ. ლუმკაალა და-
 რა იშიართოუბ აფსლუმშ ზმანუ ისუა აფშთა-ცა, სამუმ
 შია იხუშთოუ. სამუმ ზნ-ზენლა უბესყაკ ილულუახოციტ,
 უბესყაკ უფსუფ უზლოამგა-ვამგო ისუეიტ, აკარავანქუა
 ზეგდუ აფუეიტ, ითანარხოციტ.

აცობიერაქუა ზეგდუ საარა აცობიერა რეიპაუბ. საარა
 ანაძარაქუა რქსუ იყოლუბ ფსაატიქ სტრაუს შია; სტრაუს
 ეიპაუ აღუნეი აქსუ უაპა დაჩთა ფსაატიქ ჳყამ. ასტრაუს
 ფერუამ, ახა აშიამხუ ჯბაროუბ, ცოგდა ივუეიტ. ჩოქ
 შამხუ-ჯბარაკ ალა უაშთაზარგდუ შთამახამზარ უზახდომ.

ასავანქუა

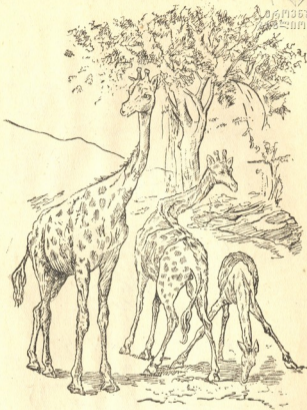

აჭრიკატი ატროპიკტი აგან ახე ჯარა-ჯარა, აღდი
 ეიწია დუქუა — სავანქუა აურა-ზოუროუ, მძისქუა
 აჩქექუეი როუბ იყაძოუ. აწლაქუა ინალარშია-აალარ-
 შიანე იგლოუბ ჯარა-ჯარა, არაატი აწლაქუა ზეგდ.

ასლან.

რეიშა სირშია უაჲ იფხუაძაშა ბაობაბ აუბ. ბაობაბ
 უბესუაკ იდუხოიტ, იშიპახოიტ, ყოხოხუ-კჲკ რნაპქუა
 ეიბარკენე იზღრუადა აარლა იაკუშარ.

აფრიკაჲ.

აფრიკატიი ასაუანქუა აფხენ აქუა ანაუა აამთაზუ
შაღაროუბ აჰასკეზნი აშიაფუჯაფი რულა იანუიანოახო.
უა აძენრა ყალაძომ. აძენ (ჰარა ჰქუა აძენრა ანუყოუ)
აქუა აუამ, აარვარახოიტ აჰასკეზნ ხექუვაა იცოიტ,
იკეფხოიტ, აჩქექუეი აწლაქუეი რებლექუა კაფსოიტ,
აძუ ზეხეზნჯარა ითაბოიტ.

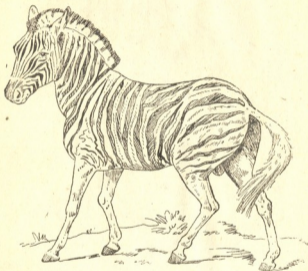
აფრიკატიი ასაუანქუა რქუა ირაცაანუ იყოუბ ასლან-
ქუა, აფრიკაქუა, აფუნწა-ტოჯა (носорог), ზებრა, აკამბაშ,

ჯეირან. აძიასქუა რყუარაქუა რქუ აგულშაპქუა ზქუ
ქუბ, ბეგემოტ აძე ითატიოუპ.

უახუნლა აშვიარაცარაზე იდოქუუპ აღემქარალო
პარდ, აგიენა.

ატროპიკაზი ბნა

ატროპიკატი ტიელაქუა რქუ ასუი აწაი ყალომ
იანაკუზაალოკე. ახა აქუა აურა იალოგარ იქუარშოკ-
ნოუპ იშოლთფილა. აბრი ეიფშო აშოლოურა ახეყოლი-
აბას აქუა ახაუა ატიელაქუა აწიააქუაგე იხკრაციანე

ზებრა.

იმაკემკუანგე იყოუპ. არაყა აშოქუსან აქუა ანამუა ჯყა-
ძამ, ახეშოგე იფსაანე, იძელაჩნე იყოუპ, აბრი აყენტი-
აწლაქუა იაუნე, იშვიანე დაარა ირზჰაუეიტ; არა უაკ-
დზელემსურტი აბნარშოერაქუა რაციანე იყოუპ. აბრი-
ეიფშო აბნა ატროპიკატი-ბნა ახეძუპ.

ალოდატიი ამერიკაქუა ეკვატორ იახაზააიგუოუ
ძიას დუკ ჯყოუპ—ამაზონკა ჰია, ძიასს იყოუ ზეგე.

ბიგემოტი.

რეიპა აძე ზთოლუ ამაზონკა ნაყ-აყგდე ატროპიკატი ბნაქუა ამოლუბ. ართ აბნაქუა რქსუ 60 მეტრ აჰრაკრა ზმოლუ აწლა დუქუა გღლოუბ. არაყა აწლაქუა აღოიანქუა რხაფანე იყოლუბ. აღოიანქუა, აყარმეი ამაზუეი

საავანქუა.

რეიფშო აწლაქუა ეილუშნუ ირუქუუბ; აწლა აქუცოქუა
 რყუნდა ინაძანუ აბუღაქუეი აშითქუეი ღლურგოიტ. აწლ
 ზმოუ ალთიანქუაგდუ ყალოიტ. ართ აბნაწუშოქუაქუა
 რქუ ზათურას დუძაქუაგდუ გლოიტ. აწლაქუა

ავოკოს ბაღმა.

ხუქუა ინარხდუნჰალა-აარხდუნჰალო ამამუნქუა რაციანუ
 იყოუბ. იფერუა, აწლაქუა ირუქუტო იდოქუუბ აპო-
 პუგაიქუა რაციანუ იყოუბ. წკა-ზმამ ფსტიი ფსაატიი
 ეყოუბ არი აბნა აყნუ.

ატროპიკატი ბნაქუა ატროპიკატი მაყაქუ, იახდუ-
 სააროუ ზენდუნჯარა იყოუბ—ამერიკა, აფრიკა, აზია,

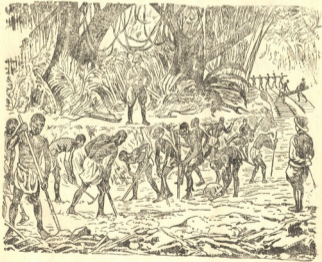
ატროპიკატა-მნა.

ავსტრალია უპია. ართ აბნაქუა რქუ ღაარა აკერ იაფ-
სოუ, იმათიახუუ აწლა ბზიაქუა ჯყოუბ: აკაუჩუქწლა,
ახდუნა-წლა, აკალამ, აა-წლა; აშოერ-წლა ბნაქუა ჯყოუბ
არა იმაქემქუა, იაპპიაბ კოკოს აპალმა; აწლა
იქსალო—კოკოს, ახშ ეიფშო აკ თოუბ, იხააძა, რუეტი
ბზიასგდ ირუფხაძოიტი უი. აფკუ-ხაა ზმოუ ანანას
აძეშო არტიოიტი, ჭატიესგდ იბზიოუბ, აგდამაგდ ღაარა
იხააუბ. აჩა-წლა იქსუწუა აშოერ აშოერ ითოუ აგუ
ტატიანე, ჩას იუძერტი იყოუბ.

აზიეი აჭრიკეი ატროპიკატი ბნაქუა რქუ ასლან-
ქუა ამოუბ; ასლან იაშთაშოარაცოიტი აცქუა (კლუკი)
იამოუ რზე, მა აფსე შოთოუ ირკუეიტი, ირბეოიტი;
იბეოუ ასლან აუს აღერუეიტი.

აკაუა იახდუშოუკოუ ავოიღაჭუე აუსთაზააუა

ახდთა ახდყოუ ატიელა აფსთაზააშა ეიფშოქუა,
ზუნდაკ დაჩთა ფსთაზააშაკ ჯყოუბ აშოლოურა ახდყოუ
ატიელაქუა რქუ. ავნ-ფხა უა უაჰე იყაიწომ. აქუეი

ანგერტა ირბეიგდაქუა აუს ფუქრუეიტი—ბელგიატი იკოლონიკულ
ახანაშა უაოწოტ

ამრეი უყუნაკრატო, ახუნაკრთა ბლდქუაკ ნოქუთო
 შიორ, ათამცგა უბეს ამახუქუეი აბლდქუეი ნადუქუ-
 აადუქუარ უაპა ათახემ უატიი ავქუა; აბქაატუნა უა
 ახებ დვქნამგლარ ყალოიტ. ამათია-ფხაგდ უა უაქუ
 ითახემ.

ატროპიკატი ფსაბარა ბეიოუპ, ინხო აუაა აჭატი-
 აჟიტი, რხე ზლარააძაშა როურტი იყოუპ მუცხუ ჯა-
 ბაა მბაკუა. ახა ევროპატიი აკაპიტალისტი ჰიუნთქარ-
 რაქუა ატროპიკატი ტიელაქუა რგფეიშთეი ართ ატრო-
 პიკტი ტიელაქუა ჯუნჯლა ირაშაგუთუხ აჟილარქუა,
 იაპჰიამ ანეგრქუა, აგუაყრა ითაგლოუპ. ართ ანეგ-

ანეგრქუა აფგალ იქუარუხაუეიტ.

რქუა ირდღრწეიტ აუსუტი ხდანთაქუა რუყანარა.
 ამოლოურა ახდუყოუ ატიელაქუა რუფსაბარა ბეია ევ-
 როპატიი აკაპიტალისტი ჰიუნთქარრაქუა რნაპაქუ
 იყოუპ. ატიელა იაჯუნჯუ, იაშაგუთუ აჟილარქუა
 რტიელა იქუუ აბეიარა დარა იშურთახუ ეიფშ რხე
 ირზარხუომ.

იშაანაგარა იყო აკაუა ზოღაქუა

ავადანდტი იშაანაგარა იყო ამყაქუ იშაანაგარა იყო აკაუა ტილაქუა ჯყოუბ. ევროპეი, აზიეი, ამერიკეი რქუ. ართ ატილაქუა ნაზლოუ ახთა ტილაქუეი აშოურა ტილაქუეი ირეიფშუმ.

ქრთტილა იშაანაგარა იყო ატილა ალადახტი იტილა-ქსაცი აყნოუბ იახჯყო, უბრი აყნტი უა იყო აფსაბარა აშოურა ტილა აფსაბარა კერეიფშუმ. შარა შტილა ამრათაშიარახტი აგან-აყნ, ამშუნ ეიქუა აფშაპიყნ აქუა რაციანჯ იახდაუა, ატილა-ფხა აწიაქუაგდ იიუეიტ, ამანდარინ, ალიმონ, აპატრქალ, აჩიი ჩქე უბას ეგდრთგდ. არაყა აძნრა იშაანაგარა იყო, აწია ციგაქუა შამახამშარ იყალომ; შარა შტილა ამრავლარახტი აბეჟაკ აყნ, აქუა უს ლასსე იყამ, ჯარა-ჯარა აღიქუა ძედა იყო, ართ აღიქუა აჰასკენი აჩქექუეი რქუიყაუეიტ; ახა აფხენ აშოურა-ციგაქუა რაან აარვარა იანქუნაკ-ლაკე, აჰასკენ ნექუვაა იციოიტ აფსაბარაგდ იცივაჟიდა იყალოიტ. ახა ართ აღიქუა რქუ, უაჟი შაანქულაზ აძე-მვანგაგაქუა იქუვანჯ იყარწეიტ იმაქემკუ; იანამთოუ, იანათახუ, აძე ანრწართიალაკე ამქუეი აბაჰჩაქუეი დაარა იბზიანოიტ არააგდ.

შარა შტილაქუა ესქენაგდ იძნრანჯ, მა ესქენაგდ იფხენრანჯ იყალომ, არა აშოქუს ფშ-ამთაკ ამოუბ—ააფენ, აფხენ, ჩოკრათაგალარა, აძენ.

იშაანაგარა იყო ატილა აფსაბარა, ახთა მყა ატილა იახდალუ აქუ ახთა ტილა აფსაბარა აკერეიფშუმ; აბრი აყნტი აბრაყა აძნრა ციგახოიტ აკრამთაგდ იყო, აწიაქუა რქუნტი არაყა იყალო, იქუიყაუა ახთა ზეჩაუანჯ იყო აგურბლდ ზმოუ აწიაქუა როუბ—ამხა-წლა, აფსა-წლა უბ. ეგდ. აგურბლდ ზქოლუ აწლაქუა რებნა ტაიგა მსოვეტ ტილა

ავადატონი ახუთაქუ—სიბრ ადგედელ რაცია ეიმქხანკ
 იამოუბ. ტაიგა ბნარშიროლუბ. არაყა აწარაქუა
 ქერბეჯ უაჰაუამ; ეიხაშეშე ალახე ეიქუუშია იგლოლუბ
 აბნა. ტაიგაქუ ჯარა-ჯარა იამოუბ აბუნჩა(ცოქუა, ამში-
 ქუა, ირაციაძოლუბ ახუფშოქა ზქუუ ამიარახქუა—აბგა-
 ხუქუ, აცელ, ასობლ უბ. ეგდ. ართ ახუფშოქა ზქუუ
 ამიარახქუა ირუშთამიარეცოიტი, აშოქუსან აკრგდ
 ეიზერგოიტი რციაქუა ამიარეცია. ჰსოვეტ ტიულაზ
 კრავართა ბზიას იამოუბ ართ ახუფშოქაქუა ზქუუ
 ამიარახქუა რეშთამიარეცარა.

ტაიგა ალადახე, ეიშა იშთაანაგარა იახეჯყოუ ათუფ-
 ქუა რქუ აბნა-ეილაფსა ამოუბ. აბნა-ეილაფსა ალა-
 დახე აბლდე ზქოლუ, ზებლდე კაფსო აწლაქუა
 რებნაქუა ამოუბ; ართ აბნაქუა რლადახე აჰასკედნ
 ზქუიიაუა ასაკარრა ჰია იზუშოლუ, აღე-ეიწჰია დუ-
 ქუა ნაშთუბ წუხუაფწიარა რემაძამქუა. იშთაანაგარა
 იყოუ ატიულაქუა რესაკარრაქუა რქუ ააფუნ აზ აჰას-
 კედნ იაწიყაყარაძა იქაშიშიო იგლოლუბ, ახა აფუნტიი
 ამოლოურა აარვარა ანუყალალაკდ ინუქუბლაა იცოიტი.
 აძენ ასაკარრაქუა ასე რქუუ იშთოლუბ.

ასოვეტ ტიულაქუ აღიე-საკარრაქუა რციალუოიტი-
 უა ალაწართაქუეი აბაჰჩაქუეი ირაცოლუბ, წვა რემამ-
 ქუა იყოუბ. ჩაარუხერთას ჰსოვეტ ტიულაქუ ეიშარაკ
 ართ აღიე-საკარრაქუა როლუბ იყოუ.

ავადახეტი იშთაანაგარა იყოუ ამაყაქუ აუაა რა-
 ციანე, იჟებავნე ინხოიტი, არაყა ააგლუხრა აკრავწუეიტი
 იქიეიეიეი, აქალაქე დუქუაგდე ყალთეიეიეი. აღუნეი
 ზეგდე იქუნხო აუაათსერა რეიშარაძაჰუკ, ფმუჯარა იშთა-
 ნე ხ-ხუთაკ ავადახეტი იშთაანაგარა იყოუ ამაყაქუ
 ინხოიტი.

აპლანი აკარტვი	3
ამვა იფშააშა	3
ეიპა იზლამარიოლ ალა ამვა იფშააშა	3
მრალა ამვა იფშააშა	4
აკომპას	6
აგანქუა ჰზერბო აწილუასთა	7
აპრედმეტქუა იახაგყაქუოლ ახერხართაქუა რგლა	8
აკუი-აკუი ირგბეოლ აღგრრა, იილკაარა	9
აკუი-აკუი ირგბეოლ არბარა აწილუასთაქვგ	10
ასახეი აპლანი	11
აკუი-აკუი ირგბეოლ აშაარა აპლან აქვგ	14
აქუიბეჭია (УСЛОВНЫЕ) დგრგაქუა აპლან აქვგ	15
ამასშატაბ დუი ამასშატაბ ხუქი	18
აპლან ახარხუაშა	19
იუზემდგრუა ადგაგლ აღგრრა აპლან ალა	22
აკარტა	23
ადგაგლ აქუფშაულარა	28
აპრაკრა	28
აპრაკრა აშაარა	29
აშაარა	30
აშაქუა რქუიბეჭია დგრგაქუა აკარტაქვგ	31
აფულკანქუა	31
ახქუა (породы) რგბარა	34
ადგაგლ იწოლ ამალ	35
ადგაგლ-კარშარა	36
აშაქუეი არხაქუეი ანხარაზგ აუაა რბგ იშაადგრხუო	37
აკარშარაქუა რქუიბეჭია დგრგაქუა აკარტაქვგ	38
ადგაგლ აქუფშაულარაქვგ იყოლი ადგაგლ იწოლი აქუა	39
აძეიას	39
აშხა ძეიას	40
აძერშერთეი (водопад) აძხმსი (порог)	41
არხა აძეიას	42
აძხწრა	44
აძეიას იყანაწო	44
აძეიგშართა	47
აძეიას აძეშთრა აფსახრა	47
აძეიას რხა	48
აძეიას ახარხუაშა	48
აძეიას აქუიბეჭია დგრგა აკარტაქვგ	49
აძია	49

ადია ანუშაფისახუა	50
ადთარჩქუეი (пруд) ურთ აუა რხე იშაღვრხუი	50
ადია ქუეიბუბია ღვრვა აკარტაქუე	51
ადგაღლ იწოუ აძე	51
აწეუ	51
ადხა	52
ამინერალტი ძქუა	54
აბაარა	54
ადგაღლბგარა	55
იმშუენ	56
ამშუენ აქუეიბუბია ღვრვა აკარტაქუე	58
ადგაღლ შარ	59
ავლობუს	60
ავრადუსქუა რკათა	62
აკარტი იარა აყიზმა ჭვდაქუეი	64
ადგაღლ შარ უახთი-ჩხნი ავეერა	66
ადგაღლ შარ ამრა იშაკუშო	68
ატროპიქუა	70
ათხარატი მაყაქუა ხუბა	71
ამშუქუა ზეიფშოროუი ამაუეი	73
ამშუქუა ზეიფშოროუ	73
ამშუ ზეიფშოროუ ავლათაში	74
ამშუქუა ზეიფშოროუ რგუათარა იალწუზ	76
აფშა	77
ატმოსფერატი ალგშიშიაქუა	73
აქუა-ზაგა	79
ალგშიშიაქუა რგბეარატი ხვტხაძარა	80
აჭაუა	80
ამშუენ აჭაუა იშინგფშუა	81
ადგაღლ აჭაუა	82
აშა აჭაუა იშინგფშუა	83
ნაძაძატი ასე	84
ასე-ბგარა (снежный обвал)	86
ანაყუ (ანაარშიე)	86
აწიაქუა აშა ანაარაქუე (რდაყაქუე)	89
აბნა ზესოუ	90
აჭაულა ეიუეიტეში ატიღლაქუა	91
აჭაუა ხაშიაშია ატიღლა	91
ავადატი აპოლიუს აქუშა-მეკუშა	94
აჭაუა ახაშოუროუ ატიღლა	96
აქავერა	96
ასაგანქუა	100
ატროპიკატი ბნა	102
აჭაუა იახაშოუროუ ატიღლაქუე აფსთაზაში	106
იშაანაგარა იყოუ აჭაუა ტიღლაქუა	108

ათვერანუ თაყზუღუქუთუ ა. მ. ზოჭუა.
ატფირფდაქტორ ზ. თაქაქმუღ.
თაყზუღუქუთუ აქორრექტორ მ. პაპანდუღა-შუა.

აკვეფუზიარანუ ირუთოღუ 19/IX 1939 შუ. აკვეფუზი აარზარანუ ანამუ
აწუღუ 16/X 1939 შუ. აქი. ატ. 60x92 ს/მ, 7 ქვეუ. ბღ. უუ. კვეფ.
ბღ. აყნუ—33.456 ღერ. აზაკან № 4725. ატირავეთ 2000, აფლიტ № 869.

აფქვეთწიყუთუჯერთა ატიმოგრაფია, აყუა, აულ. ღენინ
ინამ ზუღუ, № 6.

ଅଧ୍ୟାୟ 1 ଠ. 75 ଟ.
ଅଧ୍ୟାୟ 50 ଟ.

89 1356

572/41

ГЕОГРАФИЯ

ПЕРВАЯ ЧАСТЬ

Учебник 3-х классов началной и средней школы